ATEITIS

Nr. 4

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

1930 V. D. M. BALANDŽIO MĖN.

TURINYS

Gražina Tulauskaitė Geltoni žiedai 129
Klemensas Dulkė Apie nesulaukiamas dalias 129
Myk. Linkevičius Hosanna! 130
Tirtėjas Gražu yra mirti dėl tėvynės Vertė *J. G.* . . . 131
Stasius Būdavas Noa — Danos našlaitė 131
Kan. A. Steponaitis Katalikiškoji akcija ir ateitininkai . 148
Prof. Dr. J. Totoraitis Normanai Rytų Europoje 151
Didžiųjų žmonių laiškai savo motinoms Vertė *A. Tyruolis* 156
J. A. Romantizmas 161
J. Vaišnora Krašto ekonomiškoji gerovė katalikų supratimu 169
Vl. Viliamas Iš kelionių po Rytprūsius 174
Edward Montier Prancūzų skautai katalikai 178
Juozas Laučka Kongresas artėja 180
Mūsų veikimas 182
Apžvalga 186
Atsiųsta paminėti 191

„ATEITIES“
Redakcija ir administracija { Kaunas, Laisvės Al. 3. Tel. 26-76
Darbo valandos 9—15.

„Ateities“ kaina: Lietuvoje metams 15 lt., pusm. 8 lt. Moksleiviams: metams 8 lt., pusm. 4 lt. Užsieniuose: metams 20 lt., pusm. 10 lt. Atskiras numeris 1,75 lt.

Dabar jau žinosim, kad

visi bet kurių praėjusių metų «Ateities» n-riai tekaštuoja po 50 centų sąsiuvinis! Tik jubiliejiniai n-riai — 1925 m. ir reorg. konferencijai paminėti 1927 m. — po 1 lt.

Paskubėkit pasinaudoti tokia reta proga ir papildyti savo komplektus arba, kas jų neturi, ir visai naujai juos įsigyti. «Ateities» kai kurių n-rių yra net iš 1911 m.

Persiuntimui tereikia pridėti 10 ct. kiekvienam sąsiuviniui.

Užsakymus nemažesnei kaip 5 lt. sumai Adm-ja pasiunčia savo kaštu.

Kreipkitės, rašykit kuo greičiau į „Ateities“ Admin-ciją, Kaunas, Laisvės Al. 3 ir mielai Jums tuojau patarnaus.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

Nr. 4 1930 Vytauto Didžiojo m. balandžio mėn. XX

Gražina Tulauskaitė

Geltoni žiedai

Šiemet jau toks šykštus pavasaris:
takus man geltonais žiedais nusėjo.
Ir mano dalią, dalužę mano
kažin kur neša keturi vėjai.

Todėl aš jos neparšaukiu,
nuklydusios kažin kur vieškeliu.
O naktimis, kaip niekur nieko,
rankas į žvaigždes iškeliu.

Žinau, kad laukia manęs motina,
kaip drebulė palinkusi,
ir jau akis pražiūri tan krašlan,
kur saulė teka rinkose.

Man ūkanos temdo saulėtekius,
bet debesys apdrisko.
Aš į nedalią netikiu —
rausvai žydės dar viskas.

Klemensas Dulkė

Apie nesulaukiamas dalias

Ir baltos rankos glosto žemę
Ir juodos akys myli dangų.
Kažin tik saulė ką šiandien lemia,
Kam neša dalią kaip širdį jautrią...

Kam neša dalią kaip aukso lašą?
Kam verpia giją fultono siūlų?
Gal tavo daliai, jei taip šią naktį,
Kažkas žaibavo ir tave šaukė?

Palauk, nelaužyk baltųjų rankų,
Kartu su saule klaupkis ant kelių.

Kaip kardų plienas rytoj tu saulėj,
Saulingam soste švytruosi jaunas.

Liūdesiu žemėj aš tavo tarnas,
Ieškosiu savą ir aš kaip saulė.
Tai kas, jei tava kaip žaibo žirgas
Šiąnakt už vartų tave sutiko...

Myk. Linkevičius

Hosanna!

Mūsų gyvenimas —
Meile žydėjimas.
Skrenda hosannomis —
Džiūgesio stygų virpėjimais!

Hosanna! Hosanna! —
Pinas ir pinasi.
Alpstančios širdys gaivinamos manna,
Žydinčia, sirpstančia aukso žvaigždynuose....

Viešpatie! Saulėtas Viešpatie!
Juk neužgynei — tikrai —
Laimės čia, žemėje, ieškoti,
Laimės, kurios čia nėra...

Taip, neužgynei. —
Ieškome laimės ir — tuoj apsiviliame...
Skausmas krūtinėj...
Žemę tačiau mes taip mylime, mylime!
Mūsų gyvenimas —
Trumpas skridimas pavasariu,
Trumpas skridimas hosannomis
Tarp žydinčių ašarų...

Tirtėjas *)

Gražu yra mirti dėl tėvynės

Gražu ir garbinga yra pirmose eilėse žūti
Vyrui narsiam už savo mielą tėvynę kovojant;
Nieko sunkesnio nėra, kaip laukus tėvynės derlingus
Ir savąjį kraštą varu palikus klajot elgetauti,
Kartu su senu tėveliu, su matušėle varginga,

---

*) Tirtėjas yra graikų poetas iš VII a. pr. Kr. Jis įgarsėjo karo dainomis, kurios, sako, davusios drąsos spartiečiams per antrąjį Mesenijos karą.

Vaikeliais mažais, verkiančiais, žmona nelaiminga, prispausta.
Kur tik toks eis, pasisuks — neapykanta visur jį lydi,
Trūkumai vargai visoki jį spaudžia ir badas kankina.
Negarbę sau ir savo tėvynei vien toks teteikia,
Nes skausmas visoks nuolatos jį seka, kankina ir spaudžia.
Jei savo vargais toks žmogus gailesčio širdy nežadin
Ir turi nustot pagarbos, pasigailėjimo, gėdos,
Kovokim tvirčiausia dvasia už savo tėvynę, už sūnus,
Mirkim, jei to jai reikės, gyvybės pačios negailėkim!
Taigi, jaunuoliai, pirmyn vienas prie kito sustoję,
Bėkštai neduokit pradžios ir baimę nuo savęs nuvykit,
Tvirtą ir narsią širdį sustiprinkit savo krūtinėj!
Ir negalvokit apie gyvybę mūšy susirėmę,
Nebėkit palikę kovoj senius, kurių keliai nevikrūs!
Pakeiskite juos, jaunuoliai, duokit ramybės jų amžiui:
Labai negarbinga yra, jei mątos sulinkęs senelis,
Visais sidabriniais plaukais, barzda ir ūsais balčiausiais,
Kovoj pirm jaunųjų žaizdoms aptekęs ir žemėn parpuolęs
Ir dulkėsna kritęs savo narsiąją sielą išleidžiąs.
Liečia jis rankomis kūno labiausiai sužeistą vietą,
Gal tą, kurią sveiką akims nebūtų doringa žiūrėti.
Jo kūnas nunuogintas beveik... Jaunuoliai, jūs viską dar galit,
Dirbkit, kol tvirtas, puikus jūs amžius, it gėlė tebžydi!
Vyrams puikus, nuostabus taip pat ir mergaitėms malonus
Yra, kol tik gyvas, tasai, kur moka didvyriškai kautis.

Iš graikų kalbos vertė *J. G.*

Stasius Būdavas

Noa — Danos našlaitė

Iš novelių ciklo

1.

Dana sugulusi už kalnų. Dana nedidelis miestas.

Kalnai kaip didvyriai. Kalnai šnekasi su mėlyne. Dykumų smėlis skuba pro jų skruostus. Smėlis graužia kalnų akis. — Meilučius šaltinius. Ir kalnai šūkauja. Ūžia...

Saulė kepina tarpukalnes. Kepina ir Daną.

Ogo sode skystos vėsumos. Žinomo duonkepio. Sode Ogas ir jo antroji žmona — Raaba. Ji pikta moteris. Bet kai reikia ji tampa ir gera. Iš Raabos tada kažkas dešimts metų atima. Ji pajaunėja. Ji pasidaro meilutė. Ji gudri.—Kaip senatvę pametusi moteriškė, kuriai antrą kartą jaunystė ateina...

Raaba pasilenkia prie vyro ir dailina jo balsvas garbanas.

Ogui tinka. Jis nieko nesako. Jis linksmai suklosto savo lūpas. Ogas šypsos... Jis dabar toks menkas. — Kaip kvailas kūdikis.

Raaba patenkinta. Ji baisiai patenkinta. Ji šaipos. Su Ogu ji kaip su vaikeliu. Dar paprasčiau. Jis klauso Raabos, kaip kokios karalienės.

2.

Kieme pakrypęs namelis. Be durų. Iš vidaus skubinasi dvi akys. Jaunos. Gražios. Baugios ir nerimstančios. Veidas paslenka prie durų. Tarpdury stingsta nerami mergaitė. Keturiolikos metų...

Noa mato tėvą ir pamotę. Tą piktąją Raabą. Tą kvailą tėvą. Suvaikėjusį. Jos akys įkibo į sodą. Noa žiūri ir nemirkčioja. Ji tyli. Ji audrą junta. Baisią. Perkūningą... Sodas pradeda virpėti ir kraipytis. Sodas į kažkokias miglas neriasi. Sodas kažkuo aptvinsta... — Noa verkia...

Mergaitė sutirpsta namelio lindynėj. Nuskuba kelios palaidos minutės. Namelis ima drebėti ir ūžti. Kaip piktas skundas. —Noa girnas suka. Sudilusias. Negražias. Išsikraipiusias... Noa kaip vergė. Noa kaip pamestinė. Noa lyg kokios ištvirkėlės duktė... Ta gražutė ir balta Noa.

Tėvas ją mažai teprisimena. Raaba jam ir neleidžia apie tai kalbėti. Apie savo dukterį.

Tačiau kai kada tėvas ir stipriai panūsta jos. Tos savo meilutės. — Tada Raaba sustingsta. Iš jos akių šaukia pragaras. Iš jos žvilgsnių pyktis bėga. Iš jos akių pamotė žiūri... — Raaba kietaširdė. Raaba negraži ir išdidi. Visa Dana ją ragana vadina...

Tėvas vėl kažką sakyti nori. Raaba baisiai susirūpina. Staiga jos pyktis išlekia kažkur. Ji glosto Ogo plaukus. Ji uždeda jo burną delnu. Raaba jam užmigti liepia.

Noa viską žino. Ji mato. Noa retai tėvą susitinka. Raaba saugo tėvą ir ją.

Piktai murma girnos. Akmenširdės girnelės. Girnelės visuomet vienodai. Jos nežino kas Noa. — Girnelės numirusios. Girnelės saulės ir dangaus nemačiusios...

Girnelės jau snaudžia. Jos vos klausos. Noa nulinksta ant šaltų akmenų. Ant apskritų. Noa pradeda virpėti. Noa verkia. Jos akys raudonuoja. — Verkia Danos našlaitė.

Raaba dailina vyro plaukus. Raaba juokias. Ji be galo linksma. Šaiposi ir Ogas. Bevalis. Tas kvailas kūdikis.

— Raaba, iš tikro kur mūsų Noa?

Iš Raabos kaktos vėl pasižiūri pamotės akys. Piktos — kaip pragaras. Juodos — kaip Sodomos vidurnaktis.

— Teisybe, Raaba, kur Noa? Aš jau trečią dieną jos nebematau...

Raaba uždengia jo burną. Piktu delnu. Ji juokina vyrą ir pati juokias. Jis vėl kaip kūdikis...

Namely miega girnelės. Akmenširdės. Našlaitės kakta prie šaltų akmenų. Girnelės nieko nesupranta.

Noa verkia. Jos jauna krūtinė trūkčioja. Noa galvoja apie mirusią motiną. Apie palaidotą brolį. — Tą meilutį Sehoną... Apie kietąjį tėvą...

Dana ilsisi tarp kalnų. Dana nedidelis miestas...

3.

Gatvelėj vaikšto neramus Ogas. Jis Noą šaukia.—Tėvas dukters ieško. Tėvas nori jai kažką pasakyti. Kažką gražaus...

Tėvas toli nueina.

Raaba nerami. Raabą gudri mintis aplanko. Jos kaistančios akys tuoj nužeria kiemą. Iš akių pamotės širdis veržias. Gudrios lūpos sušunka:

— Noa!..

Girnelės užkyma. Iš pasenusio namelio išbėga Noa. Ji šiandien rausva. Noa šiandien dar gražesnė. Jos lūpos dega šventvakario saulėlydžiais. Noa nerami. Noa nedrąsiai į pamotę žiūri..

— Noa! Ak, ką aš tau norėjau pasakyti. Juk tu žinai, ką aš tau norėjau pasakyti?

Noa purto galvą. Noa nieko nežino. Raaba kaista. Raaba bijo. — Kad vyras su dukterimi nesueitų. Raaba nežino, ką jai sakyti.

— Noa, tu tikrai žinai, ką aš tau turiu pasakyti! Juk žinai? Ką aš tau vakar sakiau?

— Tu vakar man nieko nesakei.

— Meluoji, Noa. Pasižiūrėk, kokia tu negraži. Tu tikra ragana, Noa. Tu visai biauri mergaitė... Nė vienas vyras negalės tavęs mylėti.

Raaba pyksta. Raabos skruostuose daug kraujo. Pikto ir liepsnojančio. Pamotė nerimsta. Ji dreba...

Gatvėje vėl vaikšto Ogas. Raaba aiškiai mato. Raabos širdy suūžia pragaras. Ją kažkas trenkia...

— Eik šen, Noa, aš tau pasakysiu...

Noa viską supranta. Noa baisiai nusigąsta. Ji priauga prie žemės. Noa suakmenėja.

Ogas jau netoli. Jis dukters ieško.

Raaba pasiunta. Ji krinta prie podukros. Jos pikti nagai susipainioja tarp mergaitės garbanų. Tarp tų švelnučių juodų plaukelių... Noa nulinksta. Raaba plėšo jos plonučius plaukelius. Tuos gražučius. Noa nieko nesako...

— Kokia tu biauri, Noa. Tavęs nė tėvas nenori matyti. Bėk, Noa, į antrą Danos galą. Bėk pas, pas...

Raaba nežino, kur Noą siųsti. Tik griežia dantimis.

— Na, bėk ir tiek. Į antrą Danos galą.

Noa išsitiesia. Jos akyse ašarų ašarėlės. Raaba pastumia. Noa nubėga kažkur. Noa nežino kur. Ji ir grįžti nežino kada...

Tėvas čia pat. Tėvas šaukia Noą. Raaba jį pasitinka. Kaip kokį mylimąjį. Raaba linksma. Raaba šypsos. Ji šnekina Ogą. Ji juokauja su juo. Ji jam atsisėsti liepia. Raaba užmarštin jį paneria. Ogas vėl kaip kūdikis...

Jis dukters nebeieško.

4.

Raaba serga. Jos akys raudonos. Ją pyktis tranko. Ji baisiai nerimsta. Ji aiškiai žino ir mato — Noa su tėvu kalbasi. Raaba perdaug aiškiai mato.

Noa nubėga prie šaltinio. Ji šiandien linksma. Jos širdis su kalnais šūkauja. Jos akys kažkur išbėgti nori. Noa šokinėja..

Bet į jos skruostus staiga šešėliai sulekia. Nekalti, širdingi šešėliai. Noa rūpinasi. Kad ji tokia negera. Ji pamotės liga džiaugiasi...

Noa greit nusiteikia. Ji kažką šaltiny plauja. Jos smulkučiai pirštukai lanksto drabužėlį ir trina. Šaltinis žiūri į ją. Šaltinis ramus. — Jis įsimylėjęs...

Noa nieko nebeveikia. Šaltiny ji save mato. Ji mato savo veidą. Pečius. Krūtinę. Jos krūtinė tvinkčioja ir tempia rūbą. Noa kažką junta. Ji rausta. Jos kraujas bunda.

Per jos pečius žiūri dangus. Keli supešioti debesys. Noa galvoja. Akys—kaip maldos minutės. Susimeigusios į mielą šaltinį. Noa šypsos...

Šaltinio veidas ima virpėti. Noa išplečia akis. Noa baisiai persigąsta. Iš šaltinio į ją žiūri svetimos akys... Jaunos... Su šypsuliu... Nemirkčioja... Noa svaigsta. Ji pašoksta ir išsitiesia. Jos nugara atsidaužia į kažkeno krūtinę. Baisus šaltis ir virpulys nulekia jos kūnu. Noa atsigręžia. — Jos užpakaly vyriškis. Nulinkęs ant jos nugaros. Gražus...

— Neftalis! — pravirpa jos lūpos — kaip tu mane išgąsdinai. — Noa šypsos...

Jaunuolis juokiasi. Jis nebesusivaldo. Jo krūtinė virpa. Jis griebia jos ranką ir šnekina... Noa linksma. Noa laiminga...

— Noa, aš norėjau tave į šaltinį panerti... Cha, cha, Noa...

— Aš žinau, tu taip nebūtum daręs...

— Ką tu čia veiki?..

— Raabos rūbus plauju.

— Tos pamotės? Tu labai myli pamotę. Tu gera Noa. Tu ir savo motiną mylėjai. Ir brolį Sehoną. O tėvą ar tu myli?

— Taip...

— O ką daugiau tu myli?

— Aš?

— Taigi...

— Daugiau nieko.

Neftalis žiūri į ją. Jo akys gyvos. Nekaltos. Juodos. Iš jų žiūri kaistanti jaunystė.

Į jį ir Noa žiūri. Noa seniai Neftalį pažįsta. Tą gyvą. Linksmutį. Skaisčių skruostų. Dėl kurio vynininko duktė nyksta. Lina. Neftalis nenori vynininko dukters. Jis neapkenčia jos. Ji pikta. Ji išdidi Ji visus niekina. Lina tik vieną Neftalį šnekina. Per Velykų šventes ji Noą išplūdo. Tą liūdną gražią našlaitę. Kad ji Linai iš tako nepasitraukė.

Neftalis pyksta ant Linos.

Noa žiūri. Ji neramiai žiūri į Neftalį. Noa nebesusilaiko ir ima juoktis. Juokiasi ir jos širdis.

— Kodėl tu juokies, Noa?

Noa parausta. Ji kažką pasiryžta. Karštai. Ji surimtėja ir tyliai kalba:

— Neftali, tu nesupyksi?..

— Ne...

— Aš tau noriu pasakyti...

— O ką?

— Tu labai panašus į Sehoną...

— Tavo brolį? Mirusįjį?!

— Taigi...

— Tu netiesą sakai, Noa. Tavo brolis buvo daug gražesnis...

— Ir tu toks pat, Neftali...

Jos galva lūžta...

— Kas tau, Noa, taip pamelavo?

— Aš pati matau. Aš tau jau seniai pasakyti norėjau..

Noa rausta. Ji pasidarė dar rimtesnė. Dar gražesnė. Neftalis žiūri į ją. Jos akyse tvinsta kažkas. Skaistus skaistus. Ji ima virpėti... Noa nulinksta. Neftalis ją sulaiko. Jis nori kažką pasakyti. Jis gailisi našlaitės. Tos gražutės ir nepaliestos. Tos jaunutės. Keturiolikos metų. — Neftalis geras. Neftalis minkštaširdis. Jis moteriško veido. Jo ir balsas dar nesuvyriškėjęs...

Neftalis pasilenkia prie jos ir klausos. Ji tyli. Neftalis šneka.

— Noa, tau liūdna? A? Juk taip, Noa?

— Iš kur tu žinai, Neftali?..

— Aš matau... Tu nebeturi nei motinos, nei brolio...

Noa nieko nebesako. Noa klausos, ką dar pasakys Neftalis. Noa laukia... Ji kramto lūpas. Ji liūdnai šypsos. Ji smarkiai galvoja. Pasiryžta, bet nedrįsta... Ta kuklioji Noa...

— Noa, aš matau, tu man kažką pasakyti nori?

— Taigi... — tyliai šnabždena jos lūpos.

— Sakyk, Noa...

— Tu pasijuoksi iš manęs...

— Nebijok, Noa, pasakyk...

Neftalis prie jos pasilenkia.

— Tu nepadarysi to. Aš bijau sakyti. Tu niekados neprižadėsi. Tu negali, Neftali. — Lina tau geresnė...

— Aš nekenčiu Linos.

Ji pakelia galvą. Ant jos lūpų ilsisi nedrąsa. Nerami laimė. Nekalta. Jos gražios akys staiga susismeigia į Neftalio kaktą. Noa suspaudžia Neftalio pirštų galus. Ji parausta. Kaip paskutinis saulėlydis. Jos gerklė užkyma. Užia kelios sekundės... Noa judina lūpas. Ji kartoja:

— Neftali, tu labai panašus į mano brolį.

Jis šypsos. Jis patenkintas. Jis perdaug patenkintas.

— Neftali, tu būk man brolis.

— Noa, ar tu tiesą kalbi?

Ji nusvarina akis. Ji liūdna ir rimta.

— Gerai, Noa. Būsiu tavo brolis.

Noa nebežino kas besakyti. Ji be galo džiaugias. Jos širdis skraido krūtinėj. Jos meilučiai žvilgsniai kaip skaisčios liepsnos...

Noa vėl turi brolį.

5.

Pasenęs namelis dreba. Girnelės nekantriai murma. Sunykusi Noa virpa. Jos pirštai sutinę. Bet ji suka girnas. Šaltas. Negyvas. Akmenširdes...

Saulė ėmė skubintis. Saulė nuvargo ir miego nori. Puola saulė šuoliais į kalnus...

Noa žiūri pro tarpdurį. Jos didelės akys skubinasi į kalnus. Tarp šnekančių pakalnių. Kur sapnuoja keliasdešimts jaunų šaltinių... Į žalius kalnus... Pavasario šilumomis alsuojančius...

Saulė viena akimi bežiūri. Saulė už kalnų nugarų slepiasi...

Noa neberami. Ji išbėgti nori. Noa trokšta pasinerti kalnų kvapuose. Ten Neftalis ateiti žadėjo. — Jos antrasis brolis. Kai tik saulė nuskubės, jis ir ateis. Noa nebegali susivaldyti. Iš jos rankų išbėgo mergelės jėgos... — Girnelės palengva užkyma. Girnelės miegučio nori...

Pro kiemą slenka Raaba. Šiandien Raaba paniurusi. Ją vyras subarė. Raabos lūpos prasiveria, ir šiltas kiemas išgirsta:

— Noa!

— Esu ..

— Eik še...

Noa čiuožia per kiemą. Prie pamotės. Noa bijo pamotės...

— Ko tu tokia susimąsčiusi, Noa?

— Aš visuomet tokia...

— Tu kažkur išbėgti nori...

— Ne, Raaba...

— Nemeluok. Aš matau. Tu myli Neftalį.

Noa kaista. Noa rožėmis pražysta. Noa kaip gėlė. Graži Noa. Ir linksma, ir nekalta.

Raaba pavydi. Ji niršta. Ant tos gražutės mergelės.

— Tu visai pasileidai, Noa. Visa Dana žinos apie tave. Tave jau ištvirkėle vadina...

Noa raudona. Noa kaip Palestinos aušra. Jos akyse šiltas šaltinėlis. Jos galva palūžta...

— Matai, Noa. Tu paraudai. Tikrai tu pasileidusi. Pasakysiu tėvui. Šiandien pat...

Noa sulinksta. Pro jos akių kraštus išsilieja šaltinėliai. Išsilieja ir aptvindo rožėtus skruostus...

— Cha, cha, cha, Noa. Pasileidėle Noa. Pasakysiu šiandie...

Raaba nušliaužia kažkur. Raabos širdis šokinėja iš džiaugsmo. Ji pravirkdė Noą. Noa bijo Raabos...

... Į Danos miestą skubinasi sutemos. Sutemos verčiasi pro kalnų kraštus. Su saulėlydžiais besišnekėdamos. Danoje naktis. Nelinksma. — Pusaklė.

Noa išsitiesia. Ji apsižvalgė. Budriai. Ir nuskrido per kiemą. Jos kurpaitės spaudė pailgus taškus. Gelsvame smėly. Noa pasinėrė į drėgnas sutemas. Noa į kalnus nušvilpė.

Raaba padūko. Raaba nebežino kas daryti. Ji šaukia, ji rėkauja. Raaba dūksta kaip beprotė:

— Noa, kur tu leki?!.

Noa, tu pas Neftalį!..

— Noa, aš tave tėvui paskųsiu!..

— Noa, aš visai Danai pasakysiu — tu ištvirkėlė!..

Noa nebeklauso Raabos. Raaba nebežmoniška. Ji raudona ir juoda. Raaba kaip pragaras...

Dreba pamotė. Jos kraujas nebesuranda kelių. Kraujas plėšiasi į baisias akis, į piktus skruostus.

Raaba sėdi kieme. Ji lauks podukros. Tos jaunutės gražuolės.

6.

Palmės klostosi žalučius patalus. Palmės tarpukalnėse susigūža. Susigūža ir sutemoms pasakas šnabžda.

Miglos skubinas prie palmių ir girdo jas. Paukščiai supuola į šakas. Glaudžia, sudėsto sparnelius. Paukštukai apsvaigsta ir užmiega...

... Tarp palmių Neftalis ir Noa. Noa tokia mažutė. Keturiolikos metų...

Noa kažką šneka Neftaliui. Ji broliui šneka. Jis jai prižadėjo broliu būti. Geresniu už mirusįjį. Noa Neftalį myli. Bet tik kaip brolį. Ji klausia jį:

— Neftali, juk tu tikras mano brolis?..

— Na taip. Žinoma...

— Aha... Neftali, o tu ar atsimeni koks mano brolis geras buvo...

— Taigi — atsimenu. Tave labai mylėjo.

— Ak, mylėjo mane Sehonas... Mylėjo mane motina...

Noa linksta. Noa kaip palaužta palmė. Noa prie Neftalio glaudžias. Jis juokias. Jam baisiai juokinga. Jis jos brolis. Tos gražutės mergelės. O ji sesuo. Kaip jam keista. Jis juokiasi ir virpa...

Noa pakelia galvą. Ji raudona ir deganti. Jos širdis ūžia. Ji žiūri į Neftalį. Į tą linksmąjį. Tą nesusivaldantį.

— Neftali, kodėl tu juokies?..

— Taip sau, Noa.

Ji tyli. Ji vėl nuleidžia galvą. Įkaitusią. Ji lūpas kramto...

— Broliuk, aš tavęs noriu...

— O ką?..

— ... paprašyti vieno daikto.

— Gerai.

— ... kad tu panešiotum.

Jis juokiasi.

— ... kaip su manim brolis kad darydavo.

Neftalis paima ją glėbin. Ji dabar tokia kvaila atrodo. Ne — ji gera mergelė.

Jis neša ją. Jis skubiai neša. Neftalis leidžiasi kalnų takeliu. Jos skruostus daužo medžių šakos ir lapai. Neftalis nieko nežiūri, kad Noa lapų daužoma. — Jis juokiasi...

— Palauk, Neftali. Lapai man akis pribėrė. Palauk, broliuk...

Jis pastato Noą. Jos akis graužia nuotrupos, ir bėga ašaros. Ji liūdna. Ji kenčia. Jai baisiai skaudu. Jos širdis gūdžiai ūžia...

— Neftali, mane brolis atviru takeliu nešdavo. Kur niekas nekliūdavo...

Jis šaipos. Noa vis šneka. Švelniai ir nekaltai. Ji savo broliukui kalba...

Jie vėl sėdi. Noa nori, kad Neftalis ką nors šnekėtų. Kaip broliukas jai šnekėdavo. Bat Neftalis tyli. Neftalis kažko neramus. Jis tamsėja. Jis žiūri kažkur. Neftalis išsiblaškęs.

— Broliuk, man taip sunku...

— O kas tau yra, Noa?

— Mane Raaba kankina...

— Raaba? Aha...

— Mane Raaba apkalba...

Apkalba?

Taigi...

Neftalis tyli. Jis tik kelius jos žodžius teišgirdo. Neftalis giliai kvėpuoja. Jis jau kelintą kartą toks keistas. Noa atsimena. Ji taip pat nerimsta. Ji žiūri į Neftalį ir negali suprasti. — Neftalis keistas. Tas jos naujasis brolis. Jis toks susirūpinęs. — Noa nulinksta. Noa giliai graužias. Kankinas...

Jos akyse sodas. Kiemas. Raaba. Raaba kaip ragana. Iš jos akių žiūri pragaras. Raabos akys negražios. Raaba pikta. Noa vėl pakelia galvą. Ji virpina lūpas:

— Neftali...

— Sakyk, Noa...
— Raaba mane ištvirkėle vadina.
— Ištvirkėle? Tu neklausyk jos.

Neftalis vėl tyli. Į jo veidą subėga nešvarūs šešėliai Jis kažką sakyti nori. Jis keistai žiūri į Noą. Neftalis jau seniai jai nori kažką sakyti. Jau mėnuo — jis jos brolis. Keturius vakarus jis su Noa vis kalnuose...

Noa kaip mažas vaikas. Kaip kūdikis. Ji seselė. Ji graži ir nekalta seselė. Nelaiminga seselė. Ji myli Neftalį. Kaip brolį...

Neftalis pasilenkia prie jos.

— Noa!.
— Ką, broliuk?
— Tu tikrai mano sesutė...
— Neftali, juk tu žinai...

Noa šypsos ir gražiai žiūri į jį. Jis taip pat..

— Noa, tu pabučiuok mane...

Jis pasikreipia šonan Jis gėdisi. Jis kažkokią kaltę junta. Noa tyli! Noa susirūpinusi. Noa nežino ką jam atsakyti.

— O ką, Noa?..

Ji pasilenkia prie jo. Ji padeda galvą ant jo peties. Noa nori, kad jis apie tai daugiau nekalbėtų...

— Sakyk, Noa...
— Negaliu aš taip, Neftali..
— Kodėl?
— Mano broliukas taip nedarydavo...
— O kaip?
— Jis mane glostydavo. Jis nešiodavo...
— Ar jis tavęs nebučiuodavo?
— Aš jį bučiuodavau..
— Tai ir mane...

Jis piktai šaipos.

— Aš tavęs negaliu...
— Kodėl?
— Tu dabar toks nuostabus. Tu nedrąsus Tu kažką galvoji. Tu negražiai galvoji... Ne kaip mano brolis...

Noa tyli. Noa nusiminus. Neftalis piktas. Jis neramus. Jis širsta. Ant tos gražutės našlaitės...

Nubėga šiurpios minutės. Palaidos.

Jie keliasi. Jie tylėdami į namus grįžta.

— Tu negera, Noa...

Jis nepatenkintas.

Tu keista mergaitė. Tu pirma tokia. Ne kaip seselė...

Noa nieko nesako. Noa liūdna ir susirūpinusi. Noa eina su palūžusia galva.

Jie pasiekia Daną.

— Noa, tu galėsi sugrįžti viena?
— Gerai...
— Aš eisiu stačiai į namus...

Eina. Jis piktas... Jis baisiai nepatenkintas.

— Teisybe, Noa, kad tu nebijosi į namus viena grįžti?

— Ne...

Neftalis jos nebelydi. Neftalis rūstus. Ji nusiminusi. Ji tyliai slenka Danos priemiesčiu...

Kiemas numiręs. Kiemas užkimęs. Ji nusitraukia kurpaites ir slenka basa. Į girnų namelį.

— Noa, ak tu Noa. Pasileidėlė Noa!..

Noa skuba į girnų padangą. Greitai — Greitai. Paskui ją Raaba. Ta baisioji. Kurios kakta dabar trimis raukšlėmis susiardė. Raaba vidury kiemo sustingsta. Jos rankos virpa. Ji nebegali savęs suvaldyti. Ji kaip įbesta...

Noa girnų namely. Noa parkritusi ant žemės. Aklame kampe. Tarp biaurių skudurų. Dvokiančių. Jos rankose mažutės kurpaitės... Jos kūnelis trūkčioja. Noa nori užmigti ir nebematyti Raabos. Ji nori apsvaigti ir nebeatsikelti...

Raaba slenka prie namelio. Jos rankos virpa. Jos veidas kaip raganos.

7.

Namelis svirduliuoja. Pasenusios girnelės bėga. Bėga girnelės ir pasaką šneka. Pasaką, liūdną. Pasaką paprastą. Akmenširdės girnelės...

Prie girnų našlaitė. Kaip vergė. Gražuolė Noa Sunykusi.

Dangaus sklypelis žiūri į Noą. Į skubančias girneles. Debesys sutirpdo dangaus sklypelį. Noa nuleidžia akis. Noa liūdna. Jos rankos sutinusios ir skaudžios... Noa visai Danai turi grūdus malti. Tėvas nieko nesako. Raaba juokias. Raaba vyrą kvailina....

Kieme sumirga. Per kiemą Neftalis eina. Neftalis pas Noą eina. Pas gražutę seselę...

Noa suvirpa. Jos lūpos skleidžiasi. Jos lūpose šypsulys plasda. Šypsos Noa.

Neftalis palengva slenka. Neftalis susimąstęs. Jis neramus....

Girnelės ilsta. Tinginės girnelės. Ne — girnelės vėl bėga.

Kieme Raaba. Ragana kieme.

— A! — Neftalis!..

Neftalis žiūri. Neftalis mato Raabą.

— Kur tu, Neftali?

— Ten — parodo.

— Pas Noą?

— Taigi ..

Raaba raudona. Raabos akys kaip pragaras.

— Neftali, tu toks gražus... Ir tu pas...

Jis juokias. Jis baisiai patenkintas. Raaba jį gražučiu vadina. Jis pasiklauso ir eina toliau. Girnų namelis netoli....

— Palauk, Neftali...

Jis klauso Raabos, kuri irgi juokias. Kaip pikta šmėkla. Su viliojančiu žvilgsniu. Svaiginančiu. Raganišku šypsuliu...

Girnelės sensta. Girnelės paseno. Noa linksta. Girnelės užkyma ir miega. Karšta kakta ir šalti akmenys...

Noa pakelia galvą. Tą sunykusią. Tą gražiąją. Ta meilutę ir nekaltą. — Raaba su Neftaliu. Pamotė su jos broliuku...

Raaba juokias. Raaba gudri viliokė. Neftalis šypsosi ir kalbasi. Neftalis kažkodėl nebežiūri į girnų namelį. Į Noą.

Neftali, tu toks garbingas sūnus...

Jis dar labiau patenkintas.

— ... ir tu pas Noą. Tą pasileidėlę.

Neftalis rimtas.

— Taip, Neftali. Tu nieko apie ją nežinai...

— Ne...

— Tu toks gražus. Tu išmintingas. Aš tau nedrįstu sakyti. Man gėda...

Jis vėl šyptelia.

— Taigi. Bet geriau aš tau visą tiesą pasakysiu... Noa tikra pasileidėlė.

Neftalio akys pasidarė didelės. Jo lūpose nuvysta šypsulys. Jis klausos.

— Taip, Neftali. Ji ištvirkėlė. Klausyk, Neftali, Noa paleistuvė...

— Noa?.

— Taigi. Per naktis viena pati. Su...

— ?!

— ... vyrais. Pati mačiau. Mano gyvos akys matė...

Neftalis nuleidžia galvą. Neftalis kaip palinkęs bokštas.

— Aš tau dar, Neftali, apie ją pasakysiu. Tu toks gražus. Einam. Viską pasakysiu. Man tavęs gaila. Man liūdna. Neftali. Aš nežinau, kodėl man tavęs gaila...

Raaba su Neftaliu slenka kažkur... Kiemas tykus. Kiemas užkimęs ir numiręs ..

Girnelės miega. Namelis snaudžia. Noa dega ir virpa. Jos rankos silpnos. Jos rankos užsilaužia ir stingsta. Ant šaltų akmenų. Ji nukrinta žemėn, ir ašarų ežerėliai prasiplėšia iš krantų. Noa nubalus. Jos širdis tyliai šneka. Kaip užkimęs varpas .

Saulėlydžiai ramūs. Saulėlydžiai pro kalnų pečius žiūri. Į Daną. Dana patalus taisosi. .

Į Daną skuba vėlyvas Keleivis. Keleivis liūdnas ir tylus. Šventas.

Dana nieko nežino...

8.

Pašlaitėje prisimerkusi žemės akis. — Mielas šaltinis. Iš kurio šaltos ašaros sunkiasi. Ūksmingos ir gaivinančios.

Šaltinio veidą virpina dvi akys. Dvi mielos akys. Dvi

šventos. Prie Danos atėjo kažkoks Žmogus. Vienas pats. Nuvargęs. Pusamžis... — Dvi nekaltos akys...

Jis laukia kažko. Jis Danoje nė vieno pažįstamo neturi. Bet jis laukia.

Medžių šakos traukiasi nuo tako. Iš kalnų švilpia jaunas vėsulas. Mielas kūnelis — Noa... Linksma. Šypsulius ant lūpų barstydama. Ji su Neftaliu vėl susitiko. Po nežmoniškos pertraukos. Su tuo malonučiu. Jis nepaklausė Raabos...

Noą troškulys degina. Noa gers. Jos akyse pasipainioja mėlynas šaltinis. Meilutis. Prie kurio Neftalis vieną kartą atėjo...

Noa bėga. Prie šaltinio. Žolės išsisklaidė, ir ji išsitiesė. Nedidelė. — Menkutė mergelė. Jos gražios lūpos tiesiasi. Ištroškusios. Prie šaltučių šaltinio ašarų. Gaivinančių...

— Noa!..

Ji negirdi.

— Negerk, Noa... Tu sušilusi...

Noa pakelia galvą. Netoli jos sėdi pusamžis žmogus. Mielas. Gražus. Ji žiūri. Jos karšta krūtinė šildo žemę. Širdis su žeme sueina...

— Taigi, negerk, Noa. Tu susirgsi...

Ji pradrįsta. Ji ima juoktis. Ta kuklioji Noa.

— Man nepirmiena. Be to, aš nesušilus.

— Bet tau negalima. Girdi. Man gaila tavęs.

Jis nutyla. Tyli ir ji. Paskui jis vėl pradeda:

— Taigi, Noa, man gaila tavęs.

Noa atsistoja. Ji artinas prie jo. Sušilusi. Saulės spinduliais nugirdyta. Persunkta. Pavasariu pasvaigus...

Kažkas jai širdį dirgina. Kad ji nė kartą to žmogaus dar nėra mačiusi. To malonučio.

— Sėskis, Noa...

— ...

— Ant to akmens...

— Noa sėdi. Mąstyti nori. Bet minčių nesurankioja. Paskui ji nuostabiai drąsi.

— Kas tau mano vardą pasakė? Sakyk, kodėl aš tavęs nepažįstu?..

Jis šypsos. Jis liūdnai šypsos. Jo akys mielos. Akys tamsios. — Taip Dangus pro debesų marškas žiūri... Iš tų gražučių akių...

— Tikrai aš tavęs nepažįstu. Tu pirmą kartą, tur būt, į Daną?

— Aš Danoj nesu dar buvęs. Į ją vakare eisiu.

— Na mat, tu Danoj pirmą kartą. O kas tau pasakė mano vardą?..

— Aš žinau...

Noa stebisi. Ji žiūri į Nepažįstamąjį. Jai baugu. Ji ima gąsčiotis...

Jis viską supranta. Jam gaila jos. Nepažįstamasis lieka ir toliau ramus. Kaip vidurnaktis. Kaip rytmetis.

— Noa, tu manęs bijai?

— Ne...

— Tiesą sakyk, Noa. Aš matau. Tu kažką negera apie mane galvoji. Man tavęs gaila, Noa...

Noa rausva. — Kaip mielas saulėlydis. Dar minutė. — Noa raudona. Kaip vakarėjanti saulė. Noa nerami. Ji tyli. Ūžia minutės. Keistos. Sumišusios. Ji nežino kas daryti...

Po valandėlės jos lūpos vėl virpa:

— Kodėl tau manęs gaila?..

— Man labai gaila...

— Kodėl?

— Kad tu našlaitė...

Jos akys pasidaro didelės. Noa dar baisiau nustemba. Ji nori pameluoti...

— Tu klysti. Aš ne našlaitė.

— Netiesą sakai, Noa. Tu tik vieną tėvą beturi...

— Ne, aš ir motiną turiu.

— Tu jos nevadini motina. Ji tau ne motina. Ta Raaba. Juk ji tau pamotė?..

Noa balsta. Noa tokia sunykusi. Ji atsistoja. Jos rankos silpnos. Jos kojos lūžta. Ji dreba. Jos akys didelės ir nusigandusios...

— Iš tikrųjų, Noa, tu manęs bijai...

— Ne...

— Na, žinoma. Tu bijai. Nebijok, Noa. Aš nieko blogo... Niekas manęs nebijo...

Ji liūdna. Ji ištempia žvilgsnius. Tiesius. Degančius. Susirūpinusius. Tamsius. Iš juodų akių. Tų gražučių...

— O kas tu esi?...

— Aš?

— Taigi...

— Žmogus...

— Kaip tu keis'ai kalbi...

— Keistai?

— Taip... O kur tu gyveni?

— Pas savo Motiną...

— O kur tavo tėvas?

— Ten — jis aukštyn pirštą ištiesia.

— Tavo tėvas miręs?

— Ne. Gyvas.

— Tu tikrai keistas žmogus...

— Nepyk, Noa. Tu tokia širdinga ir graži mergaitė. Tau negalima pykti...

— Noa nuleidžia galvą. Ji nežmoniškai patenkinta. Ji graži. Bet ji nieko negali suprasti. Tas keleivis keistas. Jis nuostabus. Noa kaip pamišusi...

— Tau liūdna. Noa? Aš matau, kad tau liūdna. Liūdna ir man...

— O kodėl tau liūdna?..

— Kad namie tau nemiela ..

— ?

— Tavo Raaba tokia pikta... Ir tavo tėvas toks keistas...

— Juk tu nebuvai Danoj ir nematei mano tėvo?

— Aš jį pažįstu...

— Bet jis iš Danos niekur nėra išėjęs...

— Aš gerai pažįstu tavo tėvą...

Noa nuleidžia galvą. Tą gražiąją. Nekaltąją. Jos akys dabar su žeme šnekasi. Tos juodosios. Meiliažvilgsnės.

Liūdnas ir nepažįstamasis. Jis tyli. Į jo lūpas šypsulys nenori ateiti. Tas gražutis šypsulys. Šventas. Nekaltas.

— Gaila man tavęs, Noa. Tu nuskriausta mergaitė. Tu turi gražią širdį... Tavo akys geros. Jos perdaug geros. Ir dėl to tu nuskriausta...

Noa vėl nuleidžia galvą. Noa nežino kas sakyti. Tam mielajam Keleiviui. Tam širdingajam...

Tarp jos delnų pasislepia minkštas veidas. Tarp jos delnų juodos akys miega. Tarp nedidučių delnų našlaitės galvelė...

Prie jos prieina Keleivis. Jis atlenkia vieną jos ranką Jis kalbina ją. Tą nulinkusią mergaitę. Palūžusią. Kaip nuošalę palmę. Jaunus drugius viliojančią...

— Noa, tu eik namo...

Noa liūdnai į jį žiūri. Nepažįstamasis dar gražesnis. Mielesnis. Noa nenori namo...

— O ką aš veiksiu namie?

— Tavęs girnos laukia...

— Aš jau viską sumaliau...

— Naujų maišų atnešė...

Noa vėl palinksta. Į jos akis atlekia pilkas rūpestis. Jos akyse sklidini ašarų ežerėliai. Gražučių ašarų...

Noa atsikelia. Ji ilgai stovi. Ji nori, kad Nepažįstamasis ją šnekintų. Jis tyli. Noa pradeda pirmoji..

— Ar tu ilgai Danoje gyvensi?

— Tik iki šio vakaro...

Jos akys dar tamsesnės. Ji labiau susirūpinusi. Ji dar norėtų kalbėtis su Nepažįstamuoju.

— Tau vėl liūdna, Noa?

— Taip...

— Nenusimink, Noa. Mes juk susitiksim.

Noa stovi. Ji vis dar delsia. Noa būtinai nori dar kažką pasakyti. Nepažįstamasis žino jos mintį. Bet jis liepia jai:

— Eik, Noa. Tavęs girnos laukia.

Ji nieko nebesako... Noa eina. Jos graži galva palūžta ant krūtinės. Mielas vidurdienis džiaugiasi jos garbanomis.

Noa atsisuka. Noa ilgai žiūri į Nepažįstamąjį. Ji baisiai nekenčia namų. Tų akmenširdžių girnelių... Noa pas Nepažįstamąjį norėtų grįžti...

Bet Noa eina Danon.

Per kalnų nugaras skraido vėjas. Vėjas linksmas. Pagriebęs smėlį vėjas per Daną neša.

Keleivis žiūri į pilkšvą orą. Ir jo akys tokios liūdnos. Ir jis ilgai mąsto. Jo akys įsisega į skliautus. Jo kūnas sustingsta. Jis kažką šnabžda...

Nepažįstamojo veidas susirūpinęs. Jam gaila kažko.—Kad vėjas smėlį į Daną neša...

9.

Ogas išėjo į miestą. Namuose viena Raaba. Namely murma girnos. Šiandien jos dar labiau pasenusios ir iškrypusios...

Noa galvoja apie Keleivį. Kuris viską apie ją žino. Kuris toks meilus ir šventas. Kuris nuostabus..

Tarpukalnėse susibėga saulėlydžiai. Kaip broliai ir seselės. Kaip nekalti meilužiai. Kurie kažką pasisakė ir paraudo...

Saulėlydžiai žiūri į Noą. Į nebyles girnas. Į svirduliuojantį namelį...

Raaba mindo kiemą. Raaba viliokė. Raaba gudri ir pašėlusi. Pamotė...

Girnelės snūduriuodamos sukas. Liūdna. Noa žiūri į kiemą. Į Raabą...

... Saulės nebėra. Saulė tik kitą dieną ateis. Į kiemą skubinasi sutemos. Su meilučiu vakaru...

Pro vartus slenka Neftalis. Noa užmigdo girnas ir skubina žvilgius. Tuos nekaltuosius. Liepsningus.

Raaba stovi kiemo vidury. Raaba juokiasi. Ji į Noą nugarą atsigręžusi. Noa žiūri ir tyli.

Raaba paima Neftalio rankas ir šnekina. Iš Raabos kažkas penkiolika metų atėmė. Kažkas nuo Raabos raukšles nubraukė. Neftalis aiškiai mato. Raaba dabar nesena. Ji tik suaugusi gražuolė. Ji šypsos. Dega. Vilioja. Iš jos akių žiūri gudri ragana Kuri vyrus migdo. Kaip kūdikius. Kuri senius sukvailina...

Neftalis nieko nesupranta. Jis ir nenori suprasti. Jis tik Raabos klauso. Jis dabar nemoka pykti ant jos. Jis nebegali. Kažkas jam neleidžia pykti Jo kojos silpsta ir rankos kaip vaiko...

Raaba jį kažkur nusiveda. Bėga kelios minutės. Po valandėlės į orą skubinasi jaunutis Raabos juokas. Penkiolika metų pajaunėjęs...

Noa baisiai susirūpinusi. Ji beprotiškai susirūpinusi. Noa bėga iš namelio. Palikusi užmigusias girnas. Ji dreba prie namo galo. Ji mato.—Raaba ir Neftalis. Neftalis - kaip kūdikis. Raaba kaip milžinas. Raaba jį nugalėjo. Ji kažką šneka jam.

Raaba arti Neftalio. Ji perdaug arti. Ji dar arčiau Neftalio slenka...

Noa lenkiasi. Noa nebegali susilaikyti...

Pro vartus eina žmogus. Jis pirmą kartą Danoj. Noa jį pažįsta. Noa gerai pažįsta. Tą šventąjį. Pusamžį .. Noa pasislepia...

Raaba pikta, Raaba pašėlo. Ji kaip liūtė. Ji dega. Raaba raudona. Iš jos akių skverbiasi visas pragaras...

Neftalis nieko nesupranta. Nieko nežino.

Nepažįstamasis eina. Jis nebijo.

Raaba šūkteli:

— Ogo nėra. Ogas išėjo. Jis tik rytoj grįš...

— Man nereikia Ogo. Aš pas tave, Raaba.

— Aš nepažįstu tavęs...

— Žinau, kad tu nepažįsti...

— Tai ko tau reikia?.

— Kad tu mane pažintum...

— Man tu nereikalingas...

— Kodėl tu tokia pikta?.

— Su tokiais aš visuomet...

— Tau negalima pykti, Raaba.

— Man niekas neuždraus...

Nepažįstamasis tyli. Jis vėl liūdnas. Noa aiškiai mato. Noa gailisi jo. Iš jos akių bėga daug daug ašarų. Jai be galo jo gaila. To švento, malonučio žmogaus.

— Tu gali išeiti...

— Ir vėl tu pyksti, Raaba.

— Aš tau sakiau, išeik!..

— Kodėl tu mane varai?

— Aš nekenčiu nepažįstamų. Tu piktas žmogus.

Keleivis dar tamsesnis. Jo balsas kitoks:

— Juk aš tau nieko blogo nepadariau...

— Bet aš nenoriu su tavimi kalbėtis. Tu greičiau apleisk mano kiemą.

— Tas kiemas ne tavo. Jis Ogo.

— Ogas mano ir kiemas mano..

Raaba raudona. Raaba ieško baisių žodžių...

— Raaba, tu kažką pikta galvoji.

— Iš kur tu žinai.

— Aš žinau. Tu vyrui neištikima. Tu kitą myli. Tu savo podukrą kankini. Tavo podukra kaip vergė. Ji girnas suka..

— Kas tau sakė?...

Raaba visa dreba. Ji siunta. Ji pašėlo kaip dešimts liūtų. Ji kažką griebia ir meta į Nepažįstamąjį. Raaba nebegali žodžio ištarti... Jos lūpos biauriai susikreivino...

Nepažįstamasis palengva išeina.

Noa bėga į girnų namelį. Noa verkia. Ji tyliai klykia... Noa kaip kūdikis kukčioja...

Raaba pajuodo. Ji sustingo iš pykčio..
Nepažįstamasis kopia į kalnus.
Ateina būrys tirštesnių sutemų...

10.

Pakalnėje šnabžda vidurnaktis. Visa Dana jau miegas. Danoje sapnai žydi.

Iš Ogo kiemo staiga išbėga sunykusi mergaitė. Iš jos kaktos žiūri sumišusios akys. Drėgnos... Mergaitė graži. Šią naktį ji dar gražesnė...

Noa skuba priemiesčio gatvėmis. Noa dreba. Jos širdi nori kažkur išlėkti. Ji greitai pameta miestą. Dana už geros varsnos...

Ji pranyksta kalnuose. Ji viena pati. Jai baugu. Ji neatsisuka..

Po valandėlės kažkas ima ją drąsinti. Tą nuskriaustą mergaitę. Tą mielą...

Palmės šneka. Šneka gražią vidurnakčio pasaką. Palmės su naktimi žaidžia...

Noa nieko negirdi. Noa Nepažįstamąjį vejasi. Tą šventąjį. Ji priskrido kalnų viršūnes. Noa išsitiesė ir žiūri. Į vakarus. Kur baigia tirpti saulėlydžiai... Kur trys debesys miega...

Jos akys ištemptos. Jos žvilgsniai į saulėlydžius bėga. Jos akys kažko ieško. Noa nežino, kur Nepažįstamasis nuėjo...

Noą kažkas trenkia. Ji bematant nulinksta. Šalia jautrios palmės. Noa numirti nori...

Iš vakarų ateina vėjas. Kažkas jį atvaro. Vėjas didelis... Kaip milžinas... Vėjas už kalnų užkliūva ir barasi. Kalnai ima pykti. Kalnai šūkauja ir ūžia...

Noa pakelia galvą. Jos žvilgsniai vėl užsidega. Ji mato — nuo vienos uolos skuba dvi akys. Dvi mielos ir šventos. Dieviškos akys... Nekaltos — gražios — svaiginančios dangiškos — viliojančios — uždegančios — skaistinančios—žemę persunkiančios... Akys iš Dangaus...

Noa vėl linksta. Noa lūžta. Kaip mielasis Libano kedras. Jos galva nukrinta ant žemės. Ji visa dega...

Noa meldžias. Noa žemės nebejunta...

Nepažįstamojo akys pas našlaitę skuba. To šventojo keleivio akys. Kuris čia laukė jos. Kuris su ja dar kartą susitikti prižadėjo...

Kalnuose laksto vėjas. Palmės į sutemas susipina. Palmės pasakas nutraukia. Jos gąsčiojasi ir drebėdamos šnabžda. Ne be pasaką...

Vakaruose išmirė visi saulėlydžiai...

Kalnai dar nerangesni. Kalnai sukyla ir kažką grūmoja...

Nuo uolos skuba tos pačios akys. Akys viską tildo. — Vėjas miršta... Kalnai susitelkia maldai. Palmės nusvarina ša-

kas. Kaip didelės paukštelės sparnus. Palmės šventai susimąsto. Kaip gražios jaunutės vienuolės...

Nepažįstamasis eina pas Noą. Jis kažką šneka...

Noa nieko nesako. Ji kaip nebylė. Jos širdis nebeturi vietos laimei sutalpinti... Laimė liejasi pro jos lūpų kraštus. Noa Dangiškai šypsosi... Noa — kaip Dangaus gražuolė...

Noa nori čia amžinai pasilikti.

Kan. A. Steponaitis

Katalikiškoji akcija ir ateitininkai

Katal. akcija yra savęs atgaivinimas Kristaus dvasioje. Kada yra kalbama apie katal. akciją, tai daugiau liečiamas draugijinis veikimas, negu asmeninis.

Didysis karas paliko daug neigiamų pėdsakų ne tik ekonomijoj, bet ir dvasios srity: su teisingumu dabar mažiau skaitomasi, negu kitados, doros supratimas nyksta žmonėse, tikybinės pareigos pamirštamos. Bendrai, ideališkumas nyksta, ieškoma vien smagumų bei patogumų. Šis reiškinys yra liūdnas, net pasibaisėtinas. Tokia būklė negali nerūpėti Bažnyčiai. Jos galva Pijus XI labai tuo susirūpino ir paleido didelį obalsį į pasaulį. Tas obalsis — tai katalikiškoji akcija, tai dėjimas pastangų atgaivinti save Kristuje.

Jei kiekvienas atnaujins save Kristaus dvasioje, tada pranyks blogumai. Taigi Šv. Tėvas šaukia visus — didelius ir mažus, senus ir jaunus, turtingus ir beturčius, mokytus ir bemokslius, visus be išimties į tą svarbų darbą.

Ypatingą dėmesį Šv. Tėvas kreipia į draugijas. Į jas jis žiūri kaipo į pulkus, paruoštus tai dvasinei kovai, «acies bene ordinata». Karštai kviečia visas katal. draugijas į tą svarbų darbą.

Kovai laimėti reikalingas yra dalyvavimas joje vadų ir armijos, taip pat susiklausymas tarp vienų ir kitų. Negalimas toks atsitikimas, kad kovoje laimėtų ta pusė, kur dalyvauja tik vyriausias vadas ir kiti vadai, o armija pasilieka nuošaliai. Taip pat nėra įmanomas dalykas, k d išloštų tik ta pusė, kur kovoja tik armija, o vadai nedalyvauja kovoj. Nors atskiros kariuomenės dalys čia bus puikiai paruoštos, bet be vadų jos nežino, kaip ir kur pulti priešą: šis priešas jas puls ir išsklaidys arba paims į nelaisvę. Taigi pergalė įmanoma tik tada, kada kovoj dalyvauja ir vadai ir armija. Aišku, kad šioj dvasinėj kovoj reikalingas bendras veikimas vadų su armija.

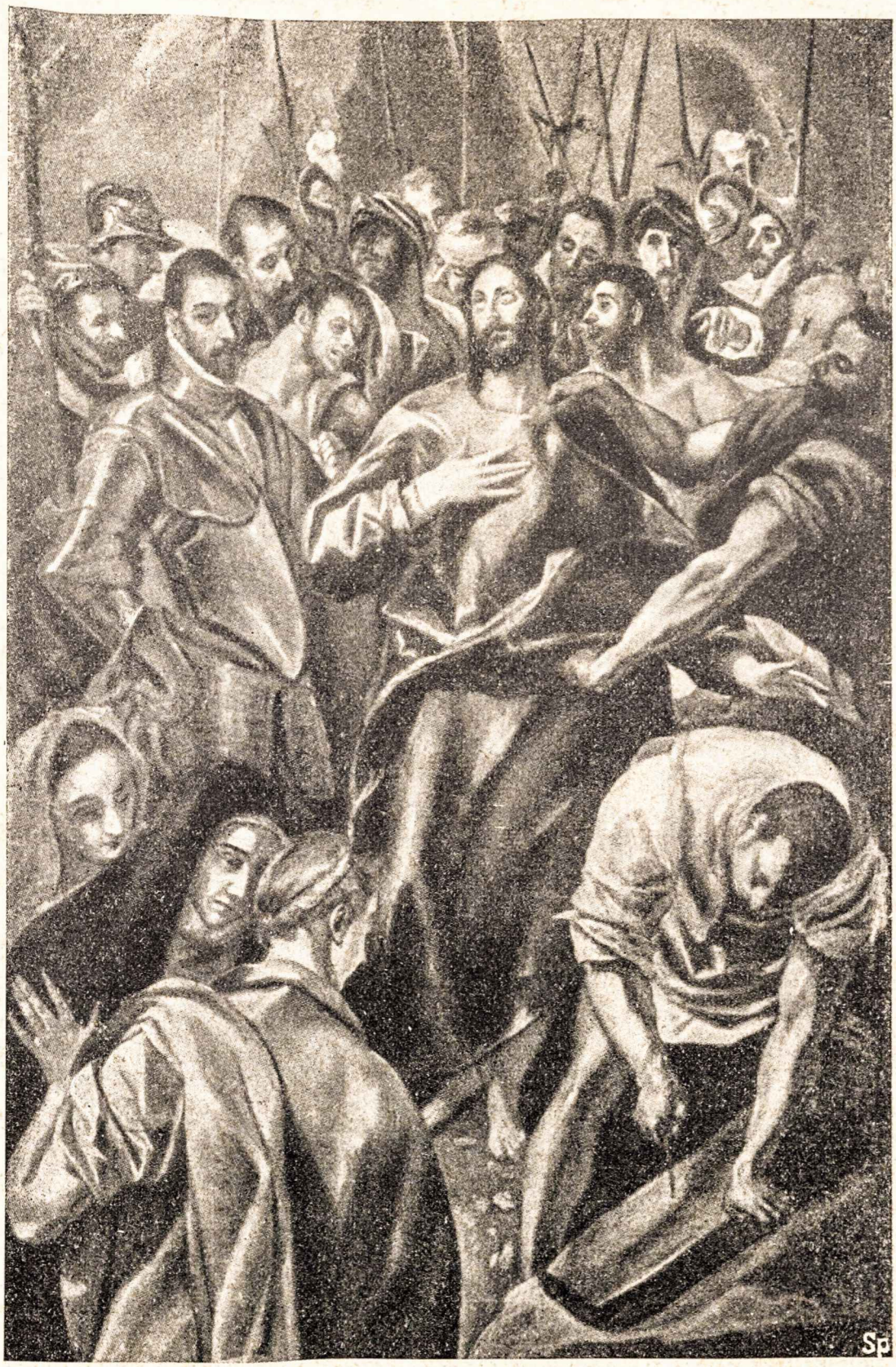

El. Greco (D. Thestocopuli) Kristaus apnoginimas

Tokia tai kova yra paskelbta Šv. Tėvo prieš minėtus pokarinius blogumus. Toji kova turi būti laimėta.

Nereikia manyti, kad pabaigus su karo likučiais, katal. akcija neturės ką veikti. Čia nusiminti nėra ko: darbo užteks.

Juk žmogaus gyvenimas, tai nuolatinė kova: mes kovojame su savo vidaus priešais (palinkimais), su pasaulio žibučiais bei viliokliais, žodžiu — su mūsų išganymo priešininkais. Kol pasauly žmonės gyvens, ta kova bus.

Į šią kovą, be abejonės, pakviesti yra ir ateitininkai. Jie tai gerai ir žino. Kyla vien klausimas, kaip čia geriau šį svarbų uždavinį atlikti?

Mokslus einančių ateitininkų uždaviniai šiuo klausmu gali būti padalinti į dvi dalis: 1) pasiruošimas prie katal. akcijos darbų ir 2) pats dalyvavimas katal. akcijoj.

Katal. akcija yra didelis ir platus dalykas. Ji apima visą katalikų kultūrinį gyvenimą. Taigi ir pasiruošimas prie šio veikimo yra didelis. Galima spėti, kad daugeliui ateitininkų teks katal. akcijoj turėti vadovaujančią rolę, taigi čia uždaviniai dar didėja.

Ruošiantis reikia kreipti dėmesį į katal. akcijos esmę ir į jos Vadą — Kristų. Taigi Kristaus mokslo pažinimas, kiek tai yra galima, yra pirmas dalykas. Čia negalima pasitenkinti vien pamokomis ir paskaitomis, bet reikia paskaityti tinkamus veikalus, juos pastudijuoti Neužtenka tą mokslą pažinti: reikia jam pasiduoti ir pagal jį tvarkyti savo auklėjimą ir gyvenimą; čia gali padėti šv. sakramentai, rekolekcijos, maldos ir t. t.

Katal. akcija duoda daug malonumo, bet šis darbas nėra lengvas. Daug pasiryžimo ir ištvermės čionai reikia. Bet šio idealaus darbo pamėgimas, ypač jo Vadas Kristus duoda pagelbos.

Pagaliau į talką ateina ir mokslas, kuris žmogų šviečia, stiprina darbingumą, ruošia prie gyvenimo. Žmogus begyvendamas kartais turi malonesnių, šviesesnių valandų, bet tenka susidurti su sunkiomis audromis. Labai stiprios kartais būna tos audros. Pagaliau ir pats pilkas gyvenimas gerokai įkyri. Taigi jaunuolis turi padėti visas jėgas, kad daugiau mokslo įgytų, labiau pasiruoštų į gyvenimo audras. Juo labiau kas pasidarbuos būdamas jaunas, juo labiau džiaugsis visą gyvenimą.

Dėl praktiško dalyvavimo katal. akcijoj štai kas būtų galima pažymėti. Gera yra teorija jungti su praktika. Taigi mokslus einant, reikia dalyvauti kiek draugijų veikime: priklausyti prie katal. draugijų, dalyvauti susirinkimuose, laikyti paskaitas etc.

Katal. akcija plati, daugelį gyvenimo šakų apima. Kartais pasitaiko, kad kai kurios jų būna apleistos. Todėl kartais reikia pasiruošti ir paimti tas labiau apleistas sritis. Svarbu yra ruošiantis atspėti savo gabumus ir pagal juos savo darbo sritį pasirinkti.

Darbas draugijose neturi atimti perdaug laiko ir sumažinti mokymąsi. Bet mokslo metu vis dėlto nemaža galima pasidarbuoti savo būklei pritaikintose draugijose.

Taip tai atrodo pasiruošimas. Svarbu yra vienu pasiruošimu nepasitenkinti. Yra žmonių, kurie eidami mokslus uoliai

dalyvauja katal. akcijoj, bet paskui meta viską į šalį ir daugiau nebesirodo draugijose. Perniek tada jų pasiruošimas prie veikimo. Rimtas žmogus taip neturėtų daryti ir tikrai šviesus asmuo to niekados nepadarys. Žmogus yra visuomenės narys, taigi šalia asmeninių rūpesčių jis turi rasti laiko ir jėgų visuomeniniam, tikra to žodžio prasme, darbui.

Juo daugiau kas įgyja mokslo, juo daugiau jis yra kaltas žmonijai.

Prof. Dr. J. Totoraitis

Normanai Rytų Europoje

Slavai, indoeuropiečių kilmės tauta, į istoriją įėjo vėliau už germanus. Pirmykštė jų gyvenamoji vieta buvo Karpatų dalis iki vidurinio Dniepro. Kai germanai, tautoms besikilnojant, paliko vidurio Europą ir išsikėlė į sugriautos Romos imperijos šalis, slavai nusistūmė į germanų ištuštintas vietas: į vakarus tarp Vislos ir Elbės iki Baltijos jūros, į pietus, perėję Dunojų, į Balkanų pusiasalį net iki Adriatiko jūros. Į rytus platinosi jie už vidurinio Dniepro.

Būgos nuomone, rytų slavai iš vidurinio Dniepro srities nuo VI a. ėmė stumtis į šiaurę, į tos upės viršų, ir iš čia tolyn į Dauguvos aukštupį ir į Ilmeno ežero sritį. Dniepro aukštupyje jie rado lietuvių protėvius, gyvenusius dar toliau į rytus iki Okos aukštupio. Į rytus ir į šiaurę nuo lietuvių gyveno finai. Slavai, slinkdami į šiaurę, išstūmė iš Dniepro ir Dauguvos aukštupio lietuvių ir latvių protėvius tolyn į vakarus, būtent, į tą sritį, kurioje jie randami jau istoriniu laiku.

Ši nuomonė apie lietuvių gyvenimą Dniepro aukštupyje yra remiama dviem įrodymais. Lietuviams begyvenant nuo Dniepro viršaus iki Baltijos jūros, šiauriniai jų kaimynai finai pasisavino iš jų kelias dešimtis žodžių, kurie iki šiol yra jų kalbose likę — ir finų prie Volgos gyvenančių (mordvą ir k.), ir suomių, ir estų kalbose. Be to, dar XII a. prie Porotvos upės, Okos prieupio, gyveno tautelė G o l i a d arba, senovės slavišką tarimą laikant, G o l e n d. Kad tuo pat vardu (galindai) buvo vadinama viena senovinių prūsų kiltis, tai iš to sprendžiama, jog ta tautelė Golend bus buvusi lietuvių (aistų) kilmės ir jos gyvenamoji vieta bus buvęs toliausiai į rytus nusistūmęs lietuvių, latvių ir prūsų gyvenamasis punktas. Būga prie šių dviejų įrodymų prideda dar vietų ir upių vardų, kilusių iš lietuvių kalbos.

Rytinių slavų nusikėlimas į šiaurę, Dniepro ir Dauguvos viršų, kur lietuvių ir latvių gyventa, ir į Ilmeno ežero sritį, į finų tarpą, turėjo įvykti nuo VI iki pradžios IX a.

Rytų slavų gyvenamos vietos IX a. buvo daug siauresnės, kaip kad dabartinių rusų, būtent, Dniepro vidurinė sritis ir aukštupis, viršutinė Dauguvos baseino pusė, Ilmeno ežero apylinkės, maža dalis Volgos ir Okos aukštupio. Rytų slavai jūros niekur nesiekė.

Jų kaimynai vakaruose buvo lenkai, lietuviai ir latviai, šiaurėje, rytuose ir pietuose — įvairios finų ir totorių kiltys. Visa Volgos sritis, išskyrus tik jos aukštupio dalį, buvo finų ir totorių gyvenama. Į rytus nuo Volgos, prie jos prieupio Kamos, buvo Bulgarų valstybė. Už Bulgarus galingesni buvo jų pietų kaimynai chazarai. Chazarų valstybė siekė Kaspijos jūrą ir Juodąsias marias. Chazarai buvo pavergę rytinių slavų dalį iki Dniepro, ir tie mokėjo jiems duoklę. Nuo VII a. chazarai turėjo savo rankose visą prekybą tarp Juodųjų marių ir Baltijos jūros.

Rytų slavai buvo suskilę į kiltis, politinės vienybės tarp jų nebuvo ir savo valstybės jie neturėjo. Valstybę tarp jų kurti ėmė IX a., ne jie patys, tik ateiviai iš Skandinavijos.

Jau pirma pietų slavuose buvo susikūrusi Bulgarijos valstybė, o vakarų slavuose susidariusi buvo Moravija.

Tuo tarpu, kai pietų ir vakarų slavai buvo besiburią ar jau ir susibūrę į valstybes, rytiniai jų giminaičiai buvo ne tik pakrikę, bet ir pakliuvę į kaimynų priklausomybę: į rytus nuo Dniepro gyvenantieji mokėjo duoklę chazarams, o šiaurės slavai, apie Ilmeno ežerą, tur būt, buvo patekę į skandinavų valdžią. Palengva tie skandinavai tarp rytų slavų įkūrė valstybę.

Skandinavai IX a. buvo jau susibūrę į dvi valstybi: Norvegiją ir Švediją. Tie skandinavai, vakarų Europoje vadinamieji normanais, nuo pradžios IX a., ar jau ir anksčiau, buvo baisi rykštė Europos kontinento pamarių gyventojams. Jie puldavo kontinento pakraščius ir, apiplėšę, greit grįždavo atgal, dažnai upių žiotimis nusiirdavo tolyn į sausažemį, plėšdavo ir degindavo miestus. Palengva jie apsigyveno jų plėšiamoje Frankų valstybės šiaurėje, vėliau jų vardu pavadintoje Normandijoje (Prancūzijos šiaurėje), iš čia jie vėliau nukariavo net Angliją, o dar vėliau įsikūrė jie sau valstybę pietų Italijoje ir Sicilijoje. Dalis normanų nuvyko net į Islandiją ir ten apsigyveno. Iš Islandijos tolyn besiirdami jie rado Grenlandiją ir net šiaurės Amerikos pakraščius.

Ir į rytus skandinavai keliavo. Santykiai tarp Švedijos, tarp finų ir rytinių slavų yra labai seni. Jau senesniajame geležies periode, būtent, pirmuose keturiuose ar penkiuose amžiuose po Kr., būta skandinavų kolonijų Finų įlankos pakraščiais, nes čia randama indų ir ginklų, lygiai tokių pat, kaip ir iš to paties laiko Švedijoje; be to, švedų kalba padarė žymios įtakos finų tarmėms. Maždaug nuo 700 m. vis didesni skandinavų būriai ėmė keliauti į rytus. Tuos atėjūnus finai vadino iš švedų kalbos žodžio r o t h s m e n n (irklininkai) padarytu vardu r u o t s i.

Iš šito rytų slavai pasidarė žodį r u s, t. y., tuo žodžiu, būtent r u s a i s, vadino skandinavus. Šalia šito vardo rytų slavai turėjo tiems atėjūnams dar ir kitą — v a r i a g, padarytą iš skandinavų žodžio v a e r i n g r (apsaugos žmogus, svetimos šalies gyventojas). Variagais rytų slavai palengva ėmė vadinti ne tik atėjūnus, bet ir visus Skandinavijos gyventojus, o Baltijos jūrą — Variagų jūra.

Tie skandinavai, vadinamieji variagais arba rusais, gyvenusieji Finų įlankos pakraščiais, pirmoje IX a. pusėje, buvo įgiję šiek tiek valdžios ant artimųjų finų ir slavų. Slavai sukilo prieš juos ir išvijo iš savo žemės (apie 861). Bet kad patys likę laisvi tarp savęs nesutiko, tai susitarė iš Skandinavijos parsikviesti valdovus, kurie juos valdytų. Tada iš Skandinavijos atvyko su palydovų būriais trys broliai R i ū r i k a s, S i n e u s ir T r u v o r. Kiekvienas jų įsikūrė sau po nedidelę kunigaikštiją aplink Novgorodą. Mirus dviem broliam be vaikų, Riūrikas ėmė valdyti vienas, sostinę pasidarė sau Novgorode ir savo palydovams išdalino miestus, kad valdytų, teistų ir duoklę rinktų. Taip įsikūrė Ilmeno ežero srityje tarp slavų valstybė.

Dar prie Riūriko du variagu, A s k o l d ir D y r negavusiu miestų, su savanoriais iškeliavo tolyn į pietus ir Dniepru nuplaukė į K i e v ą, išveržė jį iš chazarų ir ten įsisteigė sau atskirą kunigaikštiją. Bet ir čia variagai nenustygo: Dniepru ir Juodosiomis mariomis nusiyrė jie pas aukso miestą — Konstantinopolį, pas kurį pirmą kartą jie pasirodė 866.

Greit naujas valstybės centras iš Novgorodo nusikėlė į pietus. Mirus Riūrikui (879), už jo mažą sūnų Igorį ėmė valdyti drąsus Olegas (879—912). Tas išveržė Kievą iš jo valdovų Askoldo ir Dyro, smarkiai stojo prieš chazarus ir slavams, gyvenantiems į rytus nuo Dniepro, uždraudė mokėti chazarams duoklę. Kievas virto Olego sostine, Novgorodas nuo tada liko užpakalyje ir palengva nuo Kievo atsiskyrė. Olegas laivais plaukė kariaut su Konstantinopoliu, privertė Bizantijos ciesorių išmokėti didelę pinigų sumą ir padaryti prekybos sutartį.

I g o r i s (912 - 945), Riūriko sūnus, du kartus nusiyrė kariaut su Bizantija: pirmą kartą jo laivai buvo graikų sudeginti, antrą kartą graikai jam pasiūlė taiką ir atnaujino prekybos sutartį. Be to, jis kariavo su bastūnais pečeniegais, iš pietų plėšusiais jo valstybės žemes. Jis buvo užmuštas, kai malšino vieną kilt', nenorinčią mokėti duoklės.

Igoriui mirus, už jo mažą sūnų Sviatoslavą, pirmą kunigaikštį turintį ne variagišką, bet slavišką vardą, valdžią paėmė į savo rankas išmintinga motina Olga. Ta užmezgė artimesnius draugiškus santykius su Konstantinopoliu, priėmė krikštą ir taip davė pradžią krikščionybei rytų slavuose.

Santykių su Bizantija variagai jau buvo turėję. Išsyk jie ėjo Konstantinopolio nukariaut, o paskum pradėjo prekybą. Prekyba ėjo iš Konstantinopolio Juodosiomis mariomis, Dniep-

ru pro Kievą, šiaurėje per Novgorodą upėmis iki Ladogos ežero, paskui Neva į Finų įlanką ir į Švediją. Iš Konstantinopolio ėjo į šiaurę brangūs ir puikūs Bizantijos dirbiniai, o šiaurės prekės į Konstantinopolį. Kievas ir Novgorodas prie to didžio vandenų kelio buvo dideli prekybos centrai, pietų ir šiaurės prekių sandėliai. Tą prekybą į savo rankas pasiėmė variagai ir kas metai su šiaurės prekėmis plaukdavo į Konstantinopolį ir iš ten grįždavo su dailiais Bizantijos dirbiniais.

Variagai plaukdavo į Konstantinopolį ne tik prekybos reikalais, bet ir bandydavo tame aukso, turtų ir kultūros mieste ieškoti gyvenimo laimės. Bizantijos ciesoriai laikydavo gana daug samdytos kariuomenės iš įvairių tautų. Tarnaut į tą kariuomenę plaukdavo ir skandinavai, rytų slavų vadinamieji variagais, ir jie ten buvo geri kareiviai. Paminėtinas yra ypač vienas Bizantijoje tarnavusis skandinavas Haraldas; kariavo jisai su arabais Afrikoje ir Sicilijoje ir su bulgarais, pagaliau, sugrįžęs į savo tėvynę, tapo Norvegijos karaliumi.

Į Konstantinopolį traukė variagų valdovus ciesoriaus garbingas autoritetas, jo dvaro puikumas, valstybinė išmintis. Bizantija buvo paveldėjusi senovės graikų ir Romos mokslą, dailę, meną, valstybinę išmintį, visą kultūrą. Romai sunykus nuo barbarų puolimų, Konstantinopolis buvo senovės didybės, galybės, puikumo ir dailės žiedas ir centras. Ciesoriaus dvaras buvo taip puikiai įtaisytas ir taip didingai laikomas, jog visų amžių istorijoje retai kur ir mažai kada buvo kiek puikesnis.

Tą puikų Konstantinopolį ir didingą ciesoriaus dvarą panorėjo atlankyti ir rytinių slavų valdovė Olga.

Priėmimas valdovų arba jų pasiuntinių Bizantijos sostinėje buvo svarbus politinis aktas, daromas labai iškilmingai; reikėjo, kad ciesorius ne tik ko puikiausiai pasirodytų, bet ir imponuotų ir darytų didį įspūdį. Įvairių tautų valdovai ar pasiuntiniai turėjo priėmimuose tam tikrą nustatytą sulig svarbumu ir reikšme eilę. X a. bulgarams buvo duota pirma vieta, o vokiečių ciesoriaus pasiuntiniui tik antra. Pavyzdys gali būti priėmimas minėtosios Olgos, kuri rugsėjo mėnesyje 956 prie ciesoriaus Konstantino Porfirogenneto atvyko į Konstantinopolį. Rugsėjo 9 visas senatas susirinko į Magnauros rūmą laukti ciesoriaus ir ten apsivilko puikiais rūbais, kaip to reikalavo Bizantijos etiketa. Paskum rūmų ministeriai ir rūmų viršininkai su liktoriais ir kariuomenės sargyba, apsitaisiusia žėrinčiais šarvais ir puikiomis spalvotomis uniformomis, nulydėjo ciesorių į rūmų bažnyčią, ir iš čia į didelę Magnauros rūmų priimamą salę. Įžengiant į ją sveikino jį choro himnai ir keturių cirko partijų atstovai. Po to, monarchas įėjo į vieną kambarį laukti, iki viskas bus pabaigta priėmimo iškilmei. Ministeriui pranešus, įėjo vėl į salę, apsivilko ciesoriaus arnotu, užsidėjo diadėmą (vainiką, karūną) ir, chorams begiedant laimės ir pagarbos himnus, sėdosi į sostą. Prieš sostą ant estrados stovėjo paauksuotos bronzos medis, ant

jo šakų tupėjo įvairių rūšių paauksuoti brorziniai paukščiai, kurių kiekvienas savo būdu čiulbėjo giesmes. Ciesoriaus sostas taip gudriai buvo padarytas, jog jis atrodė kartais žemas, kartais aukštai iškilęs. Prieš jį stovėjo paauksuoti liūtai, lyg sergėtojai, kurie su uodega mušė į žemę ir, plačiai nasrus išsižioję, liežuvį miklindami, garsiai staugė. (Toks sostas buvo įtaisytas, nusižiūrėjus į Bagdado pavyzdį). Iš abiejų pusių baltomis uniformomis apsirengę sargybos kareiviai laikė įvairios formos, išdabinimo ir spalvos vėliavas. Durininkai, laikydami rankose auksines lazdas, pagražintas brangiais akmenėliais ir peiliais, įvedė į salę atskiras dvaro valdininkų eiles. Salės mozaikinė asla buvo išbarstyta radastų žiedais; grindys rūmų ir galerijų, vedančių į tą salę, buvo išklotos brangiais persų kilimais. Per čia ėjo su savo palydovais rusų kunigaikštienė, apsivilkusi puikiais rūbais, ciesoriaus dvaro duotais jai dovanų, ir vedama dviejų aukščiausių valdininkų. Pro ilgas abiem pusėm sustatytas eiles tarnų ir sargybų, apsitaisiusių žėrinčiais šarvais, beeidami svečiai įžengė pagaliau į priėmimo salę. Palydovai rusai puolė ant žemės (darė vadinamą proskynesį), tik viena kunigaikštienė žengė artyn prie sosto, čia ji pasakė, ir vyriausias valdininkas jai pasakė formalines pasveikinimo prakalbas; ciesorius tuo laiku tylėdamas sėdėjo soste, nes jam pačiam kalbėti neleido jo orumas. Po to užgaudė vargonai, sustaugė liūtai, ėmė čiulbėti paukščiai ir sostas iškilo aukštyn. Kunigaištienė tada grįžo atgal, rūmų valdininkai eilėmis ėjo iš čia, o ciesorius tuo pat keliu, kuriuo buvo atvykęs, grįžo į savo rūmus. Tokiu pat būdu Olga buvo priimta kitų rūmų salėje ciesorienės Elenos ir jos palydovių. Pabaiga buvo puikūs iškilmingi pietūs kitų rūmų aukso salėje (chrysotriklinion); juose dalyvavo tik vienos moters. Po pietų svečiai gavo brangių dovanų, meno dalykų ir aukso daiktų brangiuose auksiniuose induose, kaip visada darydavo tas vis gausus ir vaišus ciesoriaus dvaras.

Taip Konstantinopolis, tos aukštos kultūros centras, traukė variagus ir jų valdovus rytų slavus. Nuo Olgos tasai pasidavimas Bizantijos įtakai vis didėjo. Olga priėmė krikščionybę iš Bizantijos, o jos anūkas Vladimiras ne tik pats priėmė krikštą (988), bet ir visą valstybę apkrikštijo. Krikščionybė davė pradžią kultūrai ir mokslui. Kultūra čia naujoje dirvoje buvo jau beimanti šaknis leisti, kai ją sustabdė politinis valstybės suirimas. Jaroslavas, Vladimiro sūnus, mirdamas 1054, padalino visą šalį savo sūnums, ir nuo tada Rusija ėmė skaldytis vis į mažesnes kunigaikštijas, nuolat tarp savęs bekovojančias. Ta silpnybe pasinaudojo totoriai, atėję iš Azijos, 1237 pavergė visą šalį ir laikė po savo jungu daugiau kaip du šimtu metų.

Rytų slavų valstybę įkūrę, narsūs Skandinavijos atėjūnai, vadinamieji variagai arba rusai, neilgai išlaikė savo tautybę. Riūriko anūkas Sviatoslavas turi jau slavišką vardą. Vladimiro dvare Kieve dar buvo kalbama skandinaviškai. XI a. Novgo-

rodas buvo dar «variagų miestas». Jaroslavas (1019 - 1054) buva sūnus vienos skandinavų kunigaikštytės, jo žmona buvo Švedijos karaliaus Olavo duktė, jis pats dar mokėjo slaviškai šnekėti, tos kalbos mokino dar savo vaikus, kurį laiką pas save vaišino savo švogerį šv. Olavą ir Haraldą, laikė savo dvare variagų sargybą. Bet jam mirus variagų elementas Rusijoje išnyksta, jų vardas r u s a i palengva tenka visiems jų įkurtos valstybės gyventojams, ir rytų slavai ima vadintis rusais.

Su krikščionybe į Rusiją atėjo liturgijos (bažnyčios pamaldų) knygos, Kirillo ir Metodijaus IX a. išverstos į slavų kalbą. Dvasinio turinio veikalai ar vertimai į slavų kalbą buvo pargabenti iš Bulgarijos. Prie bažnyčių ėmė rastis ir mokyklų. Palengva ėmė rašyti ir patys rusai. Jaroslavas išleido pirmas Rusijoje žymią įstatymų knygą R u s s k a j a P r a v d a (Rusų Tiesa). Kievo vienuolyno vienuolis N e s t o r a s (†1114) parašė pirmą kroniką (pervonačalnaja lietopis), kurioje gyvai vaizduoja pradžią Rusijos istorjjos. Yra likęs iš pabaigos XII a. vienas nežinomo autoriaus dailus poezijos kūrinys «Žodis apie Igorio žygį» (Slovo o polka Igorevie), vaizduojąs nepavykusį Igorio žygį prieš polovcus. Abu šiuodu veikalu paminėjo ir lietuvius.

Taip Rusija, kaip ir pietų slavai — Bulgarija, nuo pradžios savo valstybinio gyvenimo buvo Bizantijos įtakoje, o vakarų slavai ėmėsi sau kultūrą ir mokslą iš Vakarų Europos.

Didžiųjų žmonių laiškai savo motinoms

Gegužės 4 d. skiriama Motinos Dienai. Mūsų skaitytojai, švęsdami tą dieną ir atsimindami savo brangias motinas, šiuose laikuose, galės pažinti, kaip didieji vyrai atsimindavo savo gimdytojas. *Red.*

«Aš niekuomet neužmiršiu savo motinos; nes ji augino ir maitino pirmąjį gėrio diegą manyje; ji pradarė mano širdį, kad pajusčiau gamtą; ji pažadino ir praplėtė mano supratimą, ir jos pamokymai turėjo nepaliaujamos įtakos mano gyvenimui». *Kantas.*

Johann Wolfgang Goethe

(1749—1832)

Didžiojo vokiečių poeto motina gimė 1731 m. 1748 m. ištekėjo už ciesoriaus patarėjo Jono Kasparo Goethes. «Ponia Aja», kaip ją vadindavo, buvo nepaprasto gyvumo, gilaus jumoro moteriškė. Būdama 77 metų amžiaus, ji atrodė kaip 20 metų mergaitė.

1776 m. lapkr. 6 d., trečiadienis 6 v. v.,
Veimaras.

Sėdžiu savo sode, nes oras labai gražus. Sodinu medelius, gėles ir darau visokius niekus; šie metai turės būti gražūs ir

Louis Legrand Motinos džiaugsmas

suteikti mums džiaugsmo. Šiandie liepiau padaryti naują takelį, pats turėjau darbo, ir nors kartą galėjau nusiraminti: maža buvu žmonių, dabar pasirašiau paskutinės sesijos ekspediciją ir norio

Tamstai keliais žodžiais pranešti, kad esu toks patenkintas ir laimingas, kokiu tik gali būti žmogus. Užsiėmimas manęs jau neslėgia, nebekankina tas, kas yra visų užsiėmimų pagrinde: pasiutusios užgaidos, aistros ir kvailystės, žmonių tvirtumas ir silpnumas. Nebėra laiko pagalvoti apie save patį, ir, kaip ponia Aja prisimena, kadangi gyvenau taip, kad manęs niekas neplaktų, tai esu paslėptas tam, kad būčiau nuplaktas.

Be to, turiu visa tai, ko gali norėti žmogus, o vis dėlto nesu ramus, žmogaus siekimai šiame gyvenime niekuomet nepasibaigia. Likit sveika ir rašykit man daugiau, nes aš negaliu rašyti. Čia įdedu Tamstai gėlelę neužmaršuolę. Skaitykit! Duokit tėvui skaityti, pasiųskit seseriai, ir ji tegul man grąžina, niekam negalima nurašinėti. Ir tai reikia šventai laikyti, tada vėl gal ką nusiųsiu. *G.*

*

(1779 m. rugpiūtis).

Tokio atsakymo aš ir norėjau nuo Tamstos, miela Motina. Tikiuos, kad viskas bus gerai ir puikiai. Taigi daugiau apie mūsų atvykimą. Mes atvažiuosim apie rugsėjo m. vidurį ir ramiai pabūsim kelias dienas pas jus. Nes kai hercogas daugiau nebenorės žiūrėti, tuoj vyksim toliau ir plauksim žemyn Mainu ir Reinu. Kai tik baigsim savo kelionę, grįšim atgal ir proforma apsistosim pas jus. Taigi pradžiuginsiu visus savo draugus ir pažįstamus, o hercogas vyks į Darmštatą ir aplankys kai kuriuos bajorus. Mums butą reikia parengti štai kaip. Mažame kambaryje pastatyti hercogui lovą, ir išnešti pianiną, jeigu jis ten būtų. Didįjį kambarį paruošti apsirengti, o entree—jo butui. Jis miega ant švaraus šiaudų šieniko, ant kurio užtiesta graži paklodė, po lengva antklode.

Valgyt gaminkit pietums keturis valgius, nei daugiau nei mažiau, jokių kepylų, geriausi jūsų pilietiški meno dalykėliai, bus gerai, jei ką padarysit iš vaisių.

Iš hercogo kambario išneškit visus šviesylus. Sienos žvakides galima palikti. Šiaip kad būtų viskas švaru kaip paprastai, ir juo mažiau ryškių dalykų, juo geriau. Turi atrodyti taip, lyg dešimtį metų mes gyventume pas jus. Hercogui pastatykit sidabrinius daiktus. Kavos ir panašiai jis negeria. Tarnams aukšte pas mūsų žmones parūpinkit pora lovų.

Visuomet turi būti išlaikoma tyla, nes nė vienas žmogus čia nemokės pasakyti žodžio. Ką Jūs dar sumanysit, parašykit man. Aš atsakysiu į viską, kad visa būtų kaip reikiant paruošta.

Žiūrėkit, kad niekas nieko nežinotų.

Iš Jūsų laiško, miela Motina, aš su dideliu džiaugsmu supratau, kad Tamsta esat sveika ir patenkinta gyvenimu. Gaukit ketvirtąją Meisterio knygą, kurią aš Jums šalia kitų dramatinių pomėgių labiausiai rekomenduoju.

Dėl Ifigenijos nereikėtų kelti triukšmo, nes ką tas padės, bet stenkites dalyką išaiškinti ir sekti siuntinį, nes jis čia neatėjo.

Aš pats esu sveikas, suprantu savo reikalus, naudojuos gerų draugų aplinka ir išnaudoju laiką ir jėgą tam ar kitam mėgiamam užsiėmimui.

Jūs iš savo pusės pasitenkinkit mano būkle dabar ir jeigu man reikėtų iš pasaulio išeiti. Aš gyvenau nesugėdindamas Jūsų, palieku gerus draugus ir gerą vardą, ir tuo geriausiai galit ramintis, kad aš ne visiškai mirštu.

Tuo tarpu gyvenkite ramiai, gal likimas leis mums gražų amžių išgyventi kartu... Nežinau, ar jau Jums rašiau, kad pas mane yra von Steino, mano geriausio draugo, sūnus, geras gražus 10 m. vaikelis, kurs daug gražių valandų man suteikia ir pralinksmina mano tylą ir rimtį. Jis buvo su manim ant Harzo.

Siunčiu Tiefurto žurnalo partiją. Čia yra tikrai gerų dalykų ir verta jį pavartyti. Perskaitę pasiųskit į Ciurichą poniai Schulthes. Taip pat 4-tąją Wilhelm Meisterio knygą. Likit sveika ir mylėkit mane. *G.*

Novalis — Freiherr Friedrich von Hardenberg

(1772—1801)

Lirinės ir prozinės kūrybos šulas. Mirė tuberkuliozu dvidešimt devynerių metų amžiaus. Poeto motina buvusi kilnaus pamaldumo ir krikščioniško malonumo pavyzdys.

*

Jena 1791.

Aš žinau, kad malonu Tau matyti, kai rašau, arba kai užtikrinu, kad prisiminimas Tavęs teikia man laimingiausių valandų, kai mano fantazija parodo Tavo paveikslą, kai stoja prieš mane kaip gyvos visos praeities ir ateities scenos, kurias su Tavim pergyvenau ir pergyvensiu, net kai pasikelia ateities šydas, ir matau Tave kaip kūrėją visų tų drąsių metmenų, kurie žadina mano jėgose drąsų pasitikėjimą; nes kam turi dėkoti už savo jėgas visi vyrai, kurie padarė ką nors didinga žmonijai? Ne kam kitam kaip savo motinoms! Tu beveik viską aukojai mano jėgoms išugdyti, ir visa, ką kada nors darau ir išdrįstu daryti gera, yra Tavo kūrinys ir gražiausia padėka, kurią Tau galiu atiduoti.

Heinrich Heine

(1799 — 1856)

Poeto motina buvo labai išmintinga ir linksma. Sūnus Heine visuomet jai buvo paklusnus, jąja rūpindavosi; džiaugdavosi jos pasisekimais, liūdėdavo dėl kiekvienos ją ištikusios nelaimės.

Paris, 1850 m. sausio m. 21 d.

Mieliausioji geroji Motina!

Malonu man buvo gauti Tavo ir mielosios Lotos laišką su Naujųjų metų linkėjimais. Manau, kad šiuos metus pradėjot laimingai. Duok Dieve, kad ir pasibaigtų ramiai ir be kokios nelaimės. Pas mane šie metai dar neįgavo ypatingo charakterio ir, tur būt, bus tokie pat skysti ir melancholiški.

Taip pat nė mažiausio pasikeitimo mano sveikatoj; savo akis vis dar tebesaugoju, bet be rezultatų. Jei aš jų nesaugočiau, kaip savo akies obuolio, tai būčiau jau aklas, kas yra baisiausia nelaimė, nuo kurios tesaugoja mielasis Dievas kiekvieną. Tau rašau dar ne savo ranka, todėl negaliu išreikšti savo minčių. Mano žmona dar tebekenčia dėl savo vėjavaikiškumo; ji dar negali paeiti, bet jau pradeda viena koja krypuoti, kaip varlė po kambarį. Ji sveikina Jus, linkėdama laimės. Mano žmona nelaimę pakelia ne taip kantriai, kaip aš maniau, bet kitąsyk savo malonumu ji taip paveikia mane, jog visa pamiršta.—Prašau man netrukus parašyti, lauksiu ilgo laiško apie Tave ir mano brangiuosius, apie visą šventąją šeimą... Apie absurdus vokiečių laikraščiuose, apie vadinamąjį mano atsivertimą nenoriu nieko išsikalbėti. Čia toks pat atvejis, kaip visose mane liečiančiose laikraščių žiniose. — O dabar, miela Motina, sudiev. Tesergi Tave mielasis Dievas. Saugokis nuo skausmų ir akių ligos, sergėk savo brangią sveikatą, o jei kada nors kas nesisektų, raminkis ta mintimi, kad maža motinų tėra taip gerbiamų ir mylimų jų vaikų, kaip esi gerbiama ir mylima Tu. Taip iš tikrųjų ir turi būti, Tu mano miela, gera, teisinga ir ištikima Motina, nes kas yra kitos, palyginti su Tavim.

Reikia bučiuoti žemę, kurią yra palietus Tavo koja.

Žiema be galo šalta, kad tu galėtum šiltai užsilaikyti savo menkame namely. Aš visko išsižadėsiu ir sukurensiu visus miškus. Viskuo būk gerai aprūpinta.

Tavo ištikimas sūnus H. Heine.

Vertė *A. Tyruolis.*

Motinos mušimas — šviestu tepimas.

Vienu sielojimusi motinos nepaguosi.

(Iš liaudies priežodžių).

J. A.

Romantizmas

I. *Romantizmo metrikai*: 1. užuomazga Vokietijoj; — 2. išplitimas kituose kraštuose ir individualizavimasis.

II *Romantizmo idejinė fizionomija*: 1. materialinio pasaulio santykiavimas su Dievybe;—2. žmogaus santykiavimas su Dievybe— a) per gamtą, b) per meną, c) per religiją;—3. kūrėjo ir meno santykiavimas su gyvenimu — a) poezija sintetizuoja visas gyvenimo sritis, b) poezijos kuriamoji galia — jausmas ir vaizduotė.

III *Romantiškosios kūrybos elementai*: 1 kūrinio fonas—tolybės (laiko, erdvės); —2. tipai;—3. kūrinio architektonika ir literatūros žanrai;—4 nuotaika.

Pab. — Romantizmo likimas.

I.

Šiemet prancūzai kelia romantizmo sukaktuves, nes 1830 met. buvo suvaidinta pirmąkart viešai ir triukšmingai V. Hugo romantiška drama «Hernani». Tai buvo romantizmo viešas krikštas, sutiktas šimto aplodismentų, antro šimto švilpiančių burnų. Bet jau keleris metus anksčiau tas pats Hugo «Kromvelio» prakalboje mėgino sumesti naujagimės srovės siekimus. O gimus ji buvo ne Prancūzuos, tik Vokiečiuos, ir ne 1830 m., o dar 18 am. gale.

1.

Vokiečių jauni rašytojai — Berlyniškis virvių sukėjo sūnus *Liudvikas Tieckas* (1772—1853) ir švelnus meno ir religijos gerbėjas *Wackenroderis* (1773—1798) davė naujosios krypties kūrinių, o *Augustas Wilhelmas Schlegelis* (1767—1845), didžiausias po Lessingo kritikas ir Šekspyro talentingas vertėjas, buvo pirmas tų romantizmo pirmatakų palankus kritikas. Čia susitiko romantinė kritika su romantine kūryba.

Netrukus į tą judėjimą prisideda ir A. W. Schlegelio brolis — *Friedrichas Schlegelis* (1772—1829). Pametęs klasicizmą, klasiką Schillerį, jis daros romantiškojo meno teoretikas. Būrys papildomas — pritampa Schlegelio bičiulis Berlyno ligoninės kapelionas filosofas *Schleiermacheris* (1768—1834), o vėliau ir kitas jaunesnis filosofas lenos profesorius *Schellingas* (1775—1854). Pridėkim dar jaunutį «mėlynosios gėlelės» ieškotoją *Novalį* (Friedrich v. Hardenberg 1772—1801) ir turėsim bedygstančio romantizmo visų sričių atstovus kūrėjus.

Romantizmas, vadinas, ima reikštis ne vienoj literatūros kūryboj (Tieckas, Novalis), jis turi meno kritiką — W. Schlegelį, turi apskritai meno teoretiką, estetą — Fridrichą Schlegelį, turi romantiškosios religijos atstovą Schleiermacherį, turi gamtininką filosofą Schellingą. Paskum atsiranda ir romantiško-

sios muzikos atstovai ir romantiškieji dailininkai. Vadinas, srovė ima siausti visą visutėlį gyvenimą.

2.

Iš Vokietijos romantizmas persimetė į kitus kraštus. Anglijoj jis rado keturis žymiausius atstovus: romanistą *Walter Scottą* (1771 1832), poemų ir dramų rašytoją *Byroną* (1778—1824), lyrikus *Wordsworthą* (1770—1850), gamtos peizažistą, ir *Coleridge* (1772—1832), pastoriaus sūnų, fantastą, opiumo auką, kuris viską pradėdavo ir nieko nebaigdavo.

Į Prancūzus romantizmas plito iš abiejų tautų — iš Vokiečių persodinti gerokai padėjo ponia Staël ir vokiečių emigrantai, iš Anglų — V. Hugo. Prancūzai duoda savosios romantikos žiedus *Chateaubriandą*, 1768 -1848), egzotišką, religingą sielvartingą epiką, *V. Hugo* (1802—1885), fantazingą lyriką, romanistą, dramatiką, *Lamartiną* (1791—1869), lyriką.

Rusuose romantizmas rado sau atstovus *Žukovskį*, *Lermontovą* (1814—1841), *Puškiną* (1799—1837). Lenkuose — optimistą, entuziastą *A. Mickevičių* (1799—1855) kosmopolitą, pesimistą *Slovackį* (1809 -1849), aristokratą *Krasinskį* (1812—1859), anot Brandes, erelį, povą ir gulbę. Į Lietuvą romantizmas atkeliavo per Vilniaus universitetą. Kadangi mūsų literatūra tebebuvo silpna, tai romantizmo reiškiniai čia gana menki. Tokio Stanevičiaus eilėse nuotaikos ir turinio randi romantiško, o formą grynai pseudoklasišką. Paskum romantizmas daugiau reiškias visuomeniniam darbe nei dailiojoj literatūroj: atstovai — S. Daukantas, «Aušra», o poezijoj romantizmo randam Vienužio lyrikoj, Maironio eilėraščių idejose ir nuotaikoj (tik ne stiliuj), paskum — Gira, Krėvė, Vaižgantas, Šatrijos Ragana . . .

Romantizmas virto universaliu, visuotiniu judėjimu. Kaip visus kraštus buvo užliejęs klasicizmas, kaip visur jis virto pseudoklasicizmu, lygiai įsiveržė ir romantizmas — tik daug triukšmingiau, su didasne audra. Persiritusi romantizmo banga į anglus, prancūzus, nei saulės spindulys, pabiro spektro spalvomis, susipynė su angliškomis, prancūziškomis, rusiškomis . . . individualybėmis, ir susidarė tokios literatūros srovės, kad tenka dažniau kalbėti apie angliškąjį, prancūziškąjį, vokiškąjį romantizmą, nei apie romantizmą apskritai.

Vokiečiai – iš prigimties refleksijos žmonės, net mistikai — stipriausiai pabrėžė romantizmo svajingumą, melancholiją, abstraktišką idealizmą, anglai—praktikai, gyvenimo realistai—anot Bussės, turi daugiau sveiko proto ir niekados nepameta žemės iš po kojų; vokiškąjį rezignavimą čia pakeičia baironiškas audringumas, ar skotiškas epiškumas.

O prancūzai? — Prancūzai, schematizmo ir logizmo žmonės, visuomenininkai, — sujungė romantizmą su visuomeninėmis tendencijomis. Prancūzijoj, pasak kai kurių, romantizmas yra iš esmės svetimas importas (Deutschbein).

Kas yra romantizmas iš viso — nelengva atsakyti. Romantikai neturi tokio griežto meno taisyklių kodifikatoriaus, kaip klasikų Boileau, net kaip naturalistų Emile Zola. Sistemos stoka atsako ir pačiai romantizmo dvasiai – šalin sistema! Bet dėl to nelengva atskirti romantizmo esmė nuo priepuolybių, visuotinis romantizmo turinys nuo epochinių formų, romantizmo branduolys nuo kevalo.

II.

Romantizmo elementų visur rasim: ir Kalderono dramose, ir Šekspyro «Hamlete» ar komedijose, ir Moljero «Mizantrope»... Tačiau romantizmo amžium vadinam 18 galą ir 19 pirmąjį ketvirtį, kada jo bruožai buvo tiek susitelkę, kad nuslopino visus kitus.

Į romantizmo pasireiškimą anuo metu reiktų žiūrėti iš dalies, kaip į reakciją prieš klasicizmą, išvirtusį pseudoklasicizmu, prieš šviečiamojo amžiaus racionalizmą, ypačiai prieš jo materializmą.

Enciklopedistų *racionalizmas*, spraudžiąs visą gyvenimą į siaurus taisyklių rėmelius, į sistemą, *materializmas*, paneigęs dvasios pradą, *politinis ir meniškasis režimas*, varžąs individo ir kūrėjo laisvę — štai tie trys veiksniai, kurie sukėlė prieš save romantizmo reakciją; jie bent neigiamu būdu apibūdina naujosios srovės idealoginę fizionomiją. Teigiamuoju būdu ją daugiau charakterizuosim pažinę trimis atžvilgiais: 1. *kaip materialinis pasaulis santykiuoja su Dievybe*, 2. *kaip žmogus santykiuoja su Dievybe*, 3. *kaip menininkas kūrėjas santykiuoja su pasauliu*.

1.

18 a. enciklopedistai materialistai (Lamettrie, Helvetius, Diderot, Holbachas) buvo paskelbę: nėra nei jokio Dievo ir nei jokios sielos. Tad naudokis gyvenimu, kol su mirtimi baigsis visi juokai!

Šitoji filosofija sutiko žmogaus dvasioj prieštaravimo. Žmogus jauste jautė, kad jo egzistencija nesibaigia su materialiu pasauliu, jo dvasia nerimo, ilgėjos dvasiškumo, amžinybės, grįždama net prie viduramžių mistikų. Sudaroma ištisa idealistinės filosofijos mokykla (Fichte, Schellingas, Hegelis, Schleiermacheris), kuriai materialinis pasaulis nėra realus (materialistų antitezė!), o realios tesančios tik idejos (atgaivinamas Platono mokslas).

Tačiau romantikai nėra materialės tikrovės priešai, nes tik per ją gali patirti amžinybę, Dievybę. «Dievo mes nematome, bet visur matome dieviškumą», sako Schlegelis*, o Schleiermacheris priduria: «Ribotame pasaulyje glūdi neribotybės ato-

---

* Deutschbein M., Das Wesen des Romantischen Cöthen, 1921, 43 p.

švaista»*. Tokis yra santykis tarp Dievybės ir materialinio pasaulio.

Taigi pirmasis romantikų idejinis pagrindas—*idealizmas*(1).

2.

Per ką Dievybė duodas pajaučiama žmogui?

«Aš — sako Vakenroderis pažįstu dvi stebuklingas kalbas, per kurias leidžia Kūrėjas mirštamiesiems pažinti — kiek jiems tas galima—dangiškuosius dalykus su visu jų didingumu»**. Viena tų kalbų kalba tiktai Dievas, antra — nedaugelis išrinktųjų. Tai gamta ir menas. Dėl to gamta Vackenroderiui tai aiški knyga, kurioje Dievas apreiškia save.

«Gamta, pasaulis — ne aklas, ne bedvasis veidas: jai yra siela, jai yra laisvė, pasak Tiutčevo, jai yra meilė, jai kalba yra». — Kiti dar toliau nueina — į kraštutinį panteizmą, tvirtindami, kad pati gamta yra Dievybės dalelė.

Štai kodėl romantikai taip gamtą brangina. Brangina ne dėl jos pačios, bet dėl to, kad ji yra simbolis idealinio pasaulio.

Gamtos meilė (2) yra antroji charakteringoji romantizmo žymė.

Antra kalba, kuria kalba «išrinktieji» ir kurioj pasireiškia Amžinybė — yra menas, poezija. Menas yra tikroji realybė, aukščiausioji gyvenimo sritis. Už jį tegalėtų būti aukštesnė tik religija, kuri betarpiai leidžia įžvelgti Amžinybę.

«Poezija ir filosofija... yra įvairios formos ar net veiksniai religijos. Tik pamėgink juos abudu sujungti ir gausi ne ką kitą kaip religiją» (Fr. Schlegel)***.

Aiškiai matyt — skelbiama jausmo religija Praktiškai romantikai ėmė grįžti prie katalikiškosios religijos. Čia jie rado daugiausia meno (gotikas!), čia jie rado daug širdies, jausmo; čia jie rado daug didingumo ir paslapties.

Taigi trečioji ir ketvirtoji romantizmo žymė — *meno* (3) *ir tikėjimo meilė* (4).

3.

Romantikas myli meną, nes menininkas turi «atvaizduoti amžinybę neamžinomis priemonėmis». Net daugiau! Romantiškoji poezija turi būti jungiamoji viso gyvenimo grandis: ji turi sintetizuoti visas gyvenimo sritis.

---

* Ib. 33 p.

** Cit Kogan, P. S., Romantizm i realizm v evropeiskoj literature XIX v. Petrograd, 1919, 15 p.

*** Saltwürk E ,Deutsche Romantik Diesterwegs d. Schulausgaben. Frankfurt a. M. 1920, 42 p.

«Romantiškoji poezija yra progresinga, universali poezija" Josios uždavinys ne tik suskaldytas poezijos rūšis sujungti ir poeziją susieti su filosofija ir retorika. Ji nori ir poeziją ir prozą, genialybę ir kritiką, meniškąją ir gamtos poeziją supinti, sulieti, poeziją padaryti gyvenimišką, o gyvenimą ir visuomenę poetišką» *.

Tai aiškus kontrastas klasikai, kuri meną ir gyvenimą buvo išskaidžius dalimis, išanalizavus. Romantiko protas, sujungtas su fantazija, reikalauja sintezės, reikalauja tas dalis jungti ne į mechanišką sudedamųjų dalių kupetą, o į organišką vienetą.

Taigi štai penktoji romantikų char. žymė — *palinkimas sintetizuoti* (5).

Reaguodamas prieš racionalizmą, jau J. J. Rousseau buvo pasidavęs vienašališkam jausmo kultui. Jo pėdomis pasekė romantikai, versdami taipcjau racionalizmo stabus. Ir romantikas kūrėjas patiria Amžinybę *jausmu, nuojauta ir vaizduote*. Širdis ir vaizduotė romantikui daugiau kalba nei protas. «Turėk širdį ir žiūrėk į širdį» (Mickevičius).

Iš čia eina nauja – šeštoji romantizmo žymė — *jausmo ir fantazijos persvara prieš protą* (6).

Pripažindamas svarbiausiuoju patirties organu jausmą ir vaizduotę, romantizmas akcentuoja kūryboje individo subjektingumą.

Čia skelbiama asmenybės vertė, asmenybės didingumas, asmenybė, kurioj glūdi pati Amžinybė. Dėl to romantizmas leidžia plačiai reikštis subjektivizmui, individualizmui, leidžia kūrėjui įžvelgti į savo gelmes ir iškelti aikštėn Amžinybės paslaptis priemonėmis, kurios jam pačiam patinka. Šita moralinė laisvė sutampa su kūrybine laisve, kuri duoda poetui laisvai pasirinkti siužetus, formą, kompoziciją...

Štai vienas pagrindinių romantizmo principų — *individualizmas* (7). Individualizmas—asmens ir tautos. Jeigu klasikai rodės daugiau internacionalūs, tai romantikai stipriai iškelia *tautybės* individualumą.

Pagaliau jau priėjom atsakymus į aukščiau iškeltus tris klausimus: 1. kaip materialis pasaulis santykiuoja su Dievybe? — *Jis yra Dievybės atspindys*, 2. kaip žmogus santykiuoja su Dievybe? — *Per gamtą, per meną, per religiją*; 3. kaip meninkas kūrėjas santykiuoja su pasauliu? — *Iš pasaulio ir savęs turi išskaityti Amžinybės idėją, išskaityti jausmu ir fantazija ir išreikšdamas ją materialiais simboliais sintetizuoti visas gyvenimo sritis — meną, filosofiją, religiją...*

Iš tų idėjinių pagrindų išvedėm šiuos romantizmo charakteristikos požymius: 1. *idealingumą*, 2. gamtos meilę, 3. meno meilę, 4. religinį misticizmą, 5. palinkimą sintetizuoti, 6. *jausmo ir fantazijos persvarą*, 7. *kūrybinį individualizmą*.

---

* Sallwürk. 38 p.

III.

Romantikai, turėdami tokius filosofinius pagrindus, arba juos tik nujausdami kaip bendrą laiko dvasią, susidaro ir savotišką poetinį pasaulėvaizdį. Jie turi kitoniškas nei klasikai meniškąsias idejas, kitokiomis formomis jas nori konkretizuoti, kitokią kūrybinę medžiagą pasirenka.

Kokis tad yra romantikų kūrybinis pasaulėvaizdis, sprendžiant ne iš teoretiškų jų samprotavimų, bet iš pačios kūrybos?

1.

Vaizduodamas išorės pasaulį, romantikas pasirenka *tolybių* foną. Juose gyvenimo materiališkumas yra tarsi išblukęs, retušavęsis, paskendęs neaiškumo ūkanose ir sapnuose. Tolybes mėgsta ir *laiko* ir *erdvės*. Dėl to romantikų akys būdavo nukrypusios į *katalikiškuosius, riteriškuosius viduramžius,* kurie buvo labiau paslaptingi, mažiau ištirti nei antikinis pasaulis.

«Tikrasis menas nėra tik po Italijos dangum, po didingomis bonėmis ir korintietiškomis kolonomis: jis klesti ir po aštriais skliautais, margai išpuoštuose statiniuose, gotiškose bažnyčiose», sako Vakenroderis *.

Viduramžių pasirinkimas kaip tik atsako idealingumo, religinio misticizmo, fantazijos principams.

Net dienos dalis romantikai nevienaip vertina. Antai, Novalis gailauja, kad praeina stebuklingosios naktys. Romantikus vilioja tie dienos momentai, kada pradingsta aiškumas — sutemos, saulėlydžiai, mėnesio naktys.

Vietos atžvilgiu romantikų akys klaidžioja po pasakinguosius, paslaptingumo skraistėm prisidengusius Rytus, po egzotiškąsias Indijos šalis, po žmogaus rankos neliestas girių glūdumas, po apgriuvusias pilis, po siaubingas rūsis, po akmeningas kalnų vienumas.

Vis tai fonas, kuriame veikia romantikų žmonės. Gražiai jį charakterizuoja O. Walzelis:

«Miško vienuma, miško burtai, čiurlenantis malūno upelis, vokiško kaimo nakties tyla, nakties sargybos šūksniai ir teškenantis fontanas, apgriuvęs rūmas apleistam sode su apšepusiomis aplūžusiomis marmuro statulomis, suardyti pilies griuvėsiai: visa, kas sukelia ilgesį norą pabėgti nuo monotoniško dienos tudėjimo, yra romantiška» **.

2.

Klasikai mėgo vaizduoti naturalius žmones, dažniausiai iš aukštojo luomo. Romantikai to nepaiso. Šalia sveikutėlio eleganto pastato vienaakę, šleivą, kreivą, kuprotą būtybę (Notre

---

* Cit Kogan, 16 psl.

** Walzel, Deutsche Romantik 1. Teubner. Leipzig, 1923. 1 p.

Dame de Paris), šalia karaliaus plėšiką... (Hernani). Vaizduoja ne tipus, bet individualybes, nepaisydami nei luomo, nei mo-

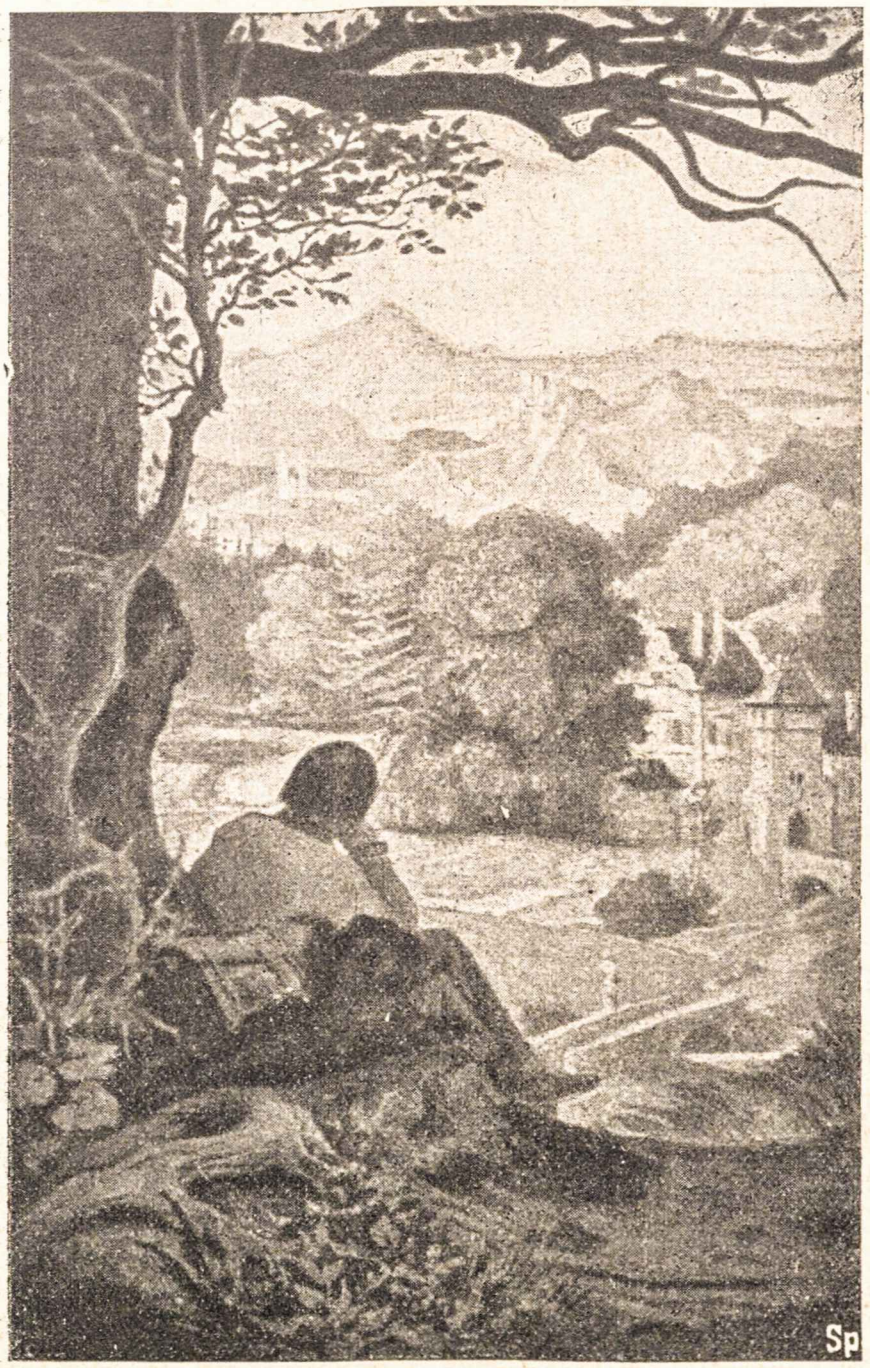

M. v. Schwind Kelionėje

ralinių ar intelektualinių veikėjo gabumų. Tie žmonės yra pagauti kokios nors aistros; jų dvasia vis veržias, kenčia.

Tai individualizmo ir sintetizmo principo reiškimasis.

3.

Tikslios architektonikos romantikai nepaisė. Jų didesnio mašlabo raštai dažnai nesilaiko sudedamųjų dalių proporcingumo. Jie nevengia tam pačiam kūriny jungti įvairios literatūros žan-

rus, filosofiją, tragiškąjį elementą su komiškuoju. Tai sintetizmo pėdsakai.

Naujų poezijos žanrų neišgalvojo. Tik juos savaip jungė, kombinavo. Atgaivino 12 am. atsiradusią ir kurį laiką pradingusią baladę, paremtą fantastingomis liaudies legendomis ir padavimais. Atkreipė akį į liaudies kūrybą, į pasakas ir dainas ir įtraukė jas į literatūros sritį. Taigi romantizmas pasirodė kartu ir tautiškosios kūrybos šalininkas. Kūrybos pavyzdys jiems tautosaka ir Šekspyras, kurį pseudoklasikas Voltaire buvo išvadinęs «pasigėrusiu laukiniu žmogum».

Ir lietuviškomis dainomis imta domėtis kartu su bežengiančiu romantizmu.

4.

Romantikai, iš esmės būdami jausmo ir fantazijos žmonės, net epiškuose kūriniuose (romanuose) parodo daug jausmo nuotaikos. Net homeriško epiškumo ir klasiškumo «Ponas Tadas» parodo autorių, besigailintį senosios žvėrių karalystės, bedžiūgaujantį Tado patriotizmu, besišaipantį iš svetimų dievų garbintojo Grovo... Apskritai romantikų kūryba prisisunkus dvejopos nuotaikos: audringo veržimosi ir demoniško kumščių kėlimo prieš Dangų (Baironas, Mickevičius), ar tylios rezignacijos, melancholijos (Novalis, Šatrijos Ragana). Kada jie vaizduoja praeitį — peizažai atrodo besileidžiančios saulės spindulių nušviesti, lyriški, giedrūs, kada piešia dabarties paveikslą — tirštų melancholijos miglų pridengti, ironijos paspalvinti.

*

Ilgainiui romantizmas nuėjo tuo keliu, kaip ir klasicizmas — išvirto į pseudoromantizmą. Kada poetai tik skundėsi likimu, keikė miniją, kalbėjo apie amžiną kentėjimą, idealiai garbino nežemišką moterį su visomis mėnesienos naktimis, lakštingalomis, prūdais, laiveliais ir dūsavimais... Kada, pasak Bielinskio *, kiekvienas berniūkštis, kurį mokytojas palikdavo be pietų už tai, kad nemokėjo pamokos, ramindavosi skausme posakiais apie likimą, jį persekiojantį, apie kenčiančią, bet nepalenkiamą savo dvasią, — iš romantizmo, žinoma, darėsi karikatūra.

Nemokėjimas eiti su gyvenimu, nutolimas nuo jo pražudė to meto romantikus. Jie patys, nuėję į kraštutinumą, susilaukė reakcijos ir naujos literatūros srovės — *realizmo*.

Ar tikrai jau romantizmas atgyveno? — Susibankrotavo romantizmo kevalas, tos epochinės formos, kuriomis jis reiškėsi, bet paliko romantizmo turinys, — tas romantizmo idealingumas, individualumas ir jausmo bei fantazijos pirmavimas — nepasenę.

---

* Cit. iš Voskresenskij, Poetika. 241 psl.

Lygiai taip nėra pasenęs nė klasicizmas, o atgyveno savo amžių tik klasicizmo karikatūra — pseudoklasicizmas.

Romantizmas apsisaugojo nuo pasenėjimo. Jis naujas ir jaunas, reikalaudamas iš kūrėjo nuolatos kuriamosios individualybės, nuolatos naujų formų, naujų priemonių jausmui pareikšti.

Ir kada realizmas su natūralizmu apie 1890 metus iškrypo irgi į kraštutinumą, atgyja tos pačios romantizmo idejos, tik reiškias jau nauja forma. Iš čia jis ir gauna *neoromantizmo* vardą.

Jeigu šiandien mes turim visą eilę literatūros srovių, tai jos visai nerodo romantizmą pasenus. Jos tik išplečia, panaujina romantizmo reikalavimą formos srity — *nuolatos individualų, nuolatos nauja, nuolatos kūrybinga.*

J. Vaišnora

Krašto ekonomiškoji gerovė katalikų supratimu

Jau esame minėję, kaip krašto gerovę yra supratę įvairios ekonominės srovės. Pagal liberalistus krašto gerovė yra visuma atskirų individų gerovės, kur veikia laisvai kiekvienas sau, vien tik egoizmo vedamas. Visiška laisvė šiame veikime yra būtina sąlyga. Socializmas, priešingai, krašto gerovę suprato, kaip visos bendruomenės gerovę, nesirūpindamas atskirais individais. Pati bendruomenė yra ekonomiškojo veikimo subjektas.

Tuo tarpu krašto ekonomiškoji gerovė nėra vien atskirų individų gerovė, nė bendruomenės kaip tokios, bet yra visuma susidedanti tiek iš individų, tiek iš bendruomenės gerovės. Tik tada krašto gerovė yra pilnutinė, kada ir atskiri individai ir visa bendruomenė bendrai sau reikalingų materiališkų dalykų turi pakankamai.

Taigi krašto materiališkoji gerovė susideda iš dviejų elementų: iš visos bendruomenės gerovės, kuri vadinasi viešoji gerovė, — ir iš atskirų tos bendruomenės narių gerovės, kuri vadinasi visuotinioji gorovė. Apie šias dvi atskiras gerovės rūšis atskirai pakalbėsime.

1. *Viešoji gerovė.* Viešoji gerovė yra tada, kada krašto piliečiai savo darbu ir aktyvumu randa tinkamų sąlygų savo asmeninei gerovei kelti. Kitais žodžiais kalbant, viešoji gerovė yra toji būsena, kurioje yra materiališkų gėrybių pakankamas kiekis ir kiekvienas savo pastangomis gali pasiekti savo materiališką gerovę. Toji būsena turi būti bendra, pastovi ir saugi.

Pirmiausia reikalinga, kad materiališkųjų gėrybių būtų pakankamas kiekis, kad vidutinėmis pastangomis būtų galima vidutiniškai gyventi, ir net tada, kai tautos prieauglis didėja ir

reikalavimai auga. Žinome, kad reikalavimai drauge su kultūra plečiasi. Ko seniau nereikėjo, be to šiandien dažnai negalima apsieiti. Reikalavimai pareina nuo žmogaus noro ir gali būti be galo dauginami. Dažnai vienas reikalavimas gimdo kitą ir t. t. Be to, reikalavimai įvairių tautų yra nevienodi, todėl ir esamas krašte turtų kiekis turi būti pakankamas laiko ir vietos protingiems, ne išgalvotiems reikalavimams. Toliau, esamos krašte gėrybės turi tarnauti ne vienam kitam asmeniui ar žmonių grupei, bet visiems, be skirtumo, to krašto piliečiams. Valstybės uždavinys—padaryti laimingą ne vieną kitą asmenį ar visuomenės dalį, bet sudaryti sąlygas, kad visi galėtų gerai gyventi. Tai išplaukia iš valstybės tikslo. Valstybėje ar šalyje atskirų asmenų gerovė turi būti nesunkiai ir tikrai atsiekiama, išskyrus tuos, kurie dėl moralinių ar fizinių trūkumų negali patys savo gerove rūpintis arba nenori, pav., tinginiai. Be to, krašto ekonominės būsenos bendrumas reikalauja, kad vargingiausioji visuomenės dalis—darbininkai turėtų bent minimum to, kas žmogaus gyvenimui yra reikalinga ir kad nebūtų vargo verčiami į skurdą įpulti. Socialinė visuomenės tvarka turi būti tokia, kad turtai negalėtų suplaukti į nedaugelio rankas, o ištisos masės skurstų. Esamosios krašte gėrybės turi maitinti visą socialinį organizmą, kaip kad kraujas maitina kūną. Tai dar visai nereiškia, kad iš turtingo reikia atimti, o neturinčiam duoti, bet reikia taip sutvarkyti ekonominį gyvenimą, kad be operacijos tai savaime pasidarytų

Minėjome, kad krašto ekonominė būsena turi būti pastovi, ir štai dėl ko: Valstybė ar tauta yra vienetas, kurį sudaro ne tik dabar gyvenantieji žmonės, bet prie kurio priklauso ir buvusieji ir būsimieji. Todėl valstybės pareiga tiesioginiu ir netiesioginiu būdu palaikyti ir apsaugoti gaminančias jėgas, kaip antai: žemę, pinigus, kad būsimieji to krašto gyventojai galėtų tinkamai gyventi. Be šito valstybė turi rūpintis apsaugoti žmonių gaminančias jėgas, rūpinantis ypač darbo žmonių sveikata, palaikant mokslą, meną, religiją. Tautai ar valstybei būtų galas, jei jos nariai, šiandien ją sudarantieji, rūpintųsi tik savimi. Vienas iš svarbiausių tautos elementų yra žemė (teritorija). Todėl valstybės didelė pareiga saugoti, kad nė pėdatos žemės netektų svetimiesiems ar tai okupacijos ar tai kolonizacijos keliu. Būtų prieš krašto gerovę, jei valdžia nepalaikytų (o ypač bloga, jei dar kliudytų) religijai dirbti savo visuomeniškai ir sociališkai labai naudingą darbą, jei nesirūpintų piliečių dorovingumu, nesilaikytų ir nesaugotų teisybės, neduotų išmintingos laisvės piliečiams veikti.

Kad toji būsena būtų saugi, reikalinga dėl to, kad kraštas būtų nepriklausomas kitų. Šiam saugumui reikia naudotis ir palaikyti savoji žemdirbystė, savoji pramonė ir savoji prekyba. Tam pagelbsti protingai uždedami muitai ir suvaržymai, palaikantieji savąją pramonę. Krašto gerovei yra labai nesveika,

jei tauta ar valstybė žemės gerovės dalykuose priklauso užsieniui. Tuomet užsienis pamažu pasidaro krašto šeimininkas ir tvarkytojas, o neretai ir kreditorius. Aišku, kad tokiu atveju visokia krašto nepriklausomybė žūva.

Keno ir kuriomis priemonėmis viešoji krašto gerovė atsiekiama? Viešoji gerovė yra visos bendruomenės gerovė, taigi jai atsiekti yra reikalingas valdžios ir piliečių sutartinas bendradarbiavimas.

Visa tai, kas šiuo dalyku valdžiai atlikti tenka, vadinama politine ekonomija. Ji apima įstaigas, veikimą ir parėdymus, kurie tiesioginiu bei netiesioginiu būdu krašto gerove rūpinasi ir ją kelia. Pirm ausia tiesio inė valdžios pareiga yra organizuoti ir palaikyti savąją gamybą ir prekybą. Šiam tikslui lengviau pasiekti valdžia gerina ir tobulina susisiekimo priemones: tiesia naujus kelius ir geležinkelius, stato laivyną ir uostus, steigia ir tobulina paštą, telefoną ir telegrafą, veda atsargią piniginę politiką, tvarko pinigų judėjimą krašte, steigia bankus, kontoras ir kitas įstaigas, kurios šiam tikslui gali geriausiai patarnauti. Antrasis tiesioginis valdžios uždavinys yra ginti savo krašto interesus tarptautinėje prekyboje ir ieškoti savo gaminiams naujų rinkų.

Netiesioginiu būdu valdžia taip pat gali daug padaryti, tinkamai parengdama ir išauklėdama žmones, kurie galėtų stoti į krašto eko ominį darbą ir jam vadovauti. Čia valdžios turi būti kreipiamas ypatingas dėmesys ir rūpestis — išugdyti visuomenėje atsakingumo ir teisingumo jausmą, be ko ekonomiškame veikime darbas yra neįmanomas. Be to, valdžia turi steigti įvairių įstaigų, kurios nors netiesioginiu keliu minėtam uždaviniui gali patarnauti: statistikos biurų, parodų, žemės ūkio muziejų, pavyzdinių kursų, mokyklų, spaudos, taupomųjų kasų, savitarpinio kredito bankų etc. Kad sumažėtų visuomenėje vargas, valdžios uždavinys — steigti ir išlaikyti prieglaudų ir labdarybės įstaigų.

Netiesioginiam valdžios darbui ir jos ekonominei politikai labai daug gali padėti atskiri individai ir jų organizacijos, jei valdžia duoda jiems iniciatyvos, laisvės ir gerų veikimo sąlygų. Yra prieš krašto gerovę neleisti piliečiams patiems laisvai krašto gerovei dirbti, bet viską monopolizuoti sau. Visuomenės bendradarbiavimas su valdžia padeda valdžiai nugalėti didesnes pasitaikančias kliūtis ir įgyvendinti gražius be naudingus sumanymus. Reikia pabrėžti, kad piliečių prisidėjimas prie valdžios darbo gali būti sėkmingas tik organizuotai, o ne pavieniui, nors kartais ir pavieniai asmenys gali daug padaryti. Tačiau visuomet darbas sėkmingesnis, jei jis daromas bendromis jėgomis. Organizacijos, veikdamos ne vien savo narių interesams ginti ir apsaugoti (kas be abejonės yra reikalinga), turi rūpintis ir viso krašto reikalais. Šiam tikslui paruošia ir pasiūlo parlamentui naudingų įstatymų sumanymus: ren-

gia paskaitas ir konferencijas, leidžia ir platina knygas, laikraščius ir kitus spaudinius, kurie yra skiriami ekonomiškiems klausimams ir reikalams, išlaiko labdarybės įstaigas ir t. t.

Kad viešoji šalies gerovė kiltų, būtina sąlyga yra išvidinė ir išorinė ramybė ir taika. Vidaus ramybės priežastis yra teisingumas ir teisybė. Valdžia šiame dalyke gali daug padaryti, tiek pati laikydamasi teisingumo ir teisybės, tiek išmintingais įstatymais ir parėdymais normuodama piliečių tarpusavio santykius ir šalindama visa tai, kas piliečių tarpe kelia neapykantą, pavydą ir nesantaiką. Kaip matome, klasių kova (drauge ir partijų) yra krašto gerovei priešinga ir kenksminga.

2. *Visuotinioji gerovė.* Viešoji gerovė buvo toji būsena, kurioje atskiri individai savo asmenine iniciatyva gali savo gerovę pasiekti. Visuotinioji gi krašto gerovė yra būsena, kurioje visi visuomenės nariai *iš tikrųjų* materiališkųjų gėrybių turi pakankamai tiek, kiek jų reikalams reikia. Šioji būsena sprendžiama iš keturių dalykų, kurie ją sudaro.

a) Vargingiausias visuomenės luomas dar vidutiniškai gyvena ir reikalingų dalykų dar turi pakankamai. Tokia šio luomo būklė turi būti ne vien laikinė, momentinė, bet pastovi ir nuolatinė. Skurdas yra ženklas, kad krašte nėra visuotiniosios gerovės. Darbininkų padėtis šiais laikais, kaip iš gyvenimo tikrovės matome, dar nerodo tendencijos į visuotiniąją gerovę. Darbininkai dar nėra pakankamai apdrausti senatvėje, ligoje ir nelaiminguose atsitikimuose.

b) Turtai yra teisingai tarp piliečių padalinti taip, kad vidutinioji visuomenės klasė arba vidutiniškai pasiturintieji būtų stiprūs ir gausingi. Šios klasės egzistavimas sulaiko visuomenės pasidalinimą į du skirtingus luomus: turtuolių ir vargšų, kas yra labai pavojinga socialinei taikai. Vidutinioji klasė stipri ir gausinga palaipsniui jungia visuomenę bei jos luomus ir taip sudaro iš tos visuomenės socialinį vienetą. Be to, vidutinioji klasė yra produktyviškiausia, sveikiausia, o drauge ir geriausia visuomenės dalis, nes vidutiniškai pasiturintieji yra paprastai labiau linkę į gerą negu turtuoliai ir varšai. Tačiau ir čia gali būti išimčių, ypač, kad labai sunku nustatyti, kas sudaro vidutinįjį luomą. Paprastai vidutinysis luomas kiekvienoje šalyje yra kitoks turtingumo atžvilgiu, nes yra nelygus šalių turtingumas. Tad ir vidutinysis luomas bus vidurys tarp tos šalies turtingiausių ir dar vidutiniškai gyvenančių (ne darbininkų).

c) Visuotiniosios krašto gerovės pažymys yra tarp kitų ir tas, kad piliečiai gali lengvai iš žemesnio (materialiniu atžvilgiu) luomo pereiti į aukštesnį, kitaip sakant, pamažu praturtėti. Viltis susilaukti didesnės asmeninės gerovės ir baimė nuskursti yra vienas iš didžiausių akstinų socialiniam ir ekonominiam veiklumui didinti. Be to, ir teisingumas reikalauja, kad, krašto gerovei kylant, kiltų ir asmeninė gerovė.

d) Pagaliau šalyje turi būti tam tikras skaičius turtingųjų. Ir štai dėl ko: Turtingieji laisvi nuo kasdieninių darbų ir rūpesčių, gali daugiau užsiimti kultūriniais reikalais ir savo turtais juos remti. Jie gali pakelti ir ekonominę pažangą, nes ekonomija be didesnių kapitalų neįmanoma; tiek prekyba, tiek pramonė reikalinga didesnių pinigų sumų. Tas sumas teikia turtingieji, savo kapitalus leisdami į apyvartą ir jais keldami krašto ekonominę gerovę. Be turtingųjų krašte dar reikalinga ir tam tikras skaičius žmonių, pasišventusių dvasios dalykams, kurie, atsisakę savo asmeninės naudos ieškojimo, užsiimtų dvasios dalykais, tiek rūpindamiesi savo siela, tiek pagelbėdami visuomenei ir darydami gailestingumo darbų ir taip savo veikimu bei pavyzdžiu šviesdami kitiems.

Reikia pažymėti, kad tiek viešoji, tiek visuotinioji gerovė nėra pastovus dalykas, bet gali būti įvairi dėl sąlygų ir aplinkybių įvairumo. Tačiau tiek viešoji, tiek visuotinioji gerovė nėra pati savyje tikslas, o tik priemonė žmogaus tikslą siekti. Kaip tokia, turi būti tikslui palenkta. Jos gerumo matas yra tikslas, t. y., tiek yra naudinga, kiek patarnauja žmogaus tikslą siekti. Materiališkoji gerovė, būdama visais atžvilgiais gera, gali būti bloga vien dėl to, kad ji nepadeda žmogui tikslą siekti, bet nuo jo tolina. Iš šito aišku, kad kapitalistinė sistema — ieškoti ir didinti turtus dėl turtų—yra priešinga tikslui ir todėl kenksminga tiek visuomenei, tiek atskiram žmogui. Turtai turi tarnauti žmogui ir būti įrankiu laimei atsiekti, o ne gulėti surinkti ar tai valstybės iždė, ar tai nedaugelio rankose. Tos šalies ekonominė politika yra priešinga krašto gerovei, kurioje valdžia stengiasi didinti turtus ir kapitalą, bet tie turtai ir pinigai netarnauja visuomenei. Liberalizmo klaida ir buvo ši, būtent, nuomonėje, kad šalis bus laiminga, kai turės daug turtų. Tačiau iš turtų gausybės visuomenei gali nebūti jokios naudos, kai tie turtai nėra jai skiriami.

Dabar lengvai galime nustatyti bendrąją krašto gerovę, kuri susideda iš abiejų paminėtųjų. Jos viena be kitos dar nesudaro pilnos krašto gerovės, tik abi viena kitą papildydamos gali suteikti ir visai visuomenei, kaip tokiai, ir jos atskiriems individams materiališkos gerovės pilnumą.

Tenelieka nė vieno ateitininko, kuris iš anksto nesusidomėtų Trečiuoju Jubiliejiniu Ateitininkų Kongresu ir į jį tinkamai nepasirengtų.

Vl. Viliamas

Iš kelionių po Rytprūsius

(Pabaiga)

Šiaurės aukso kasyklose

Šiaurės auksu yra vadinamas gintaras. Jis geriau tiktų vadinti Baltijos auksu, nes Baltijos jūros pietryčiai yra jo tikroji tėvynė. Čia gintaro daugiausia ir randama negu kuriame kitame pasaulio kampely. Rumunijoj ir Cicilijos saloj pasitaikančio gintaro yra kur kas mažiau ir daug prastesnės rūšies.

Seniau Baltijos pietryčiuose gintaro buvo randama daug daugiau ir tai įvairiose vietose. Nenuostabu todėl, kad Lietuvos gintaras buvo gerai žinomas Babilonijai, Eigiptui, Graikams ir Romėnams. Tų šalių ištisi būriai pirklių atsiirdavo į Pabaltį gintaro ieškoti. Gintaras buvo taip mėgiamas, kad net pateko į tų kraštų poeziją.

Dabar gintaro randama mažiau, o kasyklos yra tik vakariniame Samlandijos pakrašty Palmnikuose.

Gintaras yra randama geologiniuose terciero sluoksniuose. Jis yra ne kas kita, kaip gilioj senovėje augusių spygliuotų medžių suakmenėjusi derva. Jūrų lygmė keitėsi. Patekusi derva į jūrų dugną buvo apnešta žemėmis ir ten suakmenėjo. Vėliau tos žemės sluoksniai iškilo aukščiau į paviršių.

Viršuje diluvialis mergelis, giliau 18—23 metrai miro ceno padermės sluoksnių, dar gilau 8 — 9 m. smėlio ir jau mėlynoji žemė, kurioje randasi gintaras.

Toji mėlynoji žemė vežama į pajūrį, perplaunama ir gaunamas gintaras. Iš kubinio metro žemės gaunama maždaug 3 kilogramai įvairaus didumo gintaro šmotelių.

Didesnieji šmoteliai sunaudojami įvairiems papuošalams, o mažesnieji—gintaro aliejui (labai svarbus brangiems dažams) ir kitiems reikalams.

Netoli Palmnikų yra Litauische Dorf, taigi čia atvykęs ėmiau teirautis ar čia nėra kur lietuvių. Tačiau sulaukiau atsakymą, kad nei čia ir net pačiame Lietuvių kaime lietuvių nebesama. Vietos gyventojai yra senprūsių kilmės ir tuo būdu yra lietuvių giminaičiai. Apžiūrėję kasyklą pasileidom į pajūrį patys ieškoti gintaro. Čia gyvenantieji žmonės jo surenka nemažai ir gerokai už jį pasipelno, kaip pas mus už uogas ar grybus, tačiau mums nepavyko daug jo surasti. Pajūrys čia turi stačius akmenuotus krantus, kuriuose ryškiai matyti geologinė sluoksnių formacija. Samlandijos pakraščiai iš viso labai gražūs, ypatingai apie Piliavą, Naujakurius ir Rauschen.

Ermlandija arba Varmija

Į pietus nuo Karaliaučiaus gulintieji keturi apskričiai Braunsbergo, Heilsbergo, Resselio ir Allensteino sudaro taip vadinamą Ermlandiją. Ji turi 250.000 gyventojų, kurių daugumas yra katalikai. Čia yra ir vienintelė Rytprūsių katalikų vyskupija.

Kraštas gražus, turtingas praeitimi ir savo katalikiška kultūra išsiskyręs iš kitų. Allensteinas yra, tur būt, gražiausias Rytprūsių miestas, Braunbergas dvasinis Ermlandijos centras, o Heilsbergas su savo apylinkėmis šio krašto papuošalas ir pasididžiavimas.

Į Heilsbergą ir jo apylinkes buvo suorganizuota geologinė ekskursija, nes čia kraštas įdomus savo vėlesnėmis morenomis ir terasomis. Heilsberge yra iš viduramžių užsilikusi kryžiuočių pilis, kuri šalia Marienburgo pilies yra viena iš gražiausių pilių visuose Rytprūsiuose. Iš kitų įžymesnybių yra gotikos rotušė, sena bažnyčia, ir Napoleono laikų juodiesiems husarams pastatytas paminklas ir Koperniko tiltas. Čia jis yra kurį laiką gyvenęs ir parašęs vieną iš svarbiausių savo veikalų.

Mus priėmė ir buvo vadovu senas pradžios mokyklos mokytojas katalikas. Pamatęs iš elgesio bažnyčioj, kad aš su A. Bendaravičium esame taip pat katalikai ypatingai mumis susidomėjo. Jis mums išrodinėjo bažnyčios turtus ir visą pilį. Pily dabar įsikūrę katalikai. Čia yra susirinkimams salė ir vaikų prieglauda. Mums aprodinėjo ir prieglaudą, kurioje radome bepietaujančius vokietukus—pienburnius.

Heilsberge yra tik 7.000 gyventojų, o čia išeina bent trys dienraščiai ir tai nemažesni už mūsiškius. Žinoma, jie aptarnauja ir artimas provincijas, bet tai vis dėlto rodo nepalyginti aukštesnį negu mūsų jų spaudos supratimą ir įvertinimą.

Rytprūsių Aukštaičiai

Įdomiausia mūsų geografinė ekskursija buvo į Rytprūsių Aukštaičius (Oberland) ir Mozūriją. Atvažiavę traukiniu, berods, iki Kadinen Aisčių marių pakrašty, pasileidom pėsti per Elbingo aukštumas. Mūsų vadovas prof. Schultz'as labai pratęs pėsčias keliauti. Jis yra augęs Latvijoj, o jo motina yra, kaip jis mums prisipažino, lietuvė nuo Biržų.

Smarkiai pažygiavę atsidūrėm Lenzeno miestely, kur turėjome pietų pertrauką. Miestukas mažas ir nieko jame charakteringo, nebent krestinė trobesių statyba visokeriopai išmarginta. Ant kapinių niūkso nedidelė koplytėlė. Radę atvirą įsmukom į vidų. Koplytėlės sienas puošia gražios lentos, kaip ir kitur Vokietijoj, kuriose surašyti kovose kritusieji kariai. Karių gerbimas čia, berods, didesnis negu Lietuvoj. Koplyčioj abu lietuviai pasimeldėm, ir tik išeidami pastebėjom, kad čia esama protestantų baźnytėlės.

Iš čia nuvykom į Elbingą, vieną iš didesnių Rytprūsių

miestų. Gerokai per dieną nuvargę drožėm tiesiog į nakvynės namus — Jugendherberge.

Jugendherberge yra visai gražus, naujas, patogiai įrengtas. Aukšti miegami kambariai, pristatyti dviejų aukštų lovų, puikios prausyklės, virtuvėlė ir valgomasis. Gali gerai išsimiegoti, naudotis visais patogumais, o už visą parą reikia sumokėti tik 50 pfenigių, t. y. 1,20 lt. Čia reikia suminėti, kad panašūs Jugendherberge yra įrengti visuose svarbesniuose punktuose, net kaimuose, kur yra mėgiamos turistų vietos. Tai vis vokiečių praktiškumas.

Iš Elbingo sėdome į laivą ir važiavome labai savotišku kanalu (Oberländische Kanal). Kanalas jau senas, apleistas ir, be to, nevisose savo vietose vienodo lygio. Žiūrėk, važiuoji važiuoji ir nei iš šio nei iš to privažiuoji kalnelį per kurį reikia laivu persikelti. Persikeliant laivas užvežamas ant bėgių ir lygsvaros būdu be jokių mašinų pervaromas per kalnelį.

Persikeliant vienas laivas eina į vieną galą, kitas į kitą. Taip kilodamiesi, berods, penketą kartų atsidūrėm netoliese Osterodės. Kelionę iki Osterodės baigėme pėsti.

Osterodės apylinkės tikras kovų laukas. Čia į rytus nuo Taeden ežero 1410 metais liepos mėn. 13—15 dienomis įvyko Vytauto Didžiojo pergalės mūšys, kuriame buvo sutriuškinta Teutonų galybė ir suduotas mirtinas smūgis vokiečių «Drang nach Osten».

Didžiojo karo metu — po 500 metų, maždaug toj pačioj vietoj, vokiečiai turėjo vėl didelį mūšį, kurį laimėjo. Čia Hindenburgas su 150.000 kareivių armija sumušė rusų 190.000 kareivių armiją. Tai buvo vienas iš didžiausių didžiojo karo mūšių. Jis reiškia tartum atkeršijimą už Žalgirio mūšį ir sykiu parodo, kad vokiečių veržimuisi į rytus vėl vartai pralaužti. Šiam mūšiui paminėti dabar čia statoma vienas iš didžiausių paminklų Europoj. Paminklą sudaro didelis kiemas aptvertas aukšta mūro siena. Sieną puošia aštuoni aukšti bokštai, kurie žemiau laiptais nusileidžia į kiemą. Kiemo vidury stovi kryžius Vienas bokštas paskirtas mūsų kovojusioms ir paimtoms vėliavoms, vienas Hindenburgo garbei, dviejuose įrengtos Jugendherberge, keturi bokštai dar neįrengti. Ypač gražus ir brangus vėliavų bokštas.

Osterodėj asilinksminę ir pernakvoję traukiniu pro Allenšteiną nuvykom į Mozūriją.

Mozūrijos žemėje

Mozūrija apima pietinę Rytprūsių dalį. Tai graži vadinama tūkstančio ežerų šalimi. Tačiau be grožio yra daug ir vargo. Kai kurios šio krašto vietos yra labai smėlėtos ir akmenuotos, ir ten žemės ūkis visai negalimas. Taigi nenuostabu, kad kai kuriose dalyse gyventojų tankumas tik 4—7 viename kvadratiniame kilometre ir beveik niekur neviršija 30. Palygi-

nus su Vokietijos bendru tankumu 112 yra tai beveik dykumos. Vietos gyventojai yra mozūrai, tačiau ne maža yra čia emigravusių ir vokiečių. Mozūrijos centras yra Lyckas.

Visų pirma mes patekom į Rudžionių kaimą (Rudczanny). Čia žymiausia dalis Mozūrijos ežerų, be to, labai daug miškų, tačiau miškai dėl perdaug smėlėtos žemės prastoki. Rudžionyse galima susišnekėti ir lenkiškai, nors dauguma vietos gyventojų šneka vokiškai ir mozūriškai.

Iš čia pėsti ėjom į Piliponus (Philipponen). Tai labai įdomus kampelis. Čia 1920 metais atkeliavo viena Graikų bažnyčios sekta Piliponai. Jie rado tik miškus ir ežerus, daugiau nieko. Taigi savo prakaitu ir triūsu įsikūrė. Kalba ir papročiai liko beveik nepasikeitę, ir mes gavome pamatyti tikrų rusų, kurių čia yra per 500, oazą. Koks buvo jų džiaugsmas kai mes lietuviai užkalbinome kai kuriuos jų rusiškai. Kai kurie apsiverkė iš džiaugsmo. «Jūs, ėmė sakyti kaimo seniūnas, kad ir iš Lietuvos, bet tai juk buvusi Rusija, o iš Rusijos mes taip retai tematom žmonių». Ir ėmė pasakoti savo vargus su visu širdingumu — kaip juos vokiečiai skriaudžia ir kaip jiems sunku gyventi.

Dauguma yra provoslavų. Jie turi savo medinę bažnytėlę. Tačiau yra saujelė ir stačiatikių. Mes apžiūrėjom ir provoslavų bažnytėlę ir stačiatikių ikonus, kuriuos mums rodė, kaip artimiems draugams.

Tačiau čia įdomiausia tai pats Piliponių vienuolynas. Jis seniau buvo didelis, savo narių turėjo keleta šimtų, o dabar liko tik 24 vienuolės, daugiausia senutės. Vienuolių mes buvom sutikti taip pat su džiaugsmu. Vienuolyno vedėja prašė mane perduoti linkėjimus vienam mūsų universiteto profesoriui su kuriuo esanti pažįstama.

Iš Rudžionių pro geležinį tiltą, vadinamą «Porta Masovica», pasileidome ežerais Lötzeno link. Kelionė nepaprastai graži ir įdomi. Gražūs apaugusiais krantais ežerai sujungti kanalais. Važiavome per didžiausį Mozūrijos ir visos Šiaurinės Vokietijos ežerą Spirdingą, kuris turi 150.000 kv. kilometrų, t. y., maždaug dukart didesnis už Naručio ežerą (82 kv. klm.). Vėliau įvažiavom į Nikolaikeno ežerą. Čia sustoję to paties vardo miestely gavome žuvų (Maränen), kurios šitam miestely sudaro bene svarbiausį prekybos šaltinį. Toliau pravažiavome Taltero ežerą ir pagaliau Löventino. Ant jo krantų stovi gražus 10.000 gyv. miestukas Lötzenas.

Apsistojome Hindenburgo vardu pavadintoj kavinėje. Didžiojo karo metu čia Hindenburgas juos išvadavo nuo rusų. Kavinė turi daug albumų su karo vaizdais ir svečių knygą. Joje yra parašai Hindenburgo, Liudendorfo ir kitų žymių ir ne tiek žymių asmenų Aš ir A. Bendaravičius taip pat įamžinom savo pavardes, kad esame studentai iš Lietuvos.

Iš čia traukiniu pilni gražių įspūdžių pardundėjom vėl į Karaliaučių. Kitą syk papasakosiu apie mūsų kelionę į Kuršių Neriją.

Edward Montier

Prancūzų skautai katalikai

Kalbant apie katalikiškojo prancūzų jaunimo judėjimą, negalima pamiršti skautų, nes jų yra ne maža, be to, jie populārūs. Jų būriai tiek katalikiškose, tiek ir neutrališkose grupėse nuolat auga.

Nors tas judėjimas Prancūziją atėjo iš Anglijos, bet pats vardas yra prancūziškas, kilęs iš vidurinių amžių. Žodis skautas (pranc. scout) eina iš savo žodžio escoute, dabartinio écoute (écouter—klausytis). Tai vardas seklio, sargybinio.

Į patį judėjimą iš pradžių katalikiškasis prancūzų jaunimas žiūrėjo įtariamai. Bet tas įtarimas dingo, kai buvo giliau pažvelgta į tos srovės esmę. Mat, pirmiausia skautizmas buvo įtartinas, nes jis atėjo iš protestantiškos, svetimos ir eretiškos Anglijos, greitai pasiekęs Prancūziją ir čia ėmęs plisti tarp neutrališkojo ir protestantų jaunimo. Pasirodė tai esąs puikus būdas suorganizuoti jaunimą nepriklausomai nuo kurios nors bažnyčios.

Iš pradžių skautų (Eclaireurs) Prancūzijoj buvo 6000. Jų tarpe atsirado ne maža katalikų, ne tik iš vardo, bet ir tikinčiųjų. Tačiau jie negalvojo derinti skautizmo dvasią su savo katalikybe. Tuo pačiu laiku protestantiška «Krikščionių jaunuolių unija» įsteigė protestantiškas grupes, pavadintas «Skautais unionistais» («Eclaireurs Unionistes») Jie turėjo prisiekti savo religijai ir tautai, pasižadėti Dievui ir Tėvynei. Netrukus jie turėjo 7000 narių, nešiojančių auksinio gaidžio ženklą prie skrybėlės. Pagaliau Paryžiuje, Havre, Creuzote kukliai susispietė kelios katalikiškos grupės, iš pradžių įtariamos dvasininkų, kuriems pats judėjimas vis dar tebebuvo svetimas. Bet jau 1912 m. Paryžiuj kanauninkas Cornette ir jezuitas Boissière suorganizavo katalikų grupę — «šv. Honorijaus iš Eylau pasekėjus», taip pavadintą parapijos vardu. Vėliau kun. Boireau įsteigė «šv. Panelės Rožančinės pasiryžėlius», jezuitas Sevin 1916 m. suorganizavo grupę Belgijos Mascarone ir kitą Lille.

Bet tai buvo tik atskiros pastangos, kurioms tekdavo pakelti ne maža kaltinimų Tuo tarpu daug jaunuolių katalikų stojo į neutrališkas arba protestantų grupes. Pavojus buvo aiškus. Kanauninkas Cornette, pirmas tai pastebėjęs ir tragiškai išsigandęs, pirmas tapo nariu, pasiryžusiu skautų katalikų apaštalu. Jis mėgino į savo pusę patraukti kardinolą Amette, vyrą didelės inteligencijos, tik kartais atsižiūrintį į laiko prietarus. Kardinolas pats gerai matė pavojų, bet nedrįso imtis nurodytų vaistų. Bet jis leido įsteigti tam tikslui Komitetą, vedamą kan. Cornette ir generolo Mandhui. Įžymaus kario pasirinkimas rodė palinkimą skautus iš pačių pradžių pakreipti linkme, kuri visai nėra skautiška, nes skautizmas—tai ne mokykla kareiviui,

čia negali būti kalbos apie karo reikalus. Bet net ir šitokios formos skautizmas rodėsi įtartinas.

Kardinolas Dubois, kard. Ametteo įpėdinis, buvo kitokių pažiūrų. Jis paėmė į savo globą naują įstaigą, kurią popiežius Pijus XI viešai patvirtino. Skautai katalikai Prancūzijoj buvo įsteigti. Dabar jų yra 20.000. Tėvai jezuitai Douweur ir Sevin padeda kan. Cornette'ui. Pasisekimas beveik net perdidelis. Prancūzų katalikų jau toks būdas — viską perdėti, ko pirmiau vengė ar tik nežymiai rėmė. Taip ir skautuose kai kurie mato naują evangeliją. Bet panašių reiškinių tenka saugotis. Skautai, kurie nepriklausė prie kan. Cornetteo, užsiima tik stovyklavimu, gyvenimu atviram ore, palikdami nuošaly intelektualinį išsilavinimą. Toks metodas turi pavojų: tokiu keliu galima vaikus padaryti diletantais visuomeniniu atžvilgiu ir pasyvius religiniu atžvilgiu. Laimei, kad kai kurios provincijos grupės pradėjo suprasti pilnutinio ugdymo reikšmę jauniems skautams. «Prancūzijos katalikiškojo jaunimo sąjunga» metė naujus obalsius, ir prasidėjo judėjimas—įnešti į skautus, nieko nekeičiant jų esmėje, daugiau intelektualizmo. Skautams nepridera būti izoliuotiems. Reikia jiems tapti savo srities specialistais, bet taip pat harmoningai eiti su bendru jaunuolių ugdymu.

Šiandien skautai katalikai ir Anglijoj ir Prancūzijoj stovi puikiam kely. Nepasitikėjimas dingo. Taip suprastą skautizmą tenka tik remti, padrąsinti, nes tai iš tikrųjų yra auklėjimo metodas, apimąs jaunuolio kūną, protą ir dvasią. Jis vaikui duoda fizinę sveikatą, vikrumą ir patvarumą; jis jam duoda ištikimumą, discipliną, savigarbą. Darydamas visų šalių skautus broliais, jis yra garbingas skatintojas tarptautinės taikos, galinčios ateiti tik per jaunimą. O tai jau buvo galima matyti 1929 m. Liverpuly, kur susirinko 50.000 skautų iš 40 tautų, dalyvaujant pačiam Baden — Pawelliui ir kardinolui Bourneni, Westminsterio arkivyskupui. Uelso princas, sosto įpėdinis, atvyko su Anglijos karaliaus sveikinimu skautams, kaipo taikos skleidėjams tarp jaunimo.

Tokiu tai keliu turėtų eiti visų tautų skautai. Kiekvienas ištikimai tarnaudamas savo tėvynei, turėtų būti brolis ne tik stovyklavimo metu, bet kad ir grįžęs skleistų ir saugotų sugyvenimą, taiką ir optimizmą.

To metodo laikydamasis, skautų judėjimas gali Prancūzijoje vaisingai suklestėti ir turėti gerą įtaką. Jis gali atsverti ir nugalėti kai kurių grupių aštrumą ir rėžiantį nacionalizmą, kuris iškreipia svetimųjų akyse tautų bičiulės Prancūzijos tikrąjį veidą.

Juozas Laučka

Kongresas artėja

Mūsų Federacijos vyriausioji valdyba savo šių metų atsišaukime trigubo jubiliejaus proga jau oficialiai paskelbė šaukianti jubiliejinį kongresą, kuris turės įvykti š. m. birželio mėn. 19—21 d. Kaune. Šis kongresas bus iš eilės tretysis ateitininkų kongresas. Pirmas įvyko 1920 m., antras — 1925 m.

Kongresui ruošti komisija dirba visu smarkumu. Kongreso tvarka jau galutinai priimta.

Birželio 18 d. vakare bus atidaryta ateitininkų meno ir spaudos paroda, kuri numatoma įrengti Ateitininkų rūmuose. Jos pasisekimas priklausys nuo visų sąjungos narių susirūpinimo šiuo reikalu. Parodos organizatoriai draugai S. Zareckas ir P. Janulis yra išleidę į visas kuopas ir spausdinę laikraščiuose atsišaukimus, kuriuose kviečia visus ateitininkus gausingiausiai dalyvauti savo eksponatais. Paroda numatoma įdomi, gausi ir vertinga. Iš jos bus aiškiausiai matyti, ką yra pasiekę ateitininkai dailės bei meno srityse, kiek nusipelnę savo spauda krašto kultūrai, kiek juose glūdi meno ir mokslo kūrybinių galių.

Birželio mėn. 19 d. rytą visi kongreso dalyviai dalyvaus bendrose pamaldose ir visi kartu susijungs su Idealų Idealu — Kristumi, priimdami šv. Komuniją. Po pusryčių pertraukos įvyks Dievo Kūno šventės iškilmingos mišios ir bažnytinė procesija, kurioje ir kongresistai atei ininkai gražioje tvarkoje dalyvaus.

Po pietų įvyks pirmasis plenumo posėdis. Čia suskambės himnų aidai, pasigirs Vyriausio Vado kalba. Po atlikto prezidiumo ir komisijų sudarymo bus padarytas platus pranešimas apie visos Federacijos veikimą, judėjimą nuo 1927 m. reorganizacinės konferencijos Palangoje.

Pirmos dienos vakaras bus laisvas poilsiui.

Birželio m. 20 d., antroji kongreso diena, prasidės iš ryto įvairiais posėdžiais, choristų ir sportininkų repeticijomis ir t. t. Taip eis iki pietų. Po pietų įvyks sporto olimpiada, kurios vyriausiu rengėju yra prof. Dr. J. Eretas. Sporto programoje ateitininkai pasireikš ne blogiau kaip kitose srityse. Kuopos jau pasiųstuosius bendrai mankštai pratimus rengia. Laukiama, kad įvairių vietų ateitininkai konkuruosis dėl pirmenybių lengvoje atletikoje ir kitose šakose. Marijampolės sportininkai, smarkiai laimėję Palangoje pirmą vietą, tikisi ir šiemet savo pozicijų neužleisti. Bet šviesiai žiūri į savo pasirodymą daug kitų kuopų. Kauno ateitininkai sportininkai ypatingai susirūpinę. Mat, jų gyvenamame mieste įvyks sporto šventė, tad nenori prasčiau pasirodyti už svečius.

Po sporto šventės visi kongreso dalyviai, tvarkingai išsirikiavę, su vėliavomis, žygiuos į Karo Muziejų pagerbti žuvusius už Lietuvos laisvę. Muziejaus sodely Dr. J. Jasaitis pasa-

kys kalbą apie tėvynės meilę. Prie paminklo bus uždėtas vainikas. Karo Muziejaus aukure visi eisenos dalyviai užsidegs fakelus ir toliau eis per Kauno gatves į kapines pagerbti mirusių idejos draugų. O tokių mirusių ateitininkai turi ne maža. Jų skaičiuje yra daug žuvusių už Tautos laisvę kovose su lenkais, bolševikais, bermontininkais. Jiems ateitininkai atiduos savo brolišką pagarbą ir pasakys, kad jų idejos nežuvo, bet susilaukia vis didėjančių pasekėjų būrius. Kapinėse kalbą pasakys Dr. Ed. Turauskas.

Prof. kun. F. Kemėšis
At-kų Fed. Vyr. Rev. Kom. narys, neseniai šventęs 50 m. sukaktuves.

Kapinėse bus pakurtas didžiulis laužas, kuriame bus sukrauti ir visi fakelai.

Iš kapinių visi skirstysis į poilsio vietas.

Birželio mėn. 21 d., šeštadienis, trečioji Kongreso diena prasidės iš ryto gedulingomis pamaldomis už mirusius. Po to bus įvairūs posėdžiai, pasitarimai; mergaitės ir vyrai posėdžiaus atskirai. Choristai padarys repeticijas. Taip ir praeis priešpietis. Po pietų įvyks antras ir paskutinis pilnaties posėdis. Išrinktosios komisijos padarys savo pranešimus, bus renkama vyriausieji Federacijos organai. Mūsų vadai pasakys programinės reikšmės kalbas, nurodančias tolimesnius veikimo kelius. Šis posėdis bus ypač gyvas ir reikšmingas, tad jį iš anksto aprašyti labai sunku. Jo reikšmingumas pareis nuo daugelio įvairių aplinkybių.

Po šio posėdžio visi dalyviai persikels į vieną iš gražiausių Kauno vietų, kur įvyks dainų šventė ir vaidinimas. Dainų šventė rengiama ateitininkų, pavasarininkų ir šv. Cecilijos draugijos chorų jėgomis. Vyriausiu dirigentu bus žinomas kompozitorius Al. Kačanauskas. Chorai jau ruošiasi visu smarkumu, bet kadangi laiko nebedaug, tad reikėtų dar didesniu judrumu tą ruošimąsi pagreitinti.

Tuojau po dainų įvyks vaidinimas—misterija drama. Vaidinimas bus atliktas ateitininkų jėgomis. Būsimoji drama bus patriotinio turinio, primins Vytauto Didžiojo laikus.

Po vaidinimo kongresui ruošti komiteto pirmininkas Dr. Ed. Turauskas pasakys kongreso baigiamąją kalbą, po kurios teks dalyviams... išsiskirstyti.

Taip maždaug atrodys mūsų tretysis jubiliejinis kongresas. Čia paduoti tik rėmai, tik sausas šablonas. Jo turinys, jo reikšmė, jo įspūdis, jo didžiulis pasisekimas sunku čia aprašyti. Tai pareis ir nuo visų draugių-ų ateitininkų. Tad susirūpinkime visi šiuo didžiuoju žygiu, kad jis praeitų didžiausiu pasisekimu, kad būtų pilnas turiningumo, jaunatvės entuziazmo, galingų pasiryžimų.

Kiekviena-as kiekvieną dieną prisiminkim: *Ateitininkų Jubiliejinis Kongresas vis artėja ir artėja, o kuogi aš prie jo darbų prisidėsiu?*

Mūsų veikimas

Nauja Studentų At-kų S-gos Draugovė. Studentų At-kų S-gos Centro V-ba š. m. spalių 24 d. posėdyje užtvirtino ir įregistravo į Studentų At-kų S-gą naujai įsikūrusią Telšių Kunigų Seminarijos Studentų At-kų Draugovę. Nariais yra Telšių Kun. Sem. teologinių kursų klierikai.

Draugovės tikslas pratinti klierikus aktingai dalyvauti katalikiškoje akcijoje, kad būdami kunigai ne tik bažnyčioje, bet ir per organizacijas visa naujintų Kristuje. Draugovė pasiryžusi daug nudirbti, ypačiai spaudos srityje.

Šiaurės Lietuvoj ateitininkai smarkiai juda. Šiaulių Valstybinės Vyrų Gimnazijos kuopa, uždaryta 1927 m., vėl pradėjo savo laisvą veikimą. Kovo mėn. 9 dieną gimnazijos salėje įvyko pirmas susirinkimas, kurį atidaręs Br. Sirūnas, pakviečia į garbės prezidiumą Dr. D. Jasaitį, p. St. Gabaliauską, Dr. Paukštelį ir studentus J. Laučką ir K. Mockų. Po visos eilės sveikinimų, kuriuose buvo pareikšta ypatingo džiaugsmo dėl rimto pedagogų žygio, leidžiant kuopai vėl laisvai dirbti, C. V. visuomenininkų reik. ved. K. Mockus skaitė paskaitą „Ateitininkų idealogijos pagrindai“. Po to kalbėjo C. V. pirmininkas J. Laučka ir Gimnazijos kapelionas kun. Grubys. Išrinkta valdyba ir išklausyta įdomi meno dalis, kurioje išpildyta keletas muzikos dalykėlių, padeklamuota, paskaityta savo kūrybos. Susirinkimas praėjo labai gyvai, ir buvo tikrai jaučiamas šiauliečių ateitininkų atgijimas. Kuopoj narių

pradžiai apie 60. Valdyba pareigomis šaip pasiskirstė: Pr. Sirūnas — pirmin., J. Gudmonas — vice-pirmin., A. Čepulis — sekret., M. Šidlauskaitė — iždin. ir V. Linkevičius — spaudos reik. ved. Revizijos komisiją sudaro J. Žukauskas, Ed. Butrimavičius ir R. Tamošaitis.

Prof. Dr. K. Pakštas kovo m. 16 d. Šiaulių ateitininkams skaitė viešą paskaitą, kuria visi klausytojai buvo labai patenkinti.

Gruzdžių Aukšt. Gyvulininkystės Mokyklos kuopa, pakreipusi savo veikimą visuomeninio pasiruošimo ir visuomeninio darbo kryptimi, veikia visai gerai. Nariai labai solidarūs ir darbštūs mokiniai.

Jonišky jaunesnieji šiemet irgi nesnaudžia. Iš 10 narių kuopa išaugo jau į 40. Daro įdomius susirinkimus. Kuopą globoja dvasios vadas kun. Budreckas. Mergaitės aktingesnės už berniukus.

Linkuviečiai tikrai galingi. Leidžiama veikti tik vyresniesiems. Ir tai kuopa turi apie 90 narių. Tai beveik visi vyresniųjų klasių moksleiviai. Veikia daug ir kuopelių ir sekcijų, tik gaila, kad kiekviena jų gali tik per 6 savaites padaryti vieną susirinkimą. Leidžiama kuopos laikraštėlis. Ypatingai daug skaitoma at-kų spaudos, kurios platinimas uolaus platintojo Alf. Misevičiaus tikrai puikiai vedamas.

Pasvalio kuopa gana stipri. Turi savo chorą iš 25 choristų. Veikimas geras, tik gaila, kad nesusiskirstoma į kuopeles. Veikia meno sekcija.

Biržuose visai ateitininkiška nuotaika. Kuopa iki šiol slėgiama užsigrūdino ir dabar jaučiasi visai galingai. Narių turi apie 70. Leidžiama veikti tik vyresniesiems. Gerai veikia ir mergaitės ir vyrai. Yra ir beveik visos sekcijos. Choras ir sportininkai ten puikūs. Naujai persitvarkiusi kuopos valdyba, su pirmininku K. Rimkum pryšaky, žada dar smarkiau dirbti. Kuopa veikia jau 18-ti metai. Biržiečiai turi savo laikraštėlį.

Visos kuopos smarkiai ruošiasi jubiliejiniam kongresui ir žada in corpore atvažiuoti. Šias kuopas (Šiaulių, Gruzdžių, Joniškio, Linkuvos, Pasvalio ir Biržų) kovo mėn. 9—15 dien. aplankė C. V. visuomenininkų reikalų vedėjas K. Mockus.

Panevėžio ateitininkai kovo mėn. 23 dieną šventė savo tradicinę — metinę šventę, kuri prasidėjo pamaldomis naujoje katedroje. Vėliavą, gana gražią ir ką tik įtaisytą, pašventino katedros klebonas kun. Vl. Butvila. Vėliavos kūmais buvo trys at-kų sendraugių poros: kun. Liepinis, p. Milčienė, Dr. A. Milčius, p. F. Rogalskytė ir p.p. Barisai. Šv. Mišias laikė ir gražų įspūdingą pamokslą pasakė J. E. Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas. 15 val. įvyko iškilmingas susirinkimas. Atidarė sendraugių vardu Dr. A. Milčius. Išrinkta

prezidiumas, kuriam pirmininkavo C. V. pirmininkas J. Laučka. Po to prasidėjo sveikinimai. Sveikino kan. Šidlauskas J. E. Vyskupo ir savo vardu, kun. Vl. Butvila K. V. C. vardu ir daug kitų centrinių Kaune ir vietos org-jų atstovų. Toliau panevėžietis J. Keliuotis skaitė entuziastingą paskaitą „Idealizmo reiškimasis gyvenime". Pasakius kalbas dar keletai sendraugių ir susirinkimo pirmininkui, pirmoji šventės dalis baigiama. Antrojoj, meno, daly gražiai padainuota, padeklamuota, paskaityta savo kūrybos, išpildyta keletas plastikos dalykų.

Vakare, ponios Milčienės iniciatyva, buvo suruošta vietos sendraugiams ir iš Kauno svečiams puiki vakarienė, kuriai teikėsi pašeimininkauti, jaunųjų atetininkių padedama, gerbiamoji ponia Milčienė. Visa šventė pasižymėjo vis didėjančiu gyvumu ir noru toliau dar smarkiau dirbti.

Panevėžy ateitininkų tikrai daug ir jie stiprūs. Iš Centro Valdybos į šventę buvo nuvykę: panevėžiečiai pirm. J. Laučka ir vice-pirm. Ad. Domaševičius, meno-mokslo reik. ved. L. Dapkūnaitė ir visuomenininkų reik. ved. K. Mockus.

Marijampolės eucharistininkų sekcija išsirinko sau naują valdybą iš K. Dobrovolskio (pirm.), Labanausko (vice-pirm. ir vyrų reik. ved.) ir Rupeikaitės (sekr. ir merg. reik. ved.). Sekcija kas mėnuo atlieka religinę praktiką ir skaito šv. Raštą. Iš veikiančių ratelių geriausiai pasižymi ligonių ir neturtingų šeimų lankymo rateliai. Sekcijos Dvasios Vadas yra kun. Vl. Mažonas.

Valst. R. J. gimn. visuotiniam kuopos sus-me (III. 15 d.) paskaitą „Ateitininkai ir moderniškoji kultūra" skaitė C. V. iždininkas A. Kazlauskas. Graži buvo meno dalis — O Barilaitė (jaun. at-kė), deklamacijos, balalaikų su gitara koncertas ir solo smuiku — St. Kairys (jaun. at-kas). Kuopai vadovauja K. Šalaševičius.

Marijonų gimn. visuotinis kp. sus-mas (III. 16 d.) buvo gana gausus. Jame dalyvavo ir C. V. atstovas A. Kazlauskas. Matyt didelių užsimojimų.

Į Panevėžio gimn. pareina 51 egz. „Ateities Spindulių".

Darbšti kuopa. Telšių Dvasinės Sem. kuopa per Kalėdų atostogas išplatino katalikiškos literatūros už 1300 litų ir surinko 350 laikraščių prenumeratorių. Kuopa turi 59 narius, „Ateities" pareina 65 egz.

Dvejų metų gyvenimo sukaktuves minėjo Adakavo ž. ū. m. at-kų kuopa, kurios pirmininkė yra T. Norvaišaitė, o globėja p-lė mok. O. Alminaitė.

Kuopa suruošė vakarą.

Vilkaviškiečiai į naują valdybą pirmininku išrinko J. Brazauską, vice-pirm. — L. Jasulaitytę, sekr. — E. Padolskaitę.

ižd. — B. Grakauską ir arch. — A. Andriuškevičiūtę. Spaudą platina A. Vilčinskas. Nauja v-ba išsidirbo sau veikimo planą ir juo vaduovaudamasi reguliuoja kuopos darbus.

Švėkšnos kuopa padarė per paskutinius du mėnesius sus-mą, išklausė paskaitos, pasitarė einamaisiais reikalais; išleido du numeriu savo laikraštėlio „Saulutės Spinduliai".

Abiturientams iš valdybos pasitraukus, Biržų kuopos vadovybė dabar šitaip atrodo: K. Rimkus — pirm., Kl. Rinkevičiūtė — vice-pirm., P. Ilgutas — I sekr., M. Žurauskaitė — II sekr., Br. Gasiūnas — iždin., S. Ramašaukaitė — knyg., Z. Palilionytė — arch. ir P. Dunkevičius — v-bos narys. Revizijos komisijos pirm. D. Kazėnas.

Dabar kuopa globėju turi kun. kap. Raudą, kurs trumpu laiku suspėjo jau skaityti dvi paskaitas.

Malėtai. Malėtų atetininkų kuopa šiek tiek pailsėjus, jau pradeda atbusti. Šiemet vasario mėn. 28 d. vidurinės mokyklos bute padarė didelį susirinkimą su šia dienotvarkė: aplinkraščių skaitymas, referatas „Kuo yra mums svarbi vasario 16 d.", globėjo kun. K. Trimonio žodis ir kuopelės reikalai. Su-mas baigtas at-kų himnu.

„Kruvinais keliais". Šią 4 veiksmų M. Dangūno parašytą dramą kovo 16 d. suvaidino Kauno ateitininkai. Ypatingai gerai roles atliko B. Einoris, Staugaitytė, Šarakauskaitė, M. Pečeliūnas, J. Tamaševičius, M. Ivanauskas, J. Žilionis ir kt. Režisavo at-kas p. Janulis, Meno mokyklos studentas. Vaidinimas praėjo labai įspūdingai. Vakarą ruošiant daug pasidarbavo Sim. Miglinas.

Kėdainių at-kų kuopa suruošė visiems gimnazijos moksleiviams mandagumo kursus, kuriuose skaitoma apie 11 paskaitų. Kursus atidarė gimnazijos direktorius. Lektoriais pakviesti gimn. mokytojai: kapel. J. Mališauskas, J. Paukštelis, A. Petrušaitis, O. Girčytė ir kt.

Kuopų lankymas tęsiamas visu frontu. Neseniai C. V-bos eucharistininkų reik. ved. aplankė Telšių Rajoną, Skuodą, Sėdą, Rietavą, Klaipėdą, Švėkšną, Viekšnius, Plungę ir Mažeikius.

Revizijos kom. pirm. Br. Dundulis aplankė Rokiškį, Panevėžį, Zarasus, Antalieptę, Užpalius, Uteną ir Kupiškį.

Jaun. At-kų reik. ved. Ant. Šerkšnas dalyvavo Leipalingio ir Lazdijų-Seinų kuopų susirinkimuose, kur skaitė paskaitas.

Sąjunga plečiasi. Vasario 21 d. Vilijampolės Vaikelio Jėzaus Vid. Amatų Mokykloj įsikūrė nauja at-kų kuopa, kurios pirmininku išrinktas Paulius Preikšas. Kuopa turi per 40 narių.

Įkurtuvėse dalyvavo ir kalbėjo C. V-bos nariai — K. Mockus ir J. Gratkauskas.

Ruošiamai Kongreso metu (birž. m. 19—22 d.) **Ateitininkų spaudos parodai** kuopos ir atskiri asmens eksponatus jau pradeda siųsti. Reikia tikėtis, kad tas atsiliepiančiųjų uolumas

sudarys galimybę ir pačią parodą kaip reikiant sutvarkyti. Pažymime, kad parodoje bus šie skyriai:

1. Ateitininkų spauda prieš karą.
2. Ateitininkų spauda karo metu.
3. Ateitininkų spauda pokariniu metu.
4. Ateitininkų redaguotieji ir redaguojamieji periodiški leidiniai.
5. Ranka rašyt leidiniai: a) prieš karą, b) karo metu Lietuvoje ir Rusijoje, c) po karo.
6. Ateitininkų parašyti literatūros, mokslo, religijos, pedagogikos ir t.t. raštai, veikalai, traktatai ir t.t.

Visus eksponatus reikia siųsti adresu: S. Zareckas, (A. K. Sp. P.) Kaunas, Laisvės Al. 3.

Apžvalga

Dievo teisės ir spaudos pareigos. Šia tema išspausdintas žurnale „La Civiltà Cattolica“ (30.II.1.) straipsnis, kuris nušviečia nūdienini stovi katalikybės Italijoj. Ten nustatomas dvasios krypties būvis, kuris iš perdėtos valstybinės idejos reikalauja nustūmimo į antrą vietą Dievo, kas valstybei gali būt „nepatogu“. Dievas esąs lyg „įsibrovėlis“, kuris noris sumažinti „Cezario“ (valstybės) teises, išsireiškia tos minties atstovas, kuris nepripažista jokio vidurinio kelio — jam tiktai arba — arba. Pripažintam šventuoju škotų kankiniui Jonui Ogilvie šv. Tėvas pasakęs apie dvasios aklumą, kuris žmones priveda prie to, kad jie paviršutiniškus, materialinius daiktus laiko svarbesniais už dvasinius, neregimus. Šitie žodžiai labai puikiai tinka aniems amžininkams, kurie bijosi Dievo įtakos socialiniam gyvenimui. Kad pašalintų šitą įtaką, politikai, žurnalistai, kartais ir mokslo vyrai iškelia įvairiausius kaltinimus prieš šv. Sostą, prieš kunigus, kad Bažnyčia varanti valstybei pavojingą „politinę strategiją“. Jie reikalauja visiško atskyrimo asmens sąžinės nuo politinės sąžinės, ką savo laiku mokęs Vincentas Džioberti. Jų nepripažistamos Dievo teisės valstybei kaip ir valstybės pareigos Dievui, ir jei jie gina religiją, tai tiktai tiek, kiek tas jiems gali būt naudinga „pilietiškiems“ tikslams. Yra tai ne kas kita, kaip noras įgyveninti liberalizmą ir laicizmą, tik kitokioj formoj. Šis dalykas katalikų spaudai iškelia naują pareigą: ginti Dievo teises valstybėje ir visuomenėje. Nekatalikiška spauda dirba šiuo klausimu tobulai. Lygiai ji atsako ir morališkam auklėjimui. Nekatalikiška spauda visai griežtai ir tvirtai nusistačius neigia moralę. Dalykai nuo to nieko nepakitės, jei mes tik raudosime „krakadiliaus ašaromis“ dėl sumažėjusių ir vis mažėjančių gimdymų skaičiaus arba „morališkų“ lekcijų, kuriomis sėjama stoiška dvasia ir daug kalbama apie „antžmogius“. Katalikų spauda į tokius reiškinius palankiai žiūrėti negali. Čia visuomet pasilieka labai ir labai didelis ir skubus uždavinys ir svarbi katalikų spaudai pareiga ginti Dievo ir Bažnyčios teises, kurios nepripažistamos kitų laikraščių.

Dvasios atsivertimas ir laisvamaniškas intelektualizmas. Šv. Augustino 1500 metų sukaktuvių proga garsusis italų atsivertėlis Džiovani

Papini išspausdino apie ši didįji Bažnyčios mokytoją naują veikalą, kuriame nupasakojama visa grįžimo iš nuodėmių į tikėjimą istorija. Šiuo veikalu Papini pateko į italų intelektualistų nemalonę. Čia jis parodo karčią tiesą, nusakydamas tipišką padėtį laisvamaniško intelektualizmo vieno atsivertimo įvykiu. Vienoj knygos vietoj Papini rašo: „Žmonės, kuriems ne kartą suteiktas elementariškiausias supratimas, nujautimas apie mistiką, mano, kad religiški atsivertėliai, ypač toki žymūs intelektai, savo esmę randa bendrame nepasitenkinime. Šitie nepagydomi zaunytojai nežino, kad tikras priešas visko yra likimas". Kitoje vietoje rašoma: „Nemokyti žmonės įsivaizduoja, kad po atsivertimo tarytum prasideda naujas gyvenimas. Ir kai jie nepažįsta jo, šito absoliutiškai naujo žmogaus, visai nepamano apie tikrą ir giliai esminį virtimą kataliku. Didžiausias sugrįžimas negali numalšinti žmoniškos prigimties, seno žmogaus... Žmogus, kuris buvo apsiaustas apmaudo ir geidulingos polemikos, pasilieka tuo, kuo jis buvo: vis dėlto su reikšmingiausiu skirtumu, kad savo gabumus sunaudoja Dievo garbei, o ne velniškiems tikslams..."

Katalikų rašytojų Patronas. Vienam ilgesniam savo rašiny Pranciškaus Saleziečio šventės proga „Osservatore Romano" nurodo reikšmę šito šventojo,. kuris Popiežiaus Pijaus XI enciklikoj „Rerum omnium" buvo aiškinamas kaip katalikų rašytojų ir žurnalistų Patronas. Ten cituojami iš Popiežiaus enciklikos toki sakiniai: „Katalikų rašytojams reikalinga, kad juos visur saugotų tokia pavyzdinga jėga, kuri, susijungus su meile ir susivaldymu, buvo charakteringa šv. Pranciškui Saleziečiui. Savo pavyzdžiu juos (rašytojus) moko kaip jie turi elgtis, jis moko, kad jie pirmoj eilėj su uolumu studijuotų katalikų mokslą ir jį priimtų sau kaip dvasinį turtą; kad jie saugotųs paklysti iš tiesos kelio, kad neįžeistų savo priešų, kad jie ugdytųsi kilnų stilių; rūpintųsi savo mintis reikšti aiškiai ir puošnumo pilna grožybe; kad jie kovoje su priešininkais teisingai atremtų ju klaidas ir įrodytų apjakusiųjų neteisingumą, bet jiems visuomet turi būt žinoma, kad jų plunksnoms vadovauja teisingumas ir juos globoja ir prie visko stumia meilė".

Daugiau kaip iki šiol turėtų, rašo „Osservatore Romano", katalikų rašytojai prisiminti savo Patroną ir per jo tarpininkavimą išprašyti Dievo palaiminimą visiems savo darbams, kurie reikalingi apginti religijos ir Bažnyčios teisėms.

Ar Šekspyras buvo katalikas? Kai vienoj katalikų moterų sąjungoj Menčestery kilo klausimas, ar Šekspyrą galima laikyti kataliku, Dr. Somers štai kaip išvedžiojo: Iš rašytojo privatinio gyvenimo ar iš jo veikalų galima padaryti tokias išvadas. Šekspyras gyveno protestantiškai. Jo vaikai buvo protestantai, ir jis pats palaidotas anglikonų parapijoj Stratforde. Apie tą „parapiją" pasakojama, kad ji katalikų daugiau buvo gerbiama, kaip „savųjų". Daug tūkstančių katalikų paviršutiniškai pasidarė artimi naujai valstybės religijai, ir netgi buvo Popiežiui parašytas prašymas, reikalaujantis tą dalyką išaiškinti. Reikia todėl abejoti. ar parapija tąsyk buvo katalikiška ar protestantiška.

Šekspyro raštuose niekad nėra pasireiškęs puolimas katalikų mokslo, išjuokimas katalikų kunigų arba niekinimas katalikų sakramentų ir apeigų. Šekspyro veikaluose pasireiškia geras katalikų tikėjimo ir papročių pažinimas. Su keleta mažų išimčių Šekspyro veikalai yra palankūs katalikų tikėjimui, ir kiekvienas juose gali rasti tikrą katalikišką dvasią. Šis tvirtinimas dar aiškiau iškyla, kai Šekspyrą palyginame su kitais to amžiaus rašytojais, pavyzdžiui, su Marlovu arba Spenceriu. Pastebėtieji dalykai vis dėlto yra tikri argumntai, kuriais remdamiesi, be abejonės, turime pamato garsųjį anglų poetą Šekspyrą laikyti kataliku.

Romanas ir moralė. Žurnale „La Revue catholique des idées et des faits" (1930.I.24.) Jonas Valchaerts recenzuoja naują Leopoldo Levaux knygą, kur sprendžiamas klausimas, ar romanų rašytojai pikto aprašy-

muos turi tikrą laisvę. Levaux į tą klausimą, atsako neigiamai. Romano morališkumas jam yra stiliaus problema. Klasikai rašytojai, vaizduodami praeitį, piktybei, žemiems geiduliams parodyt vartojo abstraktišką kalbą. Kitaip modernistai. Jie pikta vaizduoja drastiška aistrinančia forma kiek galėdami daugiau konkretišku būdu. Čia dalykas piešiamas ryškiomis spalvomis; aiškiai jaučiama, kad jie nori sukelti skaitytojuos įsivaizdavimą, tikrus paveikslus ir suerzinti jų geidulius. Ir išeina ne tiktai pasakojimas, bet jau „paveikslai". Moderniškas romanistas nori padaryti gyvenimui „konkurenciją". Taip smarkiai Lévaux kritikuoja moderniškus realistiškus pasakojimus, vienok linksta prie to (kaip ir Paul Bourget ir Henri Massis pažiūros), kad romano kalba daugiau panešėtų šnekamajai kalbai, negu rašomajai, nes tąsyk teisingiau bus viskas nušviesta.

M. M. J.

Rytų Bažnyčios prisijungimas. Oriente stačiatikių yra dabar daugiau 150 milijonų. Jie priklauso įvairioms rasėms ir sudaro daug atskirų valstybių. Stačiatikių bažnyčia kentėjo ir dabar kenčia sunkiausius smūgius. Ilgai juos kankino Islamo pasekėjai; dabar stačiatikių bažnyčia pateko į dar sunkesnį bolševikų vargą. Stačiatikių bažnyčia atskirta, viena, sunkiai nuskriausta ir dabar ypač merdi nuo paskutiniais laikais kruvinojo bolševikų užsimojimo — išnaikinti krikščionybę Rusijoj. Rytų bažnyčią atskyrė nuo tikrosios Bažnyčios Konstantinopolio patrijarchas. Apie 1000 su viršum metų stačiatikiai gyveno palaikomi iš vienos pusės Konstantinopolio patrijarkas priklauso nuo mahomecarai buvo uolūs stačiatikybės remėjai. Dabar nebėra šių dviejų stačiatikybės šulų. Konstantinopolio patrijarkas priklauso nuo mahometonų — amžinųjų krikščionybės priešų. Daug stačiatikių šventikų kreipėsi prie Romos prašydami pagelbos. Novgorodo patrijarkas neseniai kreipėsi prie šv. Tėvo pareikšdamas, kad dabar atėjęs stačiatikiams atgailos ir sugrįžimo laikas. Prieš tūkstantį metų stačiatikius atitraukę nuo Romos nepaklusnūs ir išdidūs patrijarkai. Dabar bėgs visi vėl prie tikrosios Bažnyčios, prisiglaus prie jos gelbstančių sparnų. Nekaltas kraujas padarys, kad vėl bus viena avija ir vienas ganytojas!

Dideli turtai — žmogui pavojus. Naujorko žurnalas „America" duoda įdomų pasikalbėjimą su turtingiausiu žmogum Henry Fordu. Ford pareiškė, kad dideli turtai padaro savininką labai neramų ir nepasitenkinusį. Laikraštis rašo: „Henry Ford labai teisingai mano, kad turtai padaro žmogų labai neramų ir nepatenkintą. Pats Henry Ford yra turtingiausias tarp turtingiausių ir jis gerai pažįsta gyvenimą tų, kurie mums atrodo laimingiausiais. Fordas tvirtina, kad ypač „sunkus" gyvenimas tų, kurie turtingais tapo trumpu laiku ir be ypatingų pastangų. Toks žmogus pasidaro labai karštas. Jis meta darbą, kurį gal gerai mokėjo ir griebiasi devynių naujų užsiėmimų. Noras dar labiau praturtėti darosi dar didesnis negu pirma. Atsitinka, kad toks žmogus labai greitai nustoja vėl visų turtų, nes neišlaiko lygsvaros. Šiandien jis su dideliu karščiu griebiasi prekybos; rytoj, žiūrėk, jis jau neramus, bijo, kad nežūtų įdėtas kapitalas; dėl to jis ima savo pinigus ir deda juos bankan. Vėl gaila jam „pražiopsoti" laimės. Jis išsiima pinigus ir perka akcijų, o šioms atpigus kartais nustoja daug turto. Apie save Ford pareiškė, kad jam gyvenimo mislė esą — ko daugiausiai pagaminti automobilių". Gale Fordas priminė, kad jo gyvenimui labai tinka tie Kristaus žodžiai, kur kalbama apie šeimininką, kuris prisikrovęs pilnas daržines ir prisipylęs svirnus norėtų atsilsėti. Fordas tik tuomet turėsiąs laiko atsilsėti, kai viso pasaulio sandėliai busužkrauti fordukais.

Šveicarija — turtingiausia šalis. Skolų statistikos biuro žiniomis aišku, kad pasaulinis karas ypačiai paskandino skolose didžiąsias valstybes. Net nuostabu darosi, kad didžiulė valstybė visiškai įsiskolinus mažutei respublikai. Per didįjį

karą Vokietija ir Prancūzija įsiskolino Šveicarijai tiek, kad Šveicarijos biudžetas beveik lygus vien procentams, kuriuos gauna iš Vokietijos ir Prancūzijos. Neperdidelis Šveicarijos miestas Bernas turi paskolinęs Vokietijai ir Prancūzijai pusę milijardo frankų. Net maži Šveicarijos apskričių miestukai yra paskolinę Vokietijai ar Prancūzijai šimtus tūkstančių ir net milijonus frankų. Atsiranda nemaža tokių ūkininkų, kurie turi net po 5000 frankų Vokietijos ar Prancūzijos paskolos lakštų. Gal nė viena šalis neturi tiek daug kitiems paskolinusi kiek Šveicarija. Dėl šios priežasties Šveicarijos finansinė galybė labai tvirta. Šveicarija to pasiekė savo kultūrišku mu ir demokratizmu. Visi į Šveicariją žiūri pagarbos ir pasitikėjimo akimis.

Didysis admirolas von Tirpitz. Kovo mėn. mirė admirolas von Tirpitz buvęs vyriausias vokiečių laivyno vadas, Tirpitz jau nuo 1880 m. pradėjo organizuoti vokiečių karo laivyną. Čia jam kelią pastojo daug priešų, seimo narių iš įvairių partijų. Admirolas von Tirpitz varė savo politiką nė kiek neatsižvelgdamas, kad parlamentas ir kaž kaip nenorėjo. Wilhelmo II padedamas iki 1912 m. Vokietijos karo laivyną padarė tiek didelį ir tvirtą, kad juo susidomėjo visas pasaulis. Joks laivynas neaugo ir nesivystė taip plačiu maštabu, kaip Vokietijos laivynas von Tirpitz organizuojamas. Didžiajam karui prasidėjus vokiečių karo laivynas von Tirpitz vedamas išvažiavo į plačias pasaulio jūras visur susitikdamas su priešais. Reikia pasakyti, kad vokiečių laivinas narsiai kovojo ir daug kartų sunaikino galingesnius priešų laivynus. Admirolui von Tirpitzui primetama kaltė, kad jis jūroje buvęs labai neatsargus ir be jokios atodairos visur statydavo minas, nuo kurių vėliau paskendo nekariaujančių valstybių laivynai. Tokia von Tirpitzo politika pasipiktinusios Amerikos Jungtinės Valstybės paskelbė Vokietijai karą. Be to, Tirpitz išleido savo memuarus, kur labai gyvai vaizduojama visa vokiečių karo laivyno istorija.

Apie Remarką ir jo knygą. Kaip žinome, garsiausia dabar knyga Remarko „Vakarų fronte nieko naujo". Ji jau išversta į 27 kalbas. Prancūziškas vertimas pasiekė jau 300.000 egzempl., amerikiečių 500.000 egz. Žinoma, toji knyga už vis labiausiai skaitoma Vokietijoj. Vokiška šios knygos laida siekia jau daugiau milijono. Įdomu sužinoti apie šios knygos autorių ir leidėjus. Erich Maria Remarque gimė 1898 m. Osnabrücke. Iš mokyklos buvo pašauktas į karą. Sugrįžęs buvo mokytoju ir vieno mažo laikraščio redaktoriu. Parašęs šią savo garsiąją knygą ilgai turėjo, kaipo nežinomas rašytojas, vaikščioti nuo vienos knygų leidimo bendrovės prie kitos ir vis negavo leidėjų. Pagaliau Ulšteinas už menką honorarą autoriui sutiko išleisti. Kalbama, kad Remarkas už savo veikalą gavęs 10.000 markių maksimum. Ulšteinas knygos išleido visą milijoną egzempliorių, kas jam kaštavo 200.000 markių. Už knygą paimta minimum 1.500.000 markių. Taigi Ulšteinui lieka 1.290.000 markių gryno pelno. „Vakarų fronte nieko naujo" išgarsino Remarko vardą visam pasauly. Iš jo laukiama daug naujų raštų, kurie, manoma, turės dar didesnio pasisekimo. Dabar Remarkas rašo naują veikalą irgi apie karą. Tik šiuo kartu Remarkui nebereikia ieškoti leidėjų. Vienas Amerikos spaudos agentas jau pasiūlė už dar nebaigtą Remarko veikalą 500.000 dolerių. Manoma, kad naujo veikalo kaina kils dar daug aukščiau.

Teatrų ateitis. Kai kas mano, kad patobulėjus garsinei filmai reikės užsidaryti teatrams. Jau ir dabar kinai nukonkuruoja teatrus. Kinai dygsta visur kaip grybai. Kino pastatymas ir užlaikymas maža tekainuoja. Teatrai turi 10 kartų didesnių išlaidų ir mažiau lankytojų. Dėl to kinai duoda daug pelno, o teatrai vienas po kito bankrutuoja. Užsienio laikraščiuose dažnai pranešama, kad susibankrutavo toks ir toks teatras. Vien tik Hamburgo, Berlyno, Breslavo ir Frankfurto teatrai per 1929 m. turėjo 9,8 milijonus markių deficito, ko negali padengti nei miestai nei valstybė. 1930 m. Prūsijos

vyriausybė teatrams paskyrė labai mažą sumą. Taigi jų gyvenimas sunkus. Teatrai gindamies nuo pražūties jungiasi prie vienas kito ir mažina artistų skaičių. Seniau Prancūzijoj buvo visi didžiausi teatro mylėtojai, dabar ⅔ visų lankytojų eina į kiną ir tik ⅓ į teatrą. Amerikos ir Anglijos teatrai išsilaiko vien dėl to, kad jie pilni įvairių brangiai apmokamų reklamų. Lietuvoje teatro lankytojų dar netrūksta, nors kinus lanko daug daugiau. Tačiau kultūriškumu ir vertingumu kinai toli gražu teatrams neprilygsta.

J. Vasiliauskas.

Katalikiškų jaunuomenės organizacijų reikšmė. Jaunuomenė tebėra nerityrusi, ir aistros beprotiškai ją drasko, svaido. Jai tenka išgyventi didžiausi tikėjimo ir dorovės pavojai. Jaunuomenė jaučia, kad reikia kitų pagelbos ir instinktyviai linksta į krūvą su kits kitu. Jai reikia kitų pagelbos neleisti paskęsti gyvenimo purve, netikėjime, egoizme, materializme ir t.t. Reikia Nojaus laivo — katalikiškų organizacijų. Jaunuomenė turi būti auklėjama — auklėjama morališkai, protiškai ir sociališkai. Todėl Šv. Tėvas Pijus XI sako: „Niekados nesiliaujame rekomendavę tai, kad (jaunimas) būtų auklėjamas morališkai, intelektuališkai ir sociališkai. Mes pirmiausia norime padaryti visa tai, kas reikia padaryti, būtent, norime, kad jaunuomenė būtų auklėjama labiausiai tikybiškai ir paskiau morališkai, intelektuališkai, kultūriškai ir sociališkai, kas padeda dvasinei gerovei ir ją papildo“. Idealinės draugijos užgniaužia žmogaus savimylę, liepia atsižvelgti į kitus ir neleidžia visai užsidaryti savy. Organizacijos ryšiai lygius padaro turtuolį ir beturtį, gabų ir negabų ir t.t. Tikybiškos organizacijos yra geriausia priemonė bręstančio jaunimo melancholijai pašalinti. Nes kame kilnūs idealai, rimtas darbas, ten nėra vietos nusiminimui. Toliau, yra konstatuota, kad iš be pasaulėžiūros ir idealizmo jaunuolio nėra vilties sulaukti rimto mokslo vyro. Nes pasaulėžiūra yra visų dalykų versmė: tiesos ieškojimo gelmės, kūrybos pradai, studijų meilė ir tikrasis gyvenimo rimtumas. Be jos jaunuomenė išsigims. (Plačiau galima pasiskaityti kovo mėn. „Tiesos Kelyje“ Dr. P. Malakauskio straipsny „Katalikiškos draugijos“).

Šių laikų kankiniai. Pasaulį stebino Nerono laikai, Airijos katalikų persekiojimas, Meksikoje žudynės. Ne mažiau skaudus įvykis ištiko Sovietų Rusijos katalikus. Nuo pat Rusijos perversmo bolševizmas čia galandęs savo prieštikybinį kalaviją, dabartiniu metu visu smarkumu pradėjo mėginti jo aštrumą. Apie tai Lietuvos K. V. C. Vyr. Valdyba visiems K. V. C. skyriams pasiųstam rašte taip rašo:

„Paskutiniu laiku priešreliginė kova Rusijoj pradėta vesti su pašėlusiu įtūžimu. Nuo bolševikų įsigalėjimo rusuose sušaudyta 28 arkivyskupai ir vyskupai, 1.215 kunigų ir vienuolių ir milijonai visokių kitų luomų žmonių. Vien pereitais metais keli tūkstančiai cerkvių ir bažnyčių paversta klūbais, kinais, biurais. Šiais metais cerkvės pradėta uždarinėti šimtais. Nuo cerkvių nuimami varpai ir jų metalas atiduodamas valstybės liejykloms. Fabrikuose darbininkai raginami eiti lenktynių, kurie daugiau šventųjų paveikslų išplėš iš cerkvių ir sudegins. Labai vaizdžiai apie tai rašo Šventasis Tėvas savo laiške Romos Generalvikarui: „Pereitų Kalėdų šventėmis buvo ne tik uždaryta daug šimtų bažnyčių, sudeginta nesuskaitoma daugybė šventųjų paveikslų, darbininkai ir mokiniai priversti dirbti, sekmadieniai panaikinti, bet nueita net ligi to, kad fabrikų darbininkai, vyrai ir moterys, buvo priversti pasirašyti formališką raštą, kuriuo visiškai atsisako nuo Dievo ir pareiškia jam neapykantos, o priešingu atveju — jiems atimama kortelės duonai, drabužiams ir butui, be kurių kiekvienas šios nelaimingos šalies gyventojas pasmerkiamas bado, šalčio, skurdo mirčiai. Be to, visuos miesteliuose ir didesniuose kaimuose buvo surengtos tam tikros demonstracijos, panašios į tas, kokias pačioje Maskvoje Kalėdų metu užsienio diplomatai matė. Gatvėmis važiavo vežimai pilni bažnytiniais rūbais aprengtų vaikų, kurie

tyčiojosi iš kryžiaus, net ir spiaudė į jį; ant kitų sunkiųjų automobilių buvo pastatytos kalėdų eglaitės, ant kurių buvo prikarstyta daugybė lėlių, vaizduojančių katalikų ir pravoslavų vyskupus. O miesto viduryj kiti storžieviški vaikėzai visokiais būdais šventvagiškai niekino kryžių".

Prieš šį žiaurų, kraugeringą darbą griežtai ir ganytojiškai pasipriešino Šventasis Tėvas. Juo pasekė visas katalikiškasis pasaulis. Visų mintys ir darbai aukojami tam, kad Pasaulio Išganytojas gelbėtų Rusiją!

Paryžiaus universitetas šiais mokslo metais turi 27.350 studentų. Teisių fakultete yra 8612 studentų, medicinos — 5765, gamtos mokslų — 4259, literatūros — 7120, farmacijos — 1409 ir 195 vadinamojoj Reimso Mokykloj.

Tautomis jie taip atrodo:

Teisių f.: 7000 prancūzų, 1612 svetimtaučių. Iš viso 7354 vyrai ir 1058 moterys.

Medicinos f.: 3999 pranc., 1756 svet. — 4677 vyrai ir 1078 moterys.

Gamtos m.: 3236 pranc., 996 svet. — 3285 vyrai ir 974 moterys.

Farmacijos fak.: 1381 pranc., 28 svet. — 877 vyrai ir 532 moterys.

Prancūzų studentams doktaratų įsigyti nėra lengva ne tik mokslo atžvilgiu, bet taip pat ir finansų, nes disertacijos spausdinimas atsieina nuo 4000 ligi 10.000 frankų. Daugeliui studentų tokios sumos neįmanomos. Todėl neperseniai įsisteigė draugija, kuri rūpinasi mokslo augimu Prancūzijoj ir padeda studentams paruošti ir spausdinti disertacijas. Jos pirmininkas yra Raymond Poincaré, buvęs valstybės prezidentas.

Iš „L'Étudiant Catholique" 1930-II.

Apie alkolinius gėrimus ir tabaką. Per praeitų metų gruodžio mėn. iš užsienių į Lietuvą įvežta vynuogių ir vaisvynio už 23.600 litų, spirito dirbinių — 14.700 lt., tabako lapų, tabako, papirosų ir sigarų—130.500 lt., apynių — 38.000 lt. Taigi per vieną mėnesį dūmais ir garais į užsienius išleidome apie 206.800 litų, maž daug tiek išleidžiame kiekvieną mėnesį.

Per 1929 m. valdžia paėmė iš spirito ir jo dirbinių akcyzo 818.200 litų, spirito ir degtinės monopolio — 41.583.200 lt., vyno akcyzo — 80.400 lt., alaus ir midaus akc. — 1.824.900 lt., tabako ir gilzų akcyzo—15.032.600 lt. Gi žmonės, gamindami namuose ir pirkdami slapta įgabentus iš užsienių alkolinius gėrimus, per metus išleidžia apie 105 — 110 milijonų litų, neskaitant ką rūkymui išleidžia.

Atsiųsta paminėti

Victor Hugo. **Amžių legenda** II tomas. Vertė Antanas Valaitis. „Dirvos" b-vės leid. 1930 m. 102 psl. Kaina 2,50 lt.

D. A. Ždanovas. **Saulės vaikai.** Dviejų veiksmų pjesė. Vertė Petras Babickas. „Spaudos Fondo" leid. Kaunas 1930 m. 48 psl.

F. M. Dostojevskis. **Nusikaltimas ir Bausmė.** Penktoji dalis. Vertė J. M. Balčiūnas. „Universitetas" Nr. 15. Kaunas 1930 m. 124 psl. Kaina 2 lit.

Joniša. **Nenuobodžiaukime!** Vadovas linksmai laiką praleisti. Kaunas, 128 p. Kaina 2 lit.

Jon Svensson. **Salose.** Vertė Pr. Mašiotas. „Dirvos" b-vės leid. Kaunas-Marijampolė 1930 m. 176 psl. 3 lit.

F. Molnár. **Povilo gatvės vaikai.** Vertė Pr. Mašiotas. „Dirvos" b-vės leid. 1930 m. 160 psl. 3 lit.

A. Giedrius. **Mažesiems pasižiūrėti.** Keli veikaliukai scenai. „Dirvos" b-vės leid. 1930 m. 84 p. 2 lit.

Nalis ir Damajantė. Fragmentas iš indų Mahabharatos epo. Panevėžio gimnazisčių vertimas iš rusų kalbos, taisytas G. Petkevičaitės ir St. Dabušio. „Dirvos" b-vės leid. 1930 m. 92 p. 1,75 lit.

A. Huonder, S. I. **Su Magelanu aplink pasaulį.** Apysakaitė. Iš vokiečių kalbos vertė St. Yla. Kaunas, 1930. Šv. Kazimiero dr-jos leidinys Nr. 473. 59 psl. Kaina 1 lit.

Skautų šventės. Panevėžio I-sios D. L. K. Kęstučio skautų draugovės dešimties veikimo metų sukaktuvėms paminėti. Panevėžys, 1930. 31 p.

J. I. Kraševskis. **Karalių motina.** Istorijos romanas (Jogailos gadynė). Iš lenkų kalbos vertė S. Zareckas. „Švyturio" b-vės leidinys. Kaunas, 1930. I tomas 216 psl., II t. 219 p.

Vl. Butleris **Už ką?** I tomas romanų serijos iš lietuvių gyvenimo Sibire. Riga, 1929 m. Autoriaus leidinys. I d. — 209 psl., II d. — 163 p.

J. O. Curvood. **Meškinas Tiras,** nuotykiai Kanados miškuose. Vertė Pr. Mašiotas. „Dirvos" b-vės leidinys, 1930. 195 psl. 3 lt. 50 ct.

Hugh Lofting. **Daktaro Dolitlio plaukiojanti sala.** Vertė Pr. Mašiotas. „Dirvos" b-vės leid. 1930. 316 p. 5 lt.

P. J. Hoffmann S. J. **Moterystė** tikėjimo ir proto šviesoje. Vertė kun. B. Andriuška S. J. Tėvų Jezuitų leidinys. Kaunas, 1930. 61 psl.

Pradžios mokyklų įstatymai, taisyklės, instrukcijos, aplinkraščiai ir programos. Surinko P. Lomanas ir J. Sluoksnaitis. „Dirvos b-vės leid. 200 p. 5 lt.

J. Spilmanas. **Žygis į Nikaraguą.** Apysaka. Vertė A. Blažys. „Šv. Kazimiero" dr-jos leid. Nr. 474. Kaunas, 1930. 87 p. 1 lt.

Soter. Religijos mokslo laikraštis. Redaguoja Prof. Pr. Dovydaitis. Leidžia Lietuvos Universiteto Teologijos-Filosofijos Fakulteto Teologijos Skyrius. Šeštojo (1929) tomo (222 pusl.) turinys:

Dovydaitis, Pr., Priešistorinio žmogaus religijos pėdsakai Europoj (tęsinys ir galas) (11—32).

Trumpesni straipsneliai įvairiais klausimais:

1) Naujausi kasinėjimai Ure patvirtino ten buvus tvaną (207—208);

2) Kaip įvairiais laikais vaizduotasi Kristaus kūninis pavidalas ir kuriai rasei Kristaus priderėta? (209—212);

3) Kaip suprasti ir išversti cymbalumm tiniens 1 Cor. 13, 1 ir viso 1 Cor. 13-jo sk. problema (212—216).

Iš mokslininkų gyvenimo ir darbų (tęsinys) (96—102, 217—221). Vittorio Puntoni (96); Carlo Pascal (996); Domenico Comparetti (97); Preserved Smith (97); Hugo Gressmmann (98—102); Henri Hubert (102); Ernesto Schiaparelli (217—218); Léonce de Grandmaison (218—220); Hermann Dieckmann (220); Mark Lidzbarski (221).

Eissfeldt, O., Dievų vardai ir Dievo įvaizdai semituose (118—127).

Eretas, J., Meister Eckehart (33—86); Heinrich Seuse (Suso) (147—206).

Koppers, U., Indoeuropiečių religijų kultūriniai istoriniai santykiai (nebaigta) (113—117).

Rothstern, F., Valdovų sudievinimas Senuosiuose Rytuose ir valdovų patepimas Senajame Testamente (87—95, 128—140).

Sennas, A., Kalbos sąvoka ir kai kurie jos pritaikymai (1—10).

Weniger, L., Teofanijos, senovės graikų dievų adventai (nebaigta) (141—146).

Brenderis Pr., Dovydaitis, Pr., Grigaitis, A. ir Morkelis, M. (103—112, 222).

Bronys Raila. **Barbaras rėkia.** Eilės. Kaunas, 1930. 47 psl. 1,50 lit.

Pajūrio Aidos. Dainos chorui. Išleido Klaipėdos krašto giedotojų sąjunga. Kaina 5 lt. 1929 m. 84 p.

Redaguoja **A. Vaičiulaitis**

Visi stebisi,

kad dienraštis **„Rytas“** pradėjo eiti 8 puslapių didumo kasdien. — Žiūrėkit, — sako, — jau ir iliustruotas, ir moterų ir studentų skyrius įvedė, šeštadieniais 10 pusl. Kas bus toliau? Be ko, be ko, bet be dienraščio **„Ryto“** inteligentui tikrai apsieiti negalima. —

Adresas: **Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 883 ir 41.**

Kaina: mėnesiui—5 lit.

„ATEITIES SPINDULIAI“

jaunesniųjų moksleivių ir prasilavinusios kaimo jaunuomenės mėnesinis žurnalas, **pradėjo eiti nuo 1930 m. pradžios.**

Visi, kurie norite būti jauni,

kurie branginate mokslą, domitės naujausiais išradimais, technikos stebuklais, didžiųjų žmonių gyvenimais ir didžiosiomis kelionėmis; kurie ieškote praktiškam gyvenimui patarimų, kurie nenorite sėdėti surūgę, kurie norite pamankštinti savo smegenis įvairiais galvosūkiais, kurie norite rasti gražių ir smagių pasiskaitymų, kurie norite suprasti gyvenimą ir pasaulį — nepagailėkite metams 4 lt. (arba pusmečiui 2 lt., 50 ct.) išsirašyti **„Ateities Spinduliams“.**

Nemoksleiviams «At. Sp.» metams kaštuoja 8 lt., pusm. 4 lt.
» Užsieny metams kaštuoja 12 lt., pusm. 6 lt.
Moksleiviams užsieny perpus pigiau

Adresas: „Ateities Spinduliai“, Kaunas, Laisvės Alėja 3 Nr.

1 Nr. jau išėjo ir bus tuojau pasiųstas kiekvienam, kurs nepavėluos užsisakyti.

„Naujų Žygių“ reikalais

visi moksleiviai nuo šiol tegu kreipiasi tiesiog į jų administraciją adresu: **„N. Žygių“ adm-ja, Kaunas, Jėzuitų namai.** Ten perduoti visi užsakymai ir pinigai gauti «N. Žygiams» per «Ateities» ir «Ateit. Sp.» adm-ją.

«Ateities» Adm-ja.

Pritrūkome

1924 metų „Židinio“ 1 Nr. ir praeitų 1929 m. 3 Nr. Visus, kas tų n-rių turi atliekamų ar jiems nereikalingų egzempliorių, prašome grąžinti „Židinio“ Administracijai, Kaunas, Laisvės Al. 3. Už grąžinamus egz. bus atsilyginama arba, pageidaujant, pakeičiama kitais sąsiuviniais.

«Židinys» su «Kalbos» priedu moksleiviams kaštuoja metams 30 lt. (be priedo — met. 25 lt., pusm. 15 lt.) pusmečiui 15 lt. Kuopose, kur imama ne mažiau, kaip 5 egz. vieno asmens vardu—su priedu met. kašt. 25 lt., be priedo—20 lt.

Priedas duodamas tik metiniams prenumeratoriams.

Šio numerio kaina 1 lt. 75 ct.

„Ateitis“

su „Gamtos Draugo“ priedu šiandien yra didžiausias ir rimčiausias mėnesinis moksleivių žurnalas, kurs eina sąsiuviniais po 64 pusl. nuo 1911 metų. Skaitykite tą žurnalą, platinkite jį ir pasistenkite kuo plačiausiai paskleisti tiek moksleivių, tiek ir nemoksleivių tarpe. «Ateitis» įdomi visiems! Neatidėliodami siųskite „Ateičiai“ š/m. prenumeratą! «Ateities» kaina ir adresas nurodyta viršelio 2 puslapyje.

Trūksta Adm-jos komplektui

«Naujosios Vaidilutės» 1924 m 1 ir 4 sąsiuvin. ir 1925 m. — 1 sąsiuvinio. Kas turėtų tų sąsiuvinių atliekamų, tegu praneša **„Ateities“ Adm-jai, Kaune, Laisvės Al. 3,** kuriomis sąlygomis sutiktų juos perleist.

Ar tikėjo žymiausi pasaulio mokslininkai?

Atsakymą į tą klausimą pačių tų mokslininkų žodžiais rasi šiomis dienomis išspausdintoje *prof. V. Šilkarskio* brošiūroje

„Ateizmas ir mokslas“

kurioje yra: I. Atviras laiškas D-rui Jon. Šliūpui.
II. Tikinčiųjų mokslininkų katalogas.
III. Keletas žodžių «Liet. Žinių» slapukams.
IV. Lėvas Tolstojus ir Vladimiras Solovjovas.

Brošiūros kaina 1 lt. Galima reikalauti visuose knygynuose. Ši knygelė įsigytina visiems, kas nori atremti netikusius laisvamanių priekaištus tikintiesiems.

Prašykit Amerikoj gyvenančių giminių

išrašyti Jums vieną iš šių įdomių Amerikos laikraščių:

a) dienraštį **„Draugą“** adresas: 2334 So Oakley Ave, Chicago, Ill,
b) savaitraštį **„Garsą“** adresas: 73 E South. St., Wilkes Barre, Pa.,
c) einantį dukart per savaitę **„Darbininką“** adresas: West Broadway, South Boston, Mass.

Turėdami bent vieną iš tų laikraščių, jus galėsitė sekti visą Amerikos ir Amerikos lietuvių gyvenimą.

Laimė už pustrečio lito!

„Laiškai būsimajai sužadėtinei ir svetimai žmonai“ (du romanai vienoj knygoj) išaiškina meilės paslaptis ir praverčia visiems įsimylėjusiems, vedantiems ir tekančioms. Reikalaukite jų knygynuose,spaudos kijoskuose arba pas leidėją *Dabušį Kaune, Vilkmergės pl., 96 Nr.*, atsiųsdami **2 lt. 50 ct.** Išsipirktinai siunčiama tik už **3 lt.** Perkantiems bent 25 egz. (knygynams ir spaudos skleidėjams) tik po **1 lit. 50 ct.,** perk. bent. 5 egz. — po **2 lt.** Skaitykit jaunas ir senas, mokykitės mylėti ir būti laimingi!! Atsigailėkit savo laimei dvejeto litų!!! Džiaugsitės ir kitiems teiksite! „Laiškus“ išgyrė pernai „Ryte“(290 N) p. *M. Stulgys*.

„Žaibo“ spaustuvė, Kaune — Karo cenzūros leista